

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босне и Херцеговине

Predmet br. S1 1 K 018711 15 Kri

Datum: objavlivanja 21.10.2022. godine
pismenog otpravka 06.01.2023. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu:

sudija Vesna Jesenković, predsjednik vijeća
sudija Šaban Maksumić, član vijeća
sudija Staniša Gluhajić, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

**LUKE DRAGIČEVIĆA, OBRADA POLUGE, NOVAKA POLUGE, DRAGANA
ŠEKARIĆA, OLIVERA KRSMANOVIĆA, PETKA INĐIĆA, RADOJIVE RISTIĆA I
MIODRAGA MITRAŠINOVIĆA**

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Džermin Pašić

Branilac optuženog Luke Dragičevića: advokat Miodrag Stojanović

Branilac optuženog Obrada Poluge: advokat Petko Pavlović

Branilac optuženog Novaka Poluge: advokat Veljko Čivša

Branilac optuženog Dragana Šekarića: advokat Nina Kisić

Branilac optuženog Olivera Krsmanovića: advokat Slaviša Prodanović

Branilac optuženog Petka Inđića: advokat Senad Dupovac

Branilac optuženog Radojive Ristića: advokat Nenad Rubež

Branilac optuženog Miodraga Mitrašinovića: advokat Miloš Perića

IZREKA	3
I. KRIVIČNI POSTUPAK	
A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES.....	11
B. PROCESNE ODLUKE.....	13
C. DOKAZNI POSTUPAK.....	29
D. ZAVRŠNE RIJEČI.....	31
II. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA.....	41
III. STANDARDI DOKAZIVANJA.....	43
IV. NALAZI SUDA – OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE.....	46
A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZ SFRJ.....	46
(i) Djelo mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava.....	48
(ii) Status oštećenih kao zaštićene kategorije.....	50
(iii) Kršenje mora biti u vrijeme rata, oružanog sukova ili okupacije.....	51
(iv) Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom.....	53
(v) Počinitelj mora narediti ili počiniti djelo.....	56
B. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE U OSNOVI RATNOG ZLOČINA.....	56
a) Utvrđeno činjenično stanje.....	57
b) Polazak sa Okolišta i dokazak na stanicu Štrpci.....	59
c) Škola u Prelovu.....	63
d) Mušiči-ubistvo civila.....	75
e) Svijest, znanje i namjera optuženih.....	78
f) Alibiji optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića.....	79
g) Kredibilitet svjedoka i prigovor odbrane.....	82
h) Naknadna ekshumacija tijela.....	91
C. DIJELOVI OPTUŽNICE KOJI NISU PRIHVAĆENI.....	94
D. ODMJERAVANJE KAZNE.....	95
V. NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE.....	96
VI. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA	100
VI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU.....	100
VIII. ANEX A	102
IX. ANEX B.....	116

Broj: S1 1 K 018711 15 Kri
Sarajevo, 21.10.2022. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudija Vesne Jesenković, kao predsjednika vijeća, te sudija Šabana Maksumića i Staniše Gluhajića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika – asistenta Dženane Sipović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Luke Dragičevića i dr., zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ)¹, a u vezi sa članom 22. istog Zakona, koji se pred ovim Sudom vodio po optužnicama Tužilaštva BiH, Posebnog odjela za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 13.04.2015. godine (potvrđena dana 18.05.2015. godine) i broj: T20 0 KTRZ 0011659 16 od 04.04.2016 (potvrđena dana 18.04.2016. godine), nakon održanog javnog glavnog pretresa, na kojem je djelom bila isključena javnost, održanom u prisustvu optuženih Luke Dragičevića, Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića, njihovih branilaca advokata Miodraga Stojanovića, Petka Pavlovića, Veljka Čivše, Nine Kisić, Slaviše Prodanovića, Senada Dupovca, Nenada Rubeža i Miloša Perića, te tužioca Tužilaštva BiH Džermine Pašića, donio je i dana 21.10.2022. godine, u prisustvu optuženih, izuzev optuženog Miodraga Mitrašinovića i njihovih branilaca, te tužioca Tužilaštva BiH, javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI:

OBRAD POLUGA, sin oca Milije i majke Peje rođene Lindo, rođen 16.10.1971. godine u Trševini, opština Višegrad, nastanjen u ..., po nacionalnosti ..., državljanstvo ..., JMBG ..., po zanimanju radnik – referent, boračka organizacija Višegrad, oženjen, otac jednog djeteta, pismen sa završenom SSS – mašinbravar, lošeg imovnog stanja, služio vojni rok u Karlovcu, Republika Hrvatska 1991/1992, vodi se u vojnoj evidenciji u opštini Višegrad, ranije nije osuđivan

¹U daljem tekstu: KZ SFRJ – Skupština SFRJ je usvojila Krivični zakon Bosne i Hercegovine na sjednici Saveznog vijeća, održanoj dana 28.09.1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44, od 08.10.1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike Bosne i Hercegovine (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

NOVAK POLUGA, sin oca Milije i majke Peje rođene Lindo, rođen 14.11.1963. godine u mjestu Trševina, opština Višegrad, nastanjen u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., po zanimanju policijski službenik, PS Višegrad, vođa sektora, pismen sa završenom srednjom mašinskom školom, oženjen, otac jednog djeteta, služio vojni rok 1982/1983 u Ohridu i Bitoli, vodi se u vojnoj evidenciji kod opštine Višegrad, lošeg imovnog stanja, neosuđivan

DRAGAN ŠEKARIĆ, nadimak Pive, sin oca Milenka i majke Kristine rođene Topalović, rođen 04.11.1969.g. u Goraždu, nastanjen u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., po zanimanju metalobrusač, završio SSS, pismen, nezaposlen, udovac, otac dvoje djece, služio vojni rok u Beogradu 1990/1991.g., ne vodi se u vojnoj evidenciji, lošeg imovnog stanja, trenutno na izdržavanju kazne zatvora

OLIVER KRSMANOVIĆ, sin oca Milana i majke Milice, rođen 13.08.1963.g. u Višegradu, nastanjen u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., po zanimanju KV vozač, završio Srednju ugostiteljsku školu, pismen, oženjen, služio vojsku u Mostaru, vodi se u vojnoj evidenciji kod opštine Višegrad, prosječnog imovnog stanja, ranije osuđivan, trenutno se nalazi na izdržavanju kazne zatvora

PETKO INĐIĆ, sinu oca Čeda i majke Desanke rođene Ivanović, rođen 26.08.1960.g. u Paočići, opština Višegrad, nastanjen u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., po zanimanju vozač, zaposlen u Unisu u Višegradu, završio Srednju školu – bravar, pismen, oženjen, služio vojsku u Rumi i Beogradu 1979.g., vodi se u vojnoj evidenciji u Višegradu, lošeg imovnog stanja, neosuđivan

RADOJICA RISTIĆ, nadimak Rile, sin oca Milivoja i majke Stevke rođene Lipovac, rođen 21.12.1969.g. u Višegradu, opština Višegrad, nastanjen u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., po zanimanju poštar, zaposlen u PTT Višegrad, pismen, završio KV bravar, oženjen, otac dvoje maloljetne djece, služio vojsku u Beogradu 1987/1988.g., vodi se u vojnoj evidenciji kod opštine u Višegradu, lošeg imovnog stanja, neosuđivan.

MIODRAG MITRAŠINOVIĆ, zvan „Mijo“, sinu Branka i Vinke rođ. Miličević, rođen 18.11.1960. godine u mjestu Rijeka, opština Višegrad, sa prijavljenim prebivališem u ulici ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., zidar, SSS-bravarska, zaposlen u „Gradnja promet“ Spuž, R.Crna Gora, pismen., razveden, jedno punoljetno dijete, služio vojni rok u Splitu,

R.hrvatska, vodi se u vojnoj evidenciji opštine Višegrad, lošeg imovnog stanja, po njegovoj izjavi neosuđivan

I

K R I V I S U

što su:

Za vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, između Vojske Republike Srpske (VRS) i Armije Bosne i Hercegovine, na području opština Rudo i Višegrad, kao pripadnici Vojske Republike Srpske, i to 2. Podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad postupali suprotno pravilima međunarodnog prava, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949.godine („Službeni list FNRJ“, br. 24/50), na način da su:

Dana 27.02.1993. godine oko 15,30 časova, vojnim kamionom marke „TAM 150“ dovezli se na željezničku stanicu u mjestu Štrpci, opština Rudo, zajedno sa drugim pripadnicima sa kojima su činili vojnu oružanu grupu, a koju su prethodno okupili M.L. i B.I., gdje su M.L. zajedno sa B.I. i još nekim pripadnicima grupe, uz prijetnju oružjem naredili otpravniku vozova da zaustavi brzi voz Jugoslovenske željeznice broj 671, koji je saobraćao na relaciji Beograd – Bar, dok su se ostali pripadnici grupe naoružani automatskim puškama rasporedili u blizini voza, da bi M.L. i B.I. sa još nekim pripadnicima grupe ušli u voz, izvršili legitimisanje i izvođenje civila, te su iz voza izveli 20 (dvadeset) civila nesrpske nacionalnosti, od čega 18 (osamnaest) putnika bošnjačke nacionalnosti: *Fevziju Zekovića, Halila Zupčevića, Ilijaza Ličinu, Rasima Ćorića, Nijazima Kajevića, Muhedina Hanića, Ismeta Babačića, Esada Kapetanovića, Senada Đečevića, Safeta Preljevića, Adema Alomerovića, Zvijezdana Zuličića, Šeća Softića, Fehima Bekije, Rafeta Husovića, Jusufa Rastodera, Džafera Topuzovića i Fikreta Memovića* (konduktera u vozu), jednog (1) putnika hrvatske nacionalnosti, *Tomu Buzova*, svi državljani SRJ i jedno (1) *NN lice* nepoznatog državljanstva, arapskog porjekla, koji su potom sa njihovim prtljagom odvedeni do vojnog kamiona kojim su se i dovezli, gdje im je naređeno da se popnu u transportni dio kamiona, nakon čega su svi zajedno u pratnji dva putnička vozila došli do zgrade osnovne škole „Želimir Đurić Željo“ u mjestu Prelovo, opština Višegrad, u kojoj se nalazila komanda I. Bataljona 2. Podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad, gdje su stigli oko 17,30 časova, gdje su civili uz prijetnju oružjem natjerani da u grupama izlaze iz kamiona i uđu u fiskulturnu salu škole, ušli za njima, kojom prilikom je civilima naređeno da se skinu, odlože

prtljag koji su ponijeli sa sobom i izdvoje predmete od vrijednosti, nakon čega su civili tučeni, a zatim su im žicom vezane ruke iza leđa, te su primorani da samo u donjem vešu, krvavi sa vidnim tragovima fizičkog nasilja, izađu iz škole, nakon čega su svi civili ukrcani u isti kamion, te su u namjeri da ih liše života, Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Miodrag Mitrašinović, zajedno sa drugim pripadnicima grupe iste ponovno u pratnji dva putnička vozila, odvezli u mjesto Mušići ispred spaljene kuće vl. Rasima Polje, gdje im je naređeno da izađu iz kamiona, te su Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Miodrag Mitrašinović, zajedno s drugim pripadnicima grupe držeći u rukama oružje spremno za upotrebu okružili mjesto oko kuće rasporedivši se na način kojim bi spriječili eventualni bijeg, kojom prilikom su iz kamiona u grupama sprovedeni civili do kuće, do mjesta gdje su se nalazili B.I. i M.L., nakon čega je M.L. pojedinačnim pucanjem iz vatrenog oružja lišio života ukupno 18 (osamnaest) civila, dok su dva civila pucanjem iz vatrenog oružja lišena života pri pokušaju bjega, i to jedan od strane NN pripadnika grupe koji je čuvao stražu, a drugi nakon što je na tog civila pucao iz automatske puške i pogodio ga osuđeni Nebojša Ranisavljević, nakon čega su dana 28.03.1993. godine tijela svih ubijenih civila uklonjena i bačena u rijeku Drinu, od kojih su dijelovi tijela 4 (četiri) civila i to *Halila Zubčevića, Ilijaz Ličina, Rasima Ćorića i Jusufa Rastoder*, pronađena i identifikovana prilikom obavljanja ekshumacije na lokalitetu jezera Perućac.

Čime su počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. stav 1., u vezi člana 22 KZ SFRJ.²

pa ih Sud, primjenom članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ

O S U Đ U J E

OPTUŽENOG OBRADA POLUGU

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG NOVAKA POLUGU

² U daljem tekstu: KZ SFRJ – Skupština SFRJ je usvojila Krivični zakon Bosne i Hercegovine na sjednici Saveznog vijeća, održanoj dana 28.09.1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44, od 08.10.1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike Bosne i Hercegovine (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG DRAGANA ŠEKARIĆA

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG OLIVERA KRSMANOVIĆA

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG PETKA INDIĆA

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG RADOJICU RISTIĆA

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

OPTUŽENOG MIODRAGA MITRAŠINOVIĆA

Na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina

Optuženim Obradu Polugi, Novaku Polugi, Oliveru Krsmanoviću, Petku Inđiću i Radojici Ristiću se u skladu sa članom 50. KZ SFRJ u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje su proveli u pritvoru i to optuženi Oliver Krsmanović u periodu od 05.12.2014. godine do 05.01.2015. godine, a optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Petko Inđić i Radojica Ristić u periodu od 05.12.2014. godine do 05.03.2015. godine i od 13.03.2015. godine do 13.04.2015. godine, po rješenjima Suda BiH broj: S1 1 K 013061 14 Krn 10 od 06.12.2014. godine, broj: S1 1 K 013061 15 Kv 3 od 05.01.2015. godine, broj: S1 1 K 013061 15 Kv 6 od 05.03.2015. godine, S1 1 K 013061 15 Krz 2 od 13.03.2015. godine, kao i vrijeme koje će optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Petko Inđić, Radojica Ristić provesti u pritvoru od 20.10.2022. godine pa nadalje, a optuženi Miodrag Mitrašinović od dana 21.10.2022. godine, a na osnovu Rješenja Suda BiH, broj: S1 1 K 018711 15 Kri od 21.10.2022. godine.

II

Na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH,

OPTUŽENI LUKA DRAGIČEVIĆ, sin oca Sime i majke Zorke rođene Ljubinac, rođen 14.11.1951.g., mjesto Pretiša, opština Višegrad, nastanjen u ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., penzionisani oficir po zanimanju, oženjen, otac dvoje djece, pismen, završena Vazduhoplovna tehnička vojna akademija, završio školu u Rajlovcu, na službi vojnog roka bio u Kraljevu nakon čega je 15 godina bio na službi u Školskom centru ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane u Rajlovcu, vodi se u vojnoj evidenciji opštine Višegrad, imovno stanje loše, neosuđivan

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je:

Za vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, koji je trajao u periodu od juna 1992. godine do decembra 1995. godine, na području opština Rudo i Višegrad, između Vojske Republike Srpske (VRS) i Armije Bosne i Hercegovine, kao pripadnici Vojske Republike Srpske i to; Dragičević Luka kao komadant 2. Podrinjske lake pješadijske brigade – Višegrad (2.PLPB-Višegrad), Boban Inđić kao komandir Interventne čete iste Brigade, a Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković, Mićo Jovičić kao pripadnici Interventne čete ili pripadnici I.čete I. Bataljona, 2. Podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad, postupali suprotno pravilima međunarodnog prava, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949.godine („Službeni list FNRJ“, br. 24/50), na način da su:

Po prijemu Naređenja komande TG Višegrad, broj: str.pov 01-282/42-1 od 21.02.1993.godine, proslijeđenog na osnovu zahtjeva vrhovnog komadanta Vojske Republike Srpske, u cilju obezbjeđenja dokaza o učešću muslimana iz Sandžaka u borbama na teritoriji BiH, s naređenjem organizovanja i izvođenja akcije u cilju zarobljavanja istih, Luka Dragičević svjestan da izvršenje naredbe dovodi do protuzakonitog odvođenja i zatvaranja civilnog stanovništva nesrpske nacionalnosti, što je i htio, te svjestan moguće posljedice nanošenja tjelesnog i duševnog bola i patnje, te ubijanja civilnog stanovništva, jer je bio upoznat sa ranijim postupanjem pripadnika Interventne čete, u sličnim okolnostima i njihovom vezom sa Lukić Milanom, na što je pristao, pa je zadatak za izvršenje naređenja povjerio komandiru Interventne

čete Inđić Bobanu, koji je zajedno sa Milanom Lukićem okupio vojnu oružanu grupu koju su činili pripadnici Interventne čete i pripadnici I.čete I. Bataljona, 2.PLPB-Višegrad, njih oko 25 vojnika VRS, među kojima: Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković, Mićo Jovičić, da bi isti predvođeni Bobanom Inđićem i Milanom Lukićem, dana 27.02.1993. godine oko 15,30 časova, u izvršenju povjerenog im zadatka, vojnim kamionom marke „TAM 150“ dovezli se na željezničku stanicu u mjestu Štrpci, opština Rudo, gdje je Boban Inđić zajedno sa Milanom Lukićem i još nekim pripadnicima grupe, uz prijetnju oružjem naredio otpravniku vozova da zaustavi brzi voz Jugoslovenske željeznice broj 671, koji je saobraćao na relaciji Beograd – Bar, dok su se Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković, Mićo Jovičić i ostali pripadnici grupe, naoružani automatskim puškama rasporedili oko voza i tako omogućili da Boban Inđić, Milan Lukić i još neki pripadnici grupe uđu u voz, izvrše legitimisanje i izvođenje civila, pa su ovi neometano to i učinili, iz voza izveli 20 (dvadeset) civila nesrpske nacionalnosti, od čega 18 (osamnaest) putnika bošnjačke nacionalnosti: *Zeković Fevziju, Zupčević Halila, Ličina Ilijaza, Ćorić Rasima, Kajević Nijazima, Hanić Muhedina, Babačić Ismeta, Kapetanović Esada, Đečević Senada, Preljević Safeta, Alomerović Adema, Zuličić Zvijezdana, Softić Šeća, Bekija Fehima, Husović Rafeta, Rastoder Jusufa, Topuzović Džafera i Memović Fikreta* (konduktera u vozu), jednog (1) putnika hrvatske nacionalnosti, *Buzov Tomu*, svi državljani SRJ i jedno (1) *NN lice* nepoznatog državljanstva, arapskog porijekla, koje su potom svi zajedno s drugim pripadnicima grupe, sa njihovim prtljagom sprovodili do vojnog kamiona kojim su se dovezli, naredili im da se popnu u transportni dio kamiona, potom ih odvezli do mjesta Štrpci, a odatle u pratnji dva putnička vozila do zgrade osnovne škole "Želimir Đurić Željo" u mjestu Prelovo, opština Višegrad, u kojoj se nalazila komanda I. Bataljona 2. Podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad, gdje su stigli oko 17,30 časova, civile uz prijetnju oružjem natjerali da u grupama izlaze iz kamiona i uđu u fiskulturnu salu škole, ušli za njima, kojom prilikom su civilima naredili da se skinu, odlože prtljag koji su ponijeli sa sobom i izdvoje predmete od vrijednosti, a kada su ovi to učinili, Boban Inđić, Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković i Mićo Jovičić zajedno sa Milanom Lukićem i drugim pripadnicima grupe, oko sat vremena, rukama, nogama i drugim predmetima udarali civile po svim dijelovima tijela, zatim im žicom vezali ruke iza leđa, primorali ih da samo u donjem vešu, bosi, krvavi sa vidnim tragovima fizičkog nasilja izađu iz škole istovremeno ih udarajući dok su se kretali hodnikom škole, tako ih izlažući snažnim fizičkim i psihičkim patnjama, nakon čega su sve civile ukrcali u isti kamion, i u namjeri da ih liše života, ponovno u pratnji dva putnička vozila, odvezli u mjesto Mušići ispred spaljene kuće vl. Poljo Rasima, naredili im da izađu iz kamiona, pri tom Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković i Mićo Jovičić zajedno s drugim

pripadnicima grupe držeći u rukama oružje spremno za upotrebu okružili mjesto oko kuće i kamiona rasporedivši se na način kojim bi spriječili eventualni bjeg, te iz kamiona u grupama sprovodili civile do kuće, gdje ih je prihvatao Boban Inđić zajedno sa Milanom Lukićem, nakon čega su Boban Inđić i Milan Lukić pojedinačnim pucanjem iz vatrenog oružja lišili života ukupno 18 (osamnaest) civila, dok su dva civila pucanjem iz vatrenog oružja lišena života pri pokušaju bjega, i to jedan od strane NN pripadnika grupe koji je čuvao stražu, a drugi nakon što je na tog civila pucao iz automatske puške i pogodio ga osuđeni Ranisavljević Nebojša, nakon čega su dana 28.03.1993.godine tijela svih ubijenih civila uklonjena i bačena u rijeku Drinu, od kojih su dijelovi tijela 4 (četiri) civila i to *Zubčević Halila, Ličina Ijaz, Ćorić Rasima i Rastoder Jusufa*, pronađena i identifikovana prilikom obavljanja ekshumacije na lokalitetu jezera Perućac, dok je Luka Dragičević tokom i nakon opisanih radnji izvršenja, u više navrata primio detaljna usmena i pismena obavještenja o opisanom događaju.

Dakle, kao saizvršioци, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, Luka Dragičević naredio, a ostali osumnjičeni izvršili, da se prema civilnom stanovništvu vrše protivzakonito odvođenje i zatvaranje, nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta i ubistva.

Čime bi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. stav 1., u vezi člana 22. KZ SFRJ.

III

Na osnovu člana 188. stav 4. i člana 189. stav 1. ZKP-a BiH optuženi se oslobađaju dužnosti da nadoknade troškove krivičnog postupka.

IV

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. i 3. ZKP BiH, oštećeni Sahret Babačić, Ifeta Topuzović, Almir Zeković, Đorđije Vujović, Kaće Preljević, Selma Čolović, Nail Kajević, Etem Softić, Bahto Husović, Alija Kapetanović, Edina Bakija, R.M. i drugi se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

I. KRIVIČNI POSTUPAK

A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES

1. Tužilaštvo BiH je dana 13.04.2015. godine podiglo Optužnicu, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14, kojom se optuženi Luka Dragičević, Boban Inđić, Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić, Vuk Ratković i Mićo Jovičić terete za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi člana 22. KZ SFRJ, a koja je od strane sudije za prethodno saslušanje ovog suda potvrđena dana 14.09.2015. godine.

2. Statusna konferencija na kojoj je dogovoren način i dinamika izvođenja dokaza u ovom predmetu je održana dana 24.08.2015. godine, da bi nakon toga glavni pretres počeo dana 12.10.2015. godine, čitanjem optužnice Tužilaštva i iznošenjem uvodnih izlaganja tužioca. U uvodnom izlaganju tužilac je naveo da će saslušanjem svjedoka i vještaka, kao i ulaganjem materijalnih dokaza, dokazati da su optuženi počinili inkriminacije koje im se potvrđenom optužnicom stavlja na teret.

3. Iako je Vijeće u skladu sa članom 260. stav 3. ZKP BiH³ pružilo mogućnost svim odbranama, da iznesu uvodna izlaganja, odbrane su se očitovale da neće davati uvodnu riječ i iznositi koncept odbrana, s tim da je odbrana optuženog Luke Dragičevića na glavnom pretresu održanom dana 11.05.2018. godine iznijela uvodnu riječ, koncipirajući način na koji će se ova odbrana odbraniti od optužbi Tužilaštva.

4. Osim ove optužnice, Tužilaštvo je dana 04.04.2016. godine, podiglo Optužnicu broj: T20 0 KTRZ 0011659 16, kojim se optuženi Miodrag Mitrašinović tereti da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilno stanovništva iz člana 142. stav 1., u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, a koja optužnica je potvrđena od strane sudije za prethodno saslušanje ovog Suda dana 18.04.2016. godine. Glavni pretres u ovom predmetu, koji se vodio pod poslovnim brojem: S1 1 K 021471 16 Kri je počeo dana 02.06.2016. godine čitanjem Optužnice i iznošenjem uvodnih izlaganja Tužilaštva. I u ovom predmetu je postupajući tužilac u uvodnim izlaganjima naveo da će nakon provedenih dokaza uvjeriti Vijeće da je optuženi radnjama opisanim u Optužnici počinio inkriminacije koje mu se stavljaju na teret. Odbrana optuženog se očitavala da neće izlagati uvodnu riječ i iznositi koncept odbrane u tom procesnom trenutku.

³Član 260. Stav 3. ZKP BiH propisuje: „(3) optuženi ili njegov branilac mogu nakon toga izložiti koncept odbrane“.

5. Nakon toga, postupajući po Prijedlog Tužilaštva, Vijeće je dana 02.06.2016. godine donijelo rješenje⁴ broj: S1 1 K 018711 15 Kri kojim se krivični postupak koji se vodi protiv optuženih Luke Dragičevića i dr., i krivični postupak koji se vodi protiv optuženog Miodraga Mitrašinovića, spoje u jedinstven postupak, koji će se provesti pod brojem S1 1 K 018711 15 Kri i donijeti jedna presuda.

6. Nadalje, dana 03.11.2016. godine, Sud je zaprimio Sporazum o priznanju krivnje zaključen između Tužilaštva BiH i optuženog Miće Jovičića. S tim u vezi, dana 07.11.2016. godine, Vijeće je, a nakon saslušanja postupajućeg tužioca, optuženih i njihovih branilaca, donijelo odluku da se iz razloga cjelishodnosti, a po osnovu odredbe člana 26. ZKP BiH, postupak u odnosu na optuženog Miću Jovičića razdvoji i nastavi u drugom predmetu pod brojem S1 1 K 023594 16 Kri, dok se postupak u odnosu na ostale optužene nastavlja pod poslovnim brojem Suda S1 1 K 018711 15 Kri.

7. Sud je razdvojio postupak i u odnosu na optuženog Vuka Ratkovića, rješenjem od 15.04.2021. godine, kako bi okončao postupak u odnosu na istog, obzirom da je preminuo, te je u konačnici Rješenje, broj: S1 1 K 040171 21 Kri od 15.04.2022. godine obustavljen postupak.

8. U konačnici, Vijeće je dana 01.11.2021. godine donijelo rješenje,⁵ broj gornji, kojim je razdvojen postupak u odnosu na optuženog Bobana Inđića, a koji postupak će se okončati pod poslovnim brojem: S1 1 K 041550 21 Kri.

⁴ Označeno rješenje je doneseno iz razloga: Odredbom člana 25. stav 1. ZKP BiH, u relevantnom dijelu, propisano je da će „Sud, po pravilu, odlučiti da se provede jedinstveni postupak i donese jedna presuda u slučaju kada je ista osoba optužena za više krivičnih djela ili kada je više osoba učestvovalo u izvršenju istog krivičnog djela.” Slijedom navedene odredbe, a imajući u vidu da se u konkretnom slučaju pred Sudom vode odvojeni postupci za istovrsno krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1., u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona SFRJ, počinjeno u istom vremenskom periodu, od juna do decembra 1995. godine i na istom lokalitetu, mjesto Štrpci, općina Rudo i Višegrad, odnosno, preciznije, obzirom da je riječ o istom događaju, Sud je, na prijedlog Tužilaštva BiH, ocijenio da će vođenje jedinstvenog postupka i donošenje jedne presude, doprinijeti ekonomičnosti i efikasnosti ovog krivičnog postupka, uz istovremeno očuvanje svih procesnih garancija i prava optuženih, slijedom čega je prijedlog Tužilaštva BiH prihvaćen kao osnovan.

⁵ Označeno rješenje je doneseno iz razloga: Odredbom člana 26. stav 1. ZKP BiH je propisano: „Sud može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši”. Navedena zakonska odredba ne precizira jasno koji su to razlozi koji mogu dovesti do razdvajanja postupka u odnosu na optuženog, što znači da su isti ostavljeni na diskrecionu ocjenu Sudu. Imajući u vidu novonastalu procesnu situaciju, odnosno nemogućnost optuženog Inđića da u narednom periodu prisustvuje suđenjima u postupku koji se pred Sudom BiH vodi protiv njega i još osam optuženih, Sud je u smislu odredbe člana 26. ZKP BiH, a po saslušanju stranaka, donio odluku da se postupak u odnosu na optuženog Bobana Inđića razdvoji. Naime, Sud je cijenio da je u ovom slučaju evidentno postojanje važnih razloga i razloga cjelishodnosti koji opravdavaju donošenja odluke o razdvajanju postupka, imajući u vidu neizvjesnost u pogledu činjenice kada bi optuženi Inđić mogao biti dostupan Sudu BiH radi nastavka glavnog pretresa, te nalazeći da će se na ovaj način omogućiti efikasno vođenje i okončanje krivičnog postupka u odnosu na ostalih osam optuženih, a sve u skadu sa primarnom obavezom

9. Glavni pretres u ovome predmetu je okončan dana 02.09.2022. godine, iznošenjem završnih riječi odbrane.

A. PROCESNE ODLUKE

(a) **Objava presude – član 286. stav 1. ZKP BiH (vrijeme i mjesto objavljivanja presude)**

10. Članom 286. stav 1. ZKP BiH, propisano je: „*Pošto je presuda izrečena, Sud će je odmah objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa izrekne presudu, odložiti će objavljivanje presude najviše za tri dana i odrediti će vrijeme i mjesto objavljivanja presude*“.

11. Dana 02.09.2022. godine, održano je ročište na kojem su odbrane optuženih Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinića završile sa izlaganjem svojih završnih riječi, a obzirom da Vijeće nije bilo u mogućnosti na istom ročištu izreći presudu, objavljivanje presude je uz saglasnost stranaka i branilaca, odloženo za 21.10.2022. godine, iz razloga što Vijeće, zbog obimnosti i složenosti predmeta, nije bilo u mogućnosti izreći presudu u zakonom predviđenom roku od tri dana. Vijeće napominje da stranke ni odbrana nisu imali prigovore na takvu odluku Vijeća.

(b) **Zahtjev za izuzeće Vijeća**

12. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 23.12.2016. godine, odbačen je zahtjev odbrana za izuzeće sudije Vesne Jesenković kao predsjednika vijeća, te sudija Staniše Gluhajića i Šabana Maksumića, kao članova vijeća. Naime, o istovjetnom zahtjevu za izuzeće već je odlučeno rješenjem vanpretresnog vijeća br. S1 1 K 018711 16 Kv 13 od 05.12.2016. godine, sa kojom odlukom su stranke i odbrana upoznate imajući u vidu da je istim blagovremeno i uručena. Odbrana je potom, 23.12.2015. godine, u 12,55 sati (dakle, 5 minuta prije početka nastavka glavnog pretresa), ponovo Sudu dostavila istovjetan zahtjev za izuzeće, suštinski navodeći da je stav odbrane da je o prvobitnom zahtjevu za izuzeće trebala odlučiti Opšta sjedica Suda, a ne vanpretresno vijeće. Stoga, Vijeće nalazi da se u konkretnom radi o podnesku koji je upravljen na odugovlačenje ovog krivičnog postupka, a ne o zahtjevu za izuzeće shodno odredbama procenog zakona, što dalje upućuje na kršenje načela savjesnog

predviđenom članom 13. stav 1. ZKP BiH i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, koja propisuje pravo optuženih na suđenje bez odlaganja. Osim navedenog, bitno je napomenuti da se radi o predmetu koji zbog svoje obimnosti i kompleksnosti traje duži vremenski period, da su pretresi u više navrata odlagani radi bolesti i smrti pojedinih optuženih, te da u periodu od 13.03.2020. godine, pa do 11.06.2021. godine, zbog epidemiološke situacije uzrokovane pandemijom COVID-19, Sud, u skladu sa Preporukom VSTV-a i Naredbom predsjednika Suda, nije bio u mogućnosti da održava ročišta za glavne pretrese u predmetima sa više od pet optuženih.⁵ Imajući u vidu neizvjesnost kada će optuženi Indić biti pušten na slobodu u R Srbiji, a u kojoj državni mu je i određen pritvor obzirom da se radi o stranom državljaninu koji nema nikakve stvarne veze sa tom državom, to je Sud cijeneći obavezu suđenja u razumnom roku u odnosu na preostale optužene, u skladu sa članom 26. ZKP BiH, donio odluku kao u dispozitivu rješenja.

korištenja procesnih ovlaštenja svih stranaka u postupku. Budući da je predsjednik vijeća dužan da se stara u toku cijelog postupka, da se ne krše načela krivičnog postupka, odnosno da se onemogućiti svaka zloupotreba prava, koja pripadaju osobama koje učestvuju u krivičnom postupku, to je Vijeće nastavilo zakazati glavni pretres. Stoga, činjenica da je odbrana nezadovoljna donesenom odlukom u tom slučaju, odnosno pitanjem funkcionalne nadležnosti njenog donosioca (obzirom da je o zahtjevu za izuzeće odlučilo vanpretresno vijeće (shodno odredbi člana 32. stav 4. ZKP BiH u vezi sa članom 29. tačka f) ZKP BiH), a ne Opšta sjednica Suda kako je to odbrana smatrala ispravnim), po ocjeni sudećeg vijeća, ne predstavlja osnov za izuzeće, zbog čega je podneseni zahtjev odbrane odbijen.

(c) **Ponovno otpočinjanje glavnog pretresa (član 251.stav 2. ZKP BiH)**

13. Na ročištima za glavni pretres održanim dana dana 22.01.2016. godine, 18.04.2016. godine, 05.09.2016. godine, 28.10.2016. godine, 25.08.2017. godine, 02.03.2018. godine, 16.03.2018. godine, 06.07.2018. godine, 14.09.2018. godine, 29.03.2019. godine, 30.08.2019. godine, 20.12.2019. godine, 17.01.2020. godine, 11.06.2021. godine, 19.11.2021. godine, 04.03.2022. godine, 15.04.2022. godine, te 02.09.2022. godine, Vijeće je, obzirom da je odgađanje glavnog pretresa trajalo duže od trideset dana, donijelo odluku da glavni pretres, u skladu sa odredbom člana 251. stav 2. ZKP BiH, počinje iznova. Vijeće je odlučilo da se svjedoci neće ponovo pozivati i saslušavati i da će se koristiti njihovi iskazi dati na prethodno glavnom pretresu, kao i da će se koristiti svi uloženi materijalni dokazi, kako od strane Tužilaštva, tako i od strane odbrane.

(d) **Prigovori zakonitosti na iskaz svjedoka Krste Papića i ne davanje saglasnosti za korištenje njegovih iskaza prilikom ponovnog otpočinjanja glavnog pretresa**

14. Branilac optuženog Novaka Poluge je prilikom svakog novog otpočinjanja glavnog pretresa, počevši od 29.03.2019. godine, isticao da je saglasan sa korištenjem provedenih dokaza u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, izuzev u odnosu na korištenja iskaza svjedoka Krste Papića datog na ročištima za glavne pretrese dana 28.10.2016. godine i 07.11.2016. godine, putem videokonferencijske veze sa Višim sudom u Beogradu, R Srbija, kao i korištenje zapisnika o ispitivanju ovog svjedoka koji je te prilike korišten, a koji je svjedok dao dana 29.04.2014. godine u prostorijama Ambasade Bosne i Hercegovine u Beogradu, te uloženi kao dokaz⁶, ističući da se radi o nezakonitim iskazima, koji kao takvi ne mogu biti dokaz u postupku.

15. Detaljnom analizom navedenih prigovora odbrane optuženog Novaka Poluge, sa kojim prigovorima su se saglasile i ostale odbrane, evidentno je da se kroz ne davanje saglasnosti za

⁶ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Papić Krsto, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 29.04.2014. godine

korištenja iskaza svjedoka Krste Papića zapravo prigovara zakonitosti njegovog iskaza, kako sa glavnog pretresa tako i iz istrage, pri čemu osim navedenog prigovora, nije istaknut niti jedan razložan argument zašto bi navedeni dokaz trebalo ponovo izvesti pred Sudom. Naime, ovaj je svjedok u dva navrat saslušan pred ovim vijećem putem videokonferencijske veze sa Beogradom i tom prilikom je bio podvrgnut detaljnom ispitivanju kako od strane tužioca, tako i od strane svih odbrana i samog sudećeg vijeća. U tom smislu, obzirom da se radi o prigovorima koji su od strane ove odbrane kontinuirano isticani, Vijeće je iste razmotrilo i našlo da su isti neosnovani.

16. Naime, što se tiče prigovora odbrane na zakonitost iskaza svjedoka Krste Papića datog putem videokonferencijske veze sa Višim sudom u Beogradu na glavnim pretresima održanim dana 28.10.2016. godine i 07.11.2016. godine, prigovor je istican u smislu odluke Ustavnog Suda BiH, broj: U – 5/16 u pogledu neustavnosti odredbi o imunitetu, pozivajući se pri tome na činjenicu da se u ovom slučaju radi o svjedoku koji je dobio imunitet od krivičnog gonjenja za radnje koje su, između ostalog, predmet i ovoga krivičnog postupka.

17. Vijeće ističe da je navedena odluka Ustavnog suda usmjerena isključivo na preciznost same odredbe o imunitetu i u skladu sa tim bolje zaštite i sigurnosti osoba kojima se daje imunitet, te kao takva ne može uticati na zakonitost iskaza svjedoka Krste Papića, pri čemu je Vijeće ukazalo da je u skladu sa navedenom odlukom Ustavnog suda donesen Zakon o izmjena i dopunama ZKP-a BiH od 17.09.2018. godine, a koji je stupio na snagu dana 29.09.2018. godine u kojem je u članu 7.⁷ navedeno da će se u svim predmetima u kojim je donesena naredba o provođenju istrage do stupanja na snagu ovog zakona, postupak nastaviti po odredbama ranijeg ZKP-a BiH, što je svakako i ovdje slučaj.

18. Branilac optuženog Novaka Poluge isticao je i prigovor zakonitosti iskaza svjedoka Krste Papića koji je dat u istrazi u prostorijama Ambasade BiH u Beogradu, R Srbija, u smislu da se radi o zapisniku koji nije pribavljen u skladu sa Ugovorom o pružanju međunarodne pravne pomoći, odnosno da nije ispoštovana procedura (da nije upućena zamolnica putem Ministarstva pravde BiH), u skladu sa Ugovorom između BiH i Srbije i Crne Gore. Međutim, Vijeće nije našlo osnovanim ni ovaj prigovor, obzirom da je svjedok dao iskaz organima gonjenja BiH u prostorijama Ambasade BiH u Beogradu, koja u skladu sa principom eksteritorijanosti čini dio teritorije BiH, dakle radi se o svjedoku čiji je iskaz uzet od strane tužioca Tužilaštva BiH na teritoriji BiH i u skladu sa ZKP BiH iz kojeg razloga se ne radi o dokazu koji podliježe proceduri pravne pomoći u skladu sa Ugovorom o pružanju međunarodne pravne pomoći iz kog razloga

⁷ Član 7. U predmetima u kojima je donesena naredba o provođenju istrage do stupanja na snagu ovog zakona, postupak će se nastaviti po odredbama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13)."

je i ovaj prigovor zakonitosti odbijen. Dakle, u smislu svega navedenog, Vijeće je donijelo odluku da je iskaz svjedoka Krste Papića u svojoj sveukupnosti, tačnije njegov iskaz dat na ranije navedenim glavnim pretresima, kao i koji je dat u istrazi, zakonit i da se kao takav neće iznova izvoditi nego će se koristiti i na glavnom pretresu, a čiju će ocjenu Vijeće dati u skladu sa svim provedenim dokazima.

19. Također, iz prednje navedenih razloga u pogledu saslušanja svjedoka Krste Papića u ambasadi BiH u Beogradu, R Srbija, Vijeće nije našlo osnovanim ni prigovor branioca optuženog Miodraga Mitrašinovića, advokata Miloša Perića, koji je prigovorio na zakonitost iskaza⁸ svjedoka Nebojše Ranisavljevića koji je dat u Ambasadi u Beogradu, R Srbija.

20. Osim ovog kontinuirano isticanog prigovora u vezi iskaza svjedoka Krste Papića, branilac optuženog Novaka Poluge je nakon ponovnog otpočinjanja glavnog prtresa nakon pauze u suđenju uzrokovane pandemijom COVID 19, odbio dati svoju saglasnost za korištenje ranijih iskaza svjedoka Papića u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP-a BiH insistirajući da se navedeni svjedok ponovo pozove i sasluša pred Sudom, navodeći da je od ranijeg saslušanja ovoga svjedoka prošao dugi vremenski period, te da su u međuvremenu saslušani brojni svjedoci koji su na različit način svjedočili o samom događaju. Branilac optuženog Dragičevića je podržao ove navode.

21. Vijeće nije našlo osnovanim ovakav prijedlog odbrana, cijeneći da odbrane nisu dale razložan argument na osnovu kojeg traže ponovno izvođenje ovih dokaza. Naime, u toku trajanja ovog postupka, ročišta za glavni pretres se nisu održavala u kontinuitetu iz objektivnih razloga, tačnije zbog pandemije uzrokovane virusom COVID-19, kao i bolesti pojedinih optuženih, kao i branilaca, kao i zbog nedostupnosti optuženog Bobana Inđića, te bolesti i smrti optuženog Vuka Ratkovića, uslijed čega nije postojala objektivna mogućnost da se ročišta održavaju u kontinuitetu. Prilikom donošenja odluke da ne dozvoli ponovno saslušanje svjedoka Krste Papića, Vijeće je imalo u vidu prava optuženih na suđenje u razumnom roku, kao i načelo efikasnosti i ekonomičnosti postupka. Vijeće smatra da navedenom odlukom ni na koji način nije povrijeđeno pravo optuženih na pravično suđenje niti princip neposrednosti, niti su optuženi na bilo koji način dovedeni u nepovoljniji položaj. Naime, kako je to već ranije istaknuto, svjedok Krsta Papić je u dva navrata saslušan putem videokonferencijske veze i podvrgnut je detaljnom direktnom i unakrsnom ispitivanju i njegovo ponovno saslušanje ne bi doprinijelo boljem razjašnjenju stvari nego bi nepotrebno odugovlačilo ovaj krivični postupak. Činjenica da

⁸ T-61- Zapisnik o saslušanju svjedoka Ranisavljević Nebojše broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 20.10.2017.godine i T-61a- Zapisnik o saslušanju svjedoka Ranisavljević Nebojše broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 31.10.2017.godine

su pojedini svjedoci davali drugačije iskaze nije okolnost koja bi mogla opravdati ponovno saslušanje ovoga svjedoka.

22. Također, Vijeće je dužno u toku postupka voditi računa sa jedne strane o pravima optuženih, kao i o pravima svjedoka i paziti na obavezu da se svjedoci ne izlažu nepotrebnim saslušanjima, što bi se u konkretnom slučaju i desilo, obzirom da se radi o izuzetno složenom i zahtjevnom predmetu. Vijeće cijeni, obzirom na navedeno, da bi ponovo pozivanje svjedoka Krste Papića, odugovlačilo predmetni postupak i prouzrokovalo dodatne troškove, te je podsjetilo braniocima da se mogu podsjetiti na sadržinu iskaza svjedoka kroz preslušavanje audio zapisa i čitanje dostavljenih transkripata. Imajući u vidu naprijed navedeno, Vijeće je u skladu sa članom 251. stav 2. ZKP BiH, donijelo odluku da glavni pretres počne iznova, te da će se na istom koristiti svi ranije provedeni dokazi, kako iskazi svjedoka, tako i uložena materijalna dokumentacija.

(e) **Mjere zaštite za svjedoke**

(i) *Mjere zaštite za svjedoka „ST-1“*

23. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine dostavilo je Sudu dana 07.05.2015. godine, dopunjenog 12.05.2015. godine, prijedlog za određivanje mjera zaštite prema svjedoku ST-1”, obzirom da se radi o svjedoku, neposrednom očevicu predmetne inkriminacije koji je zbog saznanja koje ima i spremnost da o tome svjedoči, zabrinut za svoju i sigurnost svoje porodice.

24. Nakon izvršenog uvida u spis i ispitivanja prijedloga Tužilaštva BiH, Sud je ocjenio da je prijedlog Tužilaštva BiH za određivanje mjera zaštite osnovan. Tražene mjere odnose se na zaštitu identiteta i svih ličnih podataka svjedoka, što je predviđeno članom 12. Zakona o zaštiti svjedoka, pa je Sud u skladu s tim i razmatrao opravdanost izricanja tih mjera. Naime, iz iskaza svjedoka za koje se mjere zaštite traže očigledno je da se radi o očevicu inkrimisanih događaja koji se stavljaju na teret osumnjičenim. Obzirom na informacije kojima svjedok raspolaže i koje je dao Tužilaštvu BiH, opravdano je očekivati, da bi u slučaju objelodanjivanja njegovog identiteta, osumnjičenima ili javnosti, svjedok bio izložen ponovnoj traumatizaciji.

25. Sud je prilikom odlučivanja o prijedlogu vodio računa da se osiguraju potrebni uslovi koji bi omogućili da se obezbijede svi relevantni dokazi, a da se pri tome ne ugroze prava osumnjičenih lica. Sud je utvrdio da je Tužilaštvo BiH postupilo u skladu sa odredbom člana 12. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka i o podnesenom prijedlogu obavijestilo odbrane osumnjičenih.

26. Sud je vodeći računa o interesima odbrane u ovom predmetu odredio da će se braniocima u skladu sa članom 12. stav 8. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, blagovremeno, a najkasnije 15 dana prije nego svjedok da svoj iskaz na suđenju

otkriti dovoljno detalja kako bi se pripremili za ispitivanje svjedoka kojem su ovim rješenjem određene mjere zaštite.

(ii) Mjere zaštite za svjedoka „ST-2“

27. Vijeće je 20.09.2018. godine donijelo rješenje u skladu sa članom 91. ZKP BiH, članom 12. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka (Zakon o zaštiti svjedoka), te pravilom 75. stav (F) tačka (i) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ kojim mjere zaštite prema svjedoku „ST-2“ izrečene u postupku MKSJ u predmetu *Mitar Vasiljević br. IT-98-32*, ostaju na snazi u krivičnom predmetu protiv optuženih Luke Dragičevića i dr., a koje se odnose na mjeru zaštite identiteta svjedočenje uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu slike koristeći se tehničkim uređajima za prijenos slike.

28. Naime, branilac optuženog Luke Dragičevića je dana 05.04.2018. godine, dostavio Sudu prijedlog, a koji je dopunio dana 19.07.2018. godine, za održavanje na snazi zaštitnih mjera za svjedoka iz predmeta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) *Mitar Vasiljević br. IT-98-32*), u postupku pred ovim sudom u predmetu *Luka Dragičević i dr.* U prilog svom prijedlogu, branilac je Sudu dostavio potrebnu dokumentaciju odnosno dozvolu od MKSJ (Rezidualni mehanizam), za objelodanjivanje identiteta navedenog svjedoka za potrebe predmeta. S tim u vezi, Sudu je dostavljena Odluka Rezidualnog mehanizma br. MICT-17-105-R86F.2 od 06.08.2018. godine, kojom se podnosilac zahtjeva (branilac optuženog) obavještava da je svjedok, za kojeg su i tražene mjere zaštite, pred MKSJ imao mjere zaštite: ličnih podataka (pseudonim) i izobličenje (distorzija) slike. U Odluci se, između ostalog, naglašava i nužnost garantovanja istog nivoa zaštite shodno mjerama zaštite pred MKSJ.

29. Nakon što je razmotrio predmetni prijedlog, Vijeće je našlo da je prijedlog osnovan, te je donio rješenje o mjerama zaštite za svjedoka „ST-2“ shodno mjerama zaštite pred MSKJ. Prilikom donošenja odluke, Vijeće se rukovalo imperativnom odredbom Pravila 75 (F) (i) Pravilnika o postupanju i dokazima MKSJ, kojim je određeno *da „kad su u nekom postupku pred Međunarodnim sudom (u daljem tekstu: prvi postupak) za neku žrtvu ili svjedoka određene zaštitne mjere, te zaštitne mjere ostaju na snazi, mutatis mutandis, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom (u daljem tekstu: drugi postupak) ili nekoj drugoj jurisdikciji, dok god ne budu ukinute, izmijenjene ili pojačane u skladu s procedurom predviđenom ovim pravilnikom“.*

30. Tumačenjem navedene odredbe, jasno je da Sud Bosne i Hercegovine, kao „*druga jurisdikcija*“, podliježe obavezi poštivanja i održavanja na snazi svih zaštitinih mjera, koje su u postupcima pred MKSJ već dodijeljene svjedocima. Stoga je Vijeće postupajući u skladu sa

navedenim, odlučilo da će mjere zaštite koje je svjedok uživao u postupku pred MKSJ, *mutatis mutandis* ostati na snazi i u predmetu protiv Mile Pažina i dr.

31. Pri navedenom, Vijeće se rukovalo i Odlukom MKSJ-a br. IT-04-74-R75F.1 od 23.11.2017. godine, kojom se podnosilac zahtjeva (Tužilaštvo) obavezuje da se svjedoku za kojeg su tražene mjere zaštite, osigura isti nivo zaštite kao što mu je *dao MKSJ*.

(ii) Mjere zaštite za svjedoka „LD-1“

32. Dana 04.12.2018. godine, branilac optuženog Luke Dragičevića, advokat Miodrag Stojanović je podnio Sudu prijedlog za određivanje mjera zaštite za svjedoka čije je saslušanje predviđeno na nastavku glavnog pretresa dana 07.12.2018. godine. Obrazlažući prijedlog, branilac je istakao da je u razgovoru sa svjedokom u pripremi za suđenje, obaviješten od strane svjedoka da zbog razloga iz člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti svjedoka, branilac od Suda traži da se obrati sa molbom za određivanje zaštitnih mjera u vidu zaštite identiteta i svjedočenje na zatvorenoj sjednici, bez objavljivanja sadržaja njegovog svjedočenja u medijima.

33. Vijeće je dana 07.12.2018. godine, donijelo rješenje kojim je našlo osnovanim prijedlog odbrane, te svjedoku „LD-1“ dodijelio mjeru zaštite pseudonim uz zaštitu ličnih podataka u trajanju od 15 (petnaest) godina. Osnovanost izricanja navedenih mjera potkrepljena je razlozima istaknutim u prijedlogu, kao i u razlozima koje je svjedok naveo na dijelu glavnog pretresa zatvorenog za javnost. Naime, iz izjave svjedoka proizilazi da je pokazao spremnost da svjedoči u ovom predmetu, da se radi o veoma važnom svjedoku sa aspekta odbrane optuženog Luke Dragičevića, ali da postoji bojazan da bi opasnost po njega ili njegovu porodicu vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja, slijedom čega Vijeće nalazi osnovanim zaštititi lične podatke svjedoka na način i u obimu kako je to izrekom i precizirano. Nadalje, Sud je imao u vidu da se potpuna svrsishodnost izrečene mjere zaštite identiteta svjedoka postiže i zaštitom lika svjedoka od javnog objavljivanja u sredstvima javnog informisanja putem medija ili bilo kojih drugih sredstava javnog informisanja, zbog čega je i dodijelio izrečenu mjeru u njenom sadržaju i obimu kako je to izrekom i precizirano.

(iii) Prijedlog za mjere zaštite za svjedoka Dušana Božića

34. Prije svjedočenja svjedoka Dušana Božića 06.03.2017. godine, postupajući tužilac je izjavio da ima saznanja da svjedok traži mjere zaštite. Predsjednik vijeća je isključila javnost kako bi se kako bi se čuli razlozi zbog kojih svjedok traži određivanje mjera zaštite. Međutim, svjedok je izjavio da on ne traži da mu se odrede mjere zaštite, nego samo da mu se lik i sadržina iskaza ne objavljuje u medijima. Vijeće je donijelo odluku da se ne objavljuje lik i sadržaj iskaza ovog svjedoka, dodjeljen je kod.

(f) **Isključenje javnosti**

35. Na nastavku glavnog pretresa održanom 03.02.2017. godine i 17.02.2017. godine, djelimično je isključena javnost, a radi provjere autentičnosti potpisa svjedoka „ST-1“ na predloženim zapisnicima, budući da se radi o svjedoku pod mjerama zaštite, za koju odluku Vijeća nije bilo protivljenja od strane stranaka i odbrane optuženih.

36. Nadalje, na nastavku glavnog pretresa održanom 06.03.2017. godine, djelimično je isključena javnost u cilju razmatranja prijedloga Tužilaštva za određivanje mjera zaštite za svjedoka Božić Dušana. Na nastavku glavnog pretresa održanom dana 11.05.2018. godine i 14.09.2018. godine, na prijedlog odbrane optuženog Luke Dragičevića, a po saslušanju ostalih odbrana i stranaka, djelimično je isključena javnost. Naime, branilac optuženog Dragičevića je Sudu iznio određena procesna pitanja u pogledu statusa svjedoka iz prijedloga odbrane provooptuženog pod rednim brojem 12, a vezano za ranije mjere zaštite koje je svjedok imao u postupcima pred MSKJ. Nalazeći razloge koje je odbrana navela osnovanim, Vijeće je u smislu odredbe člana 235. ZKP BiH djelimično isključilo javnost na navedenom nastavku glavnog pretresa kako bi na djelu sjednice zatvorene za javnost saslušalo razloge odbrane u povodu kojih je i traženo isključenje javnosti.

37. Također, na nastavcima glavnog pretresa održanim dana 23.11.2018. godine i 07.12.2018. godine, na prijedlog odbrane optuženog Luke Dragičevića, a po saslušanju ostalih odbrana i stranaka, isključena je javnost za vrijeme svjedočenja svjedoka Dragičević Mladena i LD-1, cijeneći da su ispunjeni uslovi iz člana 235. ZKP BiH, a radi zaštite interesa svjedoka. I na nastavku glavnog pretresa održanog dana 18.01.2019. godine, isključena je javnost za vrijeme razmatranja okolnosti koje se tiču svjedočenja odnosno statusa svjedoka Radivoja Tanovića, a u cilju zaštite interesa tog svjedoka.

38. Osim toga i na nastavku glavnog pretresa održanog 30.08.2019. godine, isključena je javnost za vrijeme razmatranja okolnosti koje se tiču svjedočenja svjedoka Željka Matovića, isključena je javnost i na nastavku glavnog pretresa održanog dana 27.09.2019. godine, kako bi branilac Petko Pavlović iznio razloge u vezi svjedočenja predloženog svjedoka, dok je na nastavku glavnog pretresa održanog 25.10.2019. godine, a po saslušanju stranaka i odbrane, djelimično je isključena javnost za vrijeme svjedočenja svjedokinje G.G., zbog specifičnosti porodične veze svjedokinje sa jednim od zaštićenih svjedoka, odnosno radi zaštite interesa svjedoka.

39. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 29.04.2022. godine, kao dokaz duplike je svjedočio svjedok LD-1, uz isključenje javnosti, kako je to odobreno 07.12.2018. godine.

Branioци optuženih, optuženi i postupajući tužilac Tužilaštva BiH nisu izrazili protivljenje da se isključi javnost na navedenim nastavcima glavnih pretresa.

40. Vijeće je prilikom odlučivanja imalo u vidu i prava javnosti na pravilno i pravovremeno informisanje, jer u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima isključenje javnosti predstavlja izuzetak propisan ZKP-om. U konkretnom slučaju, Vijeće je ocijenilo da se isključenjem javnosti postiže željeni cilj, a to je sprječavanje štetnih posljedica po svjedoke, dok će se informisanje javnosti omogućiti na drugi, prihvatljiviji način.

(g) **Utvrđene činjenice**

41. Branilac optuženog Dragana Šekarića, advokat Nina Kisić je dana 16.04.2018. godine podnijela Sudu prijedlog za prihvatanje utvrđenih činjenica na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju (Prijedlog). Prijedlog sadrži ukupno 16 činjenica. Činjenice koje odbrana predlaže izvorno potiču iz presuda pretresnih vijeća MKSJ donesenih u predmetima: *Tužilac protiv Mitra Vasiljevića*, br. IT-98-32 od 29.11.2002. godine, *Tužilac protiv Milana i Sredoja Lukića* br. IT-98-32 od 20.7.2009. godine, *Tužilac protiv Rasima Delića*, br. IT-04-83 i *Tužilac protiv Momčila Perišića* br. IT-04-81-T od 6.9.2011. godine. U Prijedlogu se navodi da predložene činjenice zadovoljavaju kriterije po kojim presuđena činjenica može biti prihvaćena kao dokazana, da se iste predlažu na opšte okolnosti, te da iste treba u cjelosti prihvatiti posebno radi svrhe člana 4. Zakona o ustupanju predmeta-efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka.

42. Sud je dana 11.05.2018. godine, dostavio Tužilaštvu i odbranama svih optuženih podneseni prijedlog na izjašnjenje. Branioци optuženih koji su u ostavljenom roku dostavili svoja izjašnjenja na predmetni prijedlog su branilac optuženog Ristić Radojice, advokat Rubež Nenad, Mitrašinović Miodraga, advokat Perić Miloš i Poluga Obrada, advokat Petko Pavlović. Saglasan prijedlog ovih odbrana je da se prihvate sve predložene činjenice. Tužilaštvo BiH u ostavljenom roku nije dostavilo izjašnjenje na predmetni prijedlog.

43. Članom 15. ZKP BiH propisano je da pravo Suda (...) da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima (slobodna ocjena dokaza). Prihvatanje utvrđene činjenice kao dokazane u sebi sadrži pretpostavku pravne valjanosti takve činjenice. Ona, naime, predstavlja dokaz u postupku čime je podložna diskvalifikaciji od suprotne strane, dok će se po provedenom dokaznom postupku, a slijedom slobodne ocjene dokaza u smislu citirane odredbe iz člana 15. ZKP BiH, i vrednovati.

44. Međutim, Zakon o ustupanju je u konkretnom slučaju *lex specialis*, i to član 4. Zakona o ustupanju *in concreto*, koji propisuje da Sud može, nakon saslušanja stranaka, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka (što je u konkretnoj situaciji i slučaj), odlučiti da

prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pisani dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

45. Glavni cilj prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim je osiguranje efikasnosti i ekonomičnost postupka s jedne strane, uz istovremenu zaštitu prava optuženog na pravično suđenje, s druge strane. Štaviše, time će se sprječava ponovna traumatizacija svjedoka, budući da će se isti poštediti ponovnog svjedočenja o istim događajima. Na koncu, ovakvim postupanjem se također osigurava pravo optuženog na suđenje u razumnom roku, kako je to zagantovano članom 13. ZKP BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP).

46. Nadalje, članom 3. Zakona o ustupanju predmeta, propisano je da dokazi pribavljeni u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ mogu se koristiti u postupcima pred sudovima u BiH, međutim, sudovi ne mogu zasnivati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na prethodnim iskazima svjedoka koji nisu dali usmeni iskaz na glavnom pretresu. Analognim tumačenjem navedene odredbe, a vezano za okolnosti u konkretnoj situaciji, Sud ne može zasnovati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na dokazima, u konkretnom slučaju činjenicama, koji nisu neposredno izvedeni na glavnom pretresu. Tako Sud ne krši prezumpciju nevinosti optuženog po članu 3. stav 1. ZKP BiH i članu 6. stav 2. EKLJP.

47. Član 4. Zakona o ustupanju, kao ni ZKP BiH ne daju smjernice na koji način Vijeće treba cijeliti takve činjenice. Međutim, u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*⁹, navedeni su kriteriji prihvatljivosti predloženih utvrđenih činjenica dokazanim, koji kriteriji su prihvaćeni praksom ovog suda, a koje u konkretnom slučaju prihvata i ovo Vijeće.

48. Činjenica mora biti uzeta iz jedne ili više određenih tačaka presude pretresnog ili žalbenog vijeća MKSJ i ne smije biti nejasno ili uopćeno vezana za presudu. Ona mora biti razumljiva sama po sebi, tj. i onda kada je izvučena iz konteksta. Formulacija činjenice mora biti slična izvornoj tački, ali da bi se osigurala razumljivost, ona može biti neznatno izmijenjena. Vijeće konstatuje da predložene činjenica pod r. br. 4, ne zadovoljava ovaj kriterij, zbog čega istu nije ni prihvatilo.

49. Vijeće, nadalje, nalazi da predložene činjenice pod r.br. 5, 8, 10, 11, 12, 14, ne zadovoljavaju kriterij relevantnosti, zbog čega iste nije ni prihvatilo. Isto tako, Vijeće je našlo da

⁹ Predmet br. IR-00-39-T, Rješenje po prijedlozima optužbe za prihvatanje činjenica o kojima je presuđeno i za prihvatanje pisanih izjava svjedoka shodno Pravilu 92 *bis*, od 28.02.2003;

činjenice pod r.br. 1. i 13. suštinski predstavljaju ponavljanje onog što je činjenicom r.br. 3. navedeno, a koju je Vijeće ovim rješenjem prihvatilo kao dokazanu. Shodno navedenom, činjenice pod r. br. 1. i 13. nisu prihvaćene.

50. Za sve činjenice koje je sud prihvatio Vijeće je, nakon izvršenog uvida u prvostepene i drugostepene presude u predmetima *Tužilac protiv Rasima Delića* i *Tužilac protiv Momčila Perišića*, ustanovilo da ispunjavaju i kriteriji da činjenica čini dio originalne presude na koju nije izjavljena žalba, koja je pravosnažno riješena po žalbi, ili potpada pod pitanja koja nisu sporna u toku apelacije.

51. Vijeće je utvrdilo da činjenice ne potječu iz presuda koje se zasnivaju na sporazumu o potvrdnom izjašnjavanju o krivnji.

52. Vijeće nije našlo da neka od predloženih činjenica ispunjava kriterij da mogu biti činjenice razumnog spora među strankama, zbog čega iste nije ni prihvatilo.

53. Vijeće nije ustanovilo da je ijedna od predloženih odnosno prihvaćenih činjenica u suprotnosti sa kriterijem da se činjenice ne smiju odnositi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženog, niti je Vijeće ustanovilo da je ijedna od predloženih činjenica u suprotnosti sa ovim kriterijem.

54. Vijeće nalazi da činjenica pod r.br. 2 ne zadovoljava kriterij da činjenica mora biti ograničena na zaključke o činjenicama i ne sadržavati pravne karakterizacije, zbog čega istu nije ni prihvatilo.

(h) **Prigovori na materijalne dokaze**

55. Prilikom ulaganja materijalnih dokaza Tužilaštva na nastavku glavnog pretresa održanog dana 15.09.2017. godine, odbrane optuženih Dragičevića i Šekarića su prigovarale zakonitost i autentičnost dokumenata označenih od T-11 – T-23, obzirom da Tužilac nije prezentirao dokaz da li su navedeni dokumenti pribavljeni putem međunarodne pravne pomoći, kao i da su pojedini dokumenti uloženi u kopiji. Te prilike postupajući tužilac je naveo da je te dokaze, kao takve, zaprimio putem međunarodne pravne pomoći iz sudskoj spisa Višeg suda u Bijelom polju, Crna Gora, broj K.br.5/08 protiv Nebojše Ranisavljevića, a što je Tužilaštvo kroz dalji tok postupka i dostavili u sudski spis¹⁰, uslijed čega je Vijeće odbilo prigovore date u tom pravcu.

¹⁰ Zamolnica Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 22.12.2014. godine upućena nadležnom pravosudnom organu Republike Crne Gore, Akt Ministarstva pravde BiH, broj: MFA-BA-RPZ 08/3-21-14-4-74/15 pov od 19.05.2015. godine, Akt Ambasade Bosne i Hercegovine Podgorica, broj: 146-03-05-1-307/15 od 08.05.2015. godine, Akt Ministarstva

56. Nadalje, Tužilaštvo je uz optužnicu predložilo ulaganje materijalnih dokaza u konačnici označenih u sudskom spisu kao T-35 – T-49, ali je iste dokaze predložio da se ulože u kopiji, koji nose samo haški broj, a ne i ovjeru. Predsjednik vijeća nije dopustila da se na taj način ulože dokazi, uslijed čega je Tužilaštvo, kao dokaz replike T-67¹¹ kojim je potvrdio zakonitost i autentičnost tih dokumenata.

57. Prilikom ulaganja dokaza odbrane optuženog Obrada Poluge, na nastavku glavnog pretresa održanog dana 20.12.2019. godine, tužilac se usprotivio ulaganju službenih zabilješki, obzirom da na glavnom pretresu nisu saslušane osobe koje su sačinile te zabilješke iz kojih razloga se te službene zabilješke ne mogu koristiti ni kao materijalni dokaz. Vijeće je odbilo prigovor, te uložilo dokaze sa oznakom od O3-7 – O3-9, obzirom da su predmetne službene zabilješke sačinjenje u zakonom zadovoljavajućoj formi od strane nadležnog organa, a koje su i potpisane od strane lica koja su ih sačinili, pa one same po sebi nisu nezakonite, a Vijeće će njihovu dokaznu snagu cijeniti u sklopu svih provedenih dokaza.

(i) **Odbijanje prijedloga za uvođenje i prezentiranje dokaza**

58. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 27.03.2017. godine, Vijeće je odbilo Prijedlog Tužilaštva da se izvodi dokaz saslušanjem audio snimka sačinjenog prilikom uzimanja iskaza¹² svjedoka Dušana Božića, obzirom da je isti sačinjen u suprotnosti sa odredbom člana 155. ZKP BiH, koja propisuje da je obaveza tužioca ili ovlaštene službene osobe da prethodno obavijesti osobu da se snima. Naime, prilikom uzimanja iskaza ovog svjedoka u istrazi, svjedok nije prethodno obaviješten o snimanju njegovog iskaza audio vizuelnim sredstvima, niti je taj dokaz predložen u optužnici.

59. Na nastavku glavnog pretresa održanog 16.01.2017. godine, odbijen je zahtjev odbrana optuženih Novaka Poluge i Dragana Šekarića, za korištenje, odnosno prezentovanja iskaza od 17.12.2014. godine koju je Mićo Jovičić dao u svojstvu osumnjičenog, obzirom da je postupak u odnosu na Miću Jovičića (u vrijeme donošenja ove procesne odluke) razdvojen i okončan pod drugim brojem (zaključio sporazum o priznanju krivnje za isti krivično pravni događaj), tako da Mićo Jovičić u ovom postupku ima isključivo status svjedoka a ne i osumnjičenog, slijedom čega za njegovo ispitivanje važe ista pravila¹³ o ispitivanju (direktnom i unakrsnom) kao i za sve ostale svjedoke. Prilikom donošenja odluke u konkretnom slučaju, Vijeće je imalo u vidu da procesni zakon predviđa različite procesne garancije, odnosno pouke i upozorenja u situaciji

vanjskih poslova i evropskih integracija Generalnog direktorata za konzularne poslove Crne Gore, broj: Pov 09/8-16/2 od 06.05.2015. godine Akt Ministarstva pravde BiH, broj: 04/2-128-K/15 od 30.04.2015. godine, te Akt Višeg suda u Bijelom polju, pom-i br.13/15 od 27.04.2015. godine

¹¹ T-67- 2 CD-a međunarodnog suda ICTY (Haški dokumenti) od 14.04.2015. godine.

¹² T-8 i T-9

¹³ Član 262. stav 1. i 2. ZKP BiH

kada se određena osoba pojavljuje u ulozi svjedoka i u ulozi osumnjičenog odnosno optuženog, slijedom čega predočavanje svjedoku iskaza iz istrage koji je dao u svojstvu osumnjičenog i to za iste događaje koje su predmetom ovog postupka, nije u skladu sa relevantnim odredbama procesnog zakona, obzirom da ista osoba u isto vrijeme ne može biti u istom krivičnom postupku osumnjičeni, odnosno optuženi i svjedok. Razlog zabrane kumulacija funkcija optuženog i svjedoka jeste inkompatibilnost njihovih procesnih uloga, odnosno različitost, pa čak i kontradiktornost njihovih prava i obaveza.

60. Vijeće, napominje da navedeni dokaz, sam po sebi, nije dokaz koji ne ispunjava zakonom propisane elemente, nego ga nije moguće koristiti na opisani način, odnosno, na način na koji su pomenute odbrane insistirale (čitanjem dijelova iskaza), s tim da je Vijeće dozvolilo da odbrane postavljaju pitanja svjedoku u vezi njegovog iskaza u svojstvu osumnjičenog i da na taj način riješe eventualne sporne dijelove njegove iskaza, ali bez prezentovanja odnosno čitanja tih djelova nadenog zapisnika. U konačnici, Vijeće je dozvolilo da se kao materijalni dokaz uloži ovaj zapisnik, kao dokaz da je ovaj svjedok imao status osumnjičenog za isti krivično pravni događaj, što je, na koncu, i učinila odbrana¹⁴ optuženog Miodraga Mitrašinovića. Iz naprijed navedenih razloga, Vijeće nije dozvolilo da Tužilaštvo, tokom davanja iskaza svjedoka Nebojše Ranisavljevića na nastavcima glavnih pretresa održanih na dane 10.05.2019. godine i 07.06.2019. godine, koristi i uloži iskaz¹⁵ ovog svjedoka dat pred Višim sudom u Bijelom polju, Crna Gora.

61. Na koncu, Vijeće je odbilo i Prijedlog Tužilaštva za prezentaciju iskaza svjedoka Krste Papića datog u istrazi na zapisnik Tužilaštva za ratne zločine R Srbije od 30.12.2014. godine, imajući u vidu da se radi o svjedoku koji je dobio imunitet od krivičnog gonjenja od strane Tužilaštva BiH vezano za događaj koji je predmet ovoga krivičnog postupka, dok nije imao imunitet od gonjenja od strane Tužilaštva R Srbije pred kojim je davao iskaz koji mu se želio prezentovati, pa u cilju zaštite interesa svjedoka Krste Papića i eventualnih zloupotreba prezentovanih dijelova toga iskaza, Vijeće nije dozvolilo prezentovanje njegovog iskaza datog pred Tužilaštvom Srbije, uz dozvolu da se eventualne razlike i nedoumice mogu riješiti postavljanjem pitanja ovome svjedoku, bez citiranja dijelova toga zapisnika. Korištenje zapisnika dozvoljeno samo u dijelu kojim se pobijaju navodi svjedoka da osim izjave u Ambasadi BiH u Beogradu nije davao druge izjave o ovome događaju. Vijeće je iz navedenih

¹⁴ O-VII-1- Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Miće Jovičića od strane TBiH broj:T20 0 KTRZ 0008767 14 datom TbiH od 17.12.2014. godine.

¹⁵ Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 22.10.1996. godine, Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 08.11.1996. godine i Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 11.11.1996. godine

razloga odbilo i Prijedlog odbrane četvrtooptuženog da se, kao materijalni dokaz, uloži navedeni zapisnik.

62. Odbrana optuženog Mitrašinovića je predložila, kao dokaz, izlazak na lice mjesta, ali je Vijeće to odbilo, obzirom da su spisu egzistira dovoljno dokaza koji se ogledaju u fotodokumentaciji i video snimcima koji obuhvataju predloženi lokalitet Mušića i Osnovnu školu u Prelovu, pa Vijeću nije neophodan izlazak na lice mjesta da bi stekli utisak u vezi okolnosti koje su predložene od strane odbrane ovog optuženog.

(j) **Iskaz optuženog Luke Dragičevića**

63. Na glavnom pretresu održanom dana 15.04.2022. godine, Tužilaštvo je kao dokaz replike predložilo da se pročita iskaz optuženog Luke Dragičevića, datog u svojstvu osumnjičenog pred Tužilaštvom BiH¹⁶, a obzirom da su ispunjeni uslovi iz člana 78. stav 2. tačka c) ZKP BiH. Branilac optuženog Dragičevića se usprotivio ovom izvođenju dokaza obzirom da u skladu sa članom 79. stav 2. ZKP BiH davanje iskaza nije snimano, niti se radi o istom činjeničnom opisu i istoj pravnoj kvalifikaciji, kao u potvrđenoj optužnici. Izjašnjavajući se na prigovore odbrane, postupajući tužilac je prezentirao zapisnik na grafoskopu, te je utvrđeno da se radi o istom činjeničnom opisu, kao i o istom djelu po drugom zakonu, te je Vijeće odbilo prigovor odbrane dat u tom pravcu. Osim toga, Vijeće je utvrdilo da je zapisnik sačinjen u prisustvu branioca tada osumnjičenog, te da je isti poučen o odredbi člana 78. stav 2. tačka c) ZKP BiH: „...*da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist i ako to učini u prisustvu branioca da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitan i korišten na glavnom pretresu.*“ Na koncu, Vijeće je odbilo prigovor nezakonitosti obzirom da nije ispunjena odredba člana 79. stav 2. tačka a) ZKP BiH, jer taj propust ne čini zapisnik nezakonitim. Naime, član 79. stav 2. ZKP BiH propisuje da se ispitivanje osumnjičenog u pravilu snimaju uređajem za zvučno snimanje. Obzirom da iz ovakvog zakonskog određenja ne proizilazi da je snimanje uređajem za zvučno snimanje obavezno, onda to znači da se istražne radnje mogu provoditi i bez tog snimanja. Dakle, tužilac ili ovlaštena službena osoba bi trebali u pravilu vršiti snimanje istražnih radnji, u konkretnom slučaju uzimanja iskaza osumnjičenog, ali i u slučaju da se procesna radnja obavi bez takvog snimanja, to ne utiče na zakonitost i validnost istog. Dakle, činjenica da osumnjičeni Dragičević tokom davanja svoj iskaza nije sniman, ne povlači za sobom bilo kakve procesne sankcije, obzirom da je o njegovom saslušanju sačinjen pisani zapisnik, koji je u prisustvu branioca potpisao, zajedno sa svim poukama i pravima koja mu kao

¹⁶ T-65- Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Luke Dragičevića od 23.12.2014. godine, sačinjen u Tužilaštvu BiH.

osumnjičenom pripadaju. Stoga, Vijeće je dopustilo da Tužilaštvo pročita navedeni iskaz tada osumnjičenog Dragičevića.

(k) **Izuzetak od neposrednog provođenja dokaza iz člana 273. stav 2. ZKP BiH**

64. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 16.05.2016. godine, u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, na prijedlog Tužilaštva BiH od 18.04.2016. godine, a uz saglasnost odbrana i optuženih, pročitani su iskazi svjedoka Koviljke Buzov, Misina Rastoder i Zejne Ćorić. Naime, imajući u vidu da se radi o svjedocima - oštećenim čiji iskazi bi bili pročitani samo na okolnost postavljenog imovinsko-pravnog zahtjeva, koji su nastanjeni Srbiji, kao i da su u pitanju starije osobe narušenog zdravstvenog stanja, uz saglasnost odbrana i optuženih, pročitani su iskazi navedenih svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH imajući u vidu da je dolazak istih pred Sud znatno otežan iz navedenih uzroka, a istovremeno se radi o svjedocima koji su i predloženi samo na okolnost postavljenog imovinsko-pravnog zahtjeva u svojstvu oštećenih.

65. Na nastavku glavnog pretresa održanom dana 02.03.2018. godine odbrane optuženih su se protivile prijedlogu Tužilaštva za čitanje iskaza svjedoka Dragog Obradovića, Zorana Bogetića, Radenka Grujičića, Zorana Udovičića i Goluba Bulatovića u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, ističući da iskazi svjedoka nisu sačinjeni u skladu sa odredbama procesnog zakona BiH (ZKP BiH), odnosno da nisu pribavljeni u skladu sa odredbama o međunarodnoj pravnoj pomoći, što ih u ukupnosti, prema zajedničkom stajalištu odbrane, čini nepodobnim za prihvatanje u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH. Slijedom navedenih prigovora, Sud je konačnu odluku o predmetnom prijedlogu Tužilaštva odgodio do dostavljanja dokaza Sudu i odbrani na okolnost pribavljanja predloženih dokaza prema pravilima međunarodne pravne pomoći, a što je Tužilaštvo i učinilo podneskom¹⁷ od 09.03.2018. godine. U tom smislu odbranama optuženih je dato dodatno vrijeme za upoznavanje sa dostavljenim dokazima, nakon čega odbrane optuženih nisu imale dodatne prigovore u tom pravcu.

66. U daljem toku postupka, Sud je pokušao da pozove ove svjedoke, odnosno da iste sasluša putem videokonferencijske veze. Međutim, sa svjedocima Golubom Bulatovićem i Zoranom Bogetićem se, u konačnici, nije uspio ostvariti kontakt, dok je svjedok Dragi Obradović istakao da se ne želi miješati u ovaj predmet, i zamolio je da ga se više ne kontaktira, što je učinio i svjedok Zoran Udovičić, pravdajući ovakav zahtjev narušenim zdravstvenim stanjem. Na koncu i svjedok Radenko Grujičić je postavio uslove svjedočenja na Sudu BiH, koji nisu u skladu sa zakonskom odredbom.

¹⁷ Zamolnica Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 22.12.2014. godine upućena Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije, Podnesak Ministarstva pravde R Srbije, pov. broj: 10/2015 od 20.02.2015. godine, Podnesak Tužilaštva za ratne zločine R Srbije, broj: kti-2/14 od 13.02.2015. godine, Podnesak Ministarstva pravde BiH, broj: MFA-BA-RPZ 08/3-21-14-4-74/15 pov od 19.05.2015. godine

67. U skladu sa navedenim, Sud je prihvatio prijedlog Tužilaštva od 05.02.2018. godine, da se kao dokazi Tužilaštva, a u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitaju iskazi, obzirom da je Sud zaključio da je dolazak ovih svjedoka pred Sud nemoguć, odnosno znatno otežan iz važnih uzroka.

68. U skladu sa navedenim Vijeće je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 16.03.2018. godine prihvatilo prijedlog Tužilaštva za čitanje iskaza svjedoka Dragog Obradovića, Zorana Bogetića, Radenka Grujičića, Zorana Udovičića i Goluba Bulatovića u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, kojom je propisano je da se, izuzetno, zapisnici o iskazima svjedoka iz istrage, mogu po odluci sudije, odnosno vijeća, pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu u slučaju ako je dolazak svjedoka pred Sud nemoguć, odnosno znatno otežan iz važnih uzroka, a što je situacija u konkretnom slučaju. Imajući u vidu dokaznu snagu navedenih dokaza, slijedom citirane odredbe, Vijeće je vodilo računa da se na navedenim dokazima, ne može, u odlučujućem dijelu, zasnivati presuda. Odbranama je, pri tome, data mogućnost da se izjasne u pogledu pitanja koja bi postavili navedenim svjedocima da su svjedoci neposredno svjedočili pred Sudom.

(i) **Izmjena redoslijeda izvođenja dokaza**

69. Dana 02.12.2016. godine, Tužilaštvo je predložilo da se izmjeni redoslijed izvođenja dokaza, te da se sasluša svjedok Mićo Jovičić, kao dodatni dokaz Tužilaštva, obzirom da se radi o svjedoku u odnosu na koga je postupak razdvojen jer je isti u toku trajanja ovog postupka potpisao sporazum o priznanji krivnje i pristao da svjedoči. Odbrane su se usprotivile ovom prijedlogu, čiji je jedinstveni stav iznijela branilac optuženog Dragana Šekarića, advokat Nina Kisić, ukazujući da se protive iz razloga što odbrane nisu zaprimile sporazum o priznanju krivnje iz kojih razloga ne mogu pratiti direktno ispitivanje svjedoka, niti pristupiti unakrsnom ispitivanju, pojašnjavajući da je odbrana nepoznata pravna kvalifikacija koja je stavljena na teret u tom sporazumu, te da li se u istom konstatuje učešće ostalih optuženih u događaju. Osim ovog prigovora, pojedine odbrane su prigovarale i na kratkoću vremena koju su imale da se pripreme za ovaj pretres, obzirom da im je tužilac dostavio zapisnik o ispitivanju svjedoka 6 ili 7 dana pred ročište. Međutim, Vijeće je donijelo odluku smislu odredbe člana 261. stav 2. ZKP-a BiH, da će se izmijeniti redoslijed izvođenja dokaza i da će se saslušati svjedok Mićo Jovičić. Naime, Vijeće je odluku donijelo u cilju ekonomičnosti i efikasnosti postupka, jer je prije svega u interesu svih optuženih da se svjedok sasluša na tom ročištu za glavni pretres i u ovoj fazi provođenja dokaza Tužilaštva obzirom da će na taj način i optuženi i njihovi branioci ukoliko eventualno budu smatrali da trebaju pobijati iskaz ovog svjedoka imati više vremena da pripreme svoju odbranu u tom pravcu, odnosno da provedu dokaze u fazi provođenja redovnog dokaznog postupka odbrane, tako i eventualnih replika i dodatnih dokaza

70. Osim toga, kada je u pitanju prigovor pojedinih odbrana da nisu imali dovoljno vremena da se sprema za ročište, obzirom da su zaprimili zapisnik sedam dana prije ročišta, predsjednik vijeća je istakla da će se na tom glavnom pretresu direktno saslušati svjedoka Jovičić od strane Tužilaštva, a ukoliko odbrane nakon toga ne budu spremne za unakrsno ispitivanje, Vijeće će odložiti ročište kako bi se odbrane dodatno spremile za ispitivanje. Međutim, nakon toga su odbrane istakle zahtjev za izuzeće pretresnog vijeća, koji je odlukom vanraspravnog vijeća, broj: S1 1 K 018711 16 Kv 13 od 05.12.2016. godine, odbačen, kao neodpušten, nakon čega je ovaj svjedok saslušan na nastavcima glavnih pretresa održanim dana 23.12.2016. godine i 16.01.2017. godine.

71. Prilikom izvođenja dokaza odbrane u nekoliko navrata je vršena izmjena redoslijeda izvođenja dokaza sa čime su se saglasile sve stranke i branioци. Pa tako na glavnom pretresu održanom dana 18.04.2019. godine, iako dokazni postupak odbrane optuženog Bobana Inđića nije okončan, prešlo se na izvođenje dokaza odbrane optuženog Obrada Poluge, da bi potom, odbrana optuženog Bobana Inđića nastavila sa izvođenjem svojih dokaza na glavnom pretresu održanom dana 24.05.2019. godine. Na koncu i tokom ulaganja materijalnih dokaza na nastavku glavnog pretresa održanog dana 19.11.2021. godine izvršena je izmjena redoslijeda izvođenja dokaza, pa je tako prvo materijalne dokaze uložila odbrana optuženog Mitrašinića, nakon čega je to učinila odbrana optuženog Šekarića.

B. DOKAZNI POSTUPAK

72. Tokom predmetnog postupka saslušani su brojni svjedoci i vještaci, te su uvedeni obimni materijalni dokazi, koji su pobrojani u Aneksu A ove presude.

73. Tužilaštvo BiH je u toku postupka saslušalo 37 svjedoka, jednog vještaka, te uložilo u spis 67 materijalnih dokaza. Nakon okončanja dokaznog postupka odbrana, Tužilaštvo je predložilo da se u spis ulože dokazi replike¹⁸. Odbrane su prigovarale ovom prijedlogu, a koje prigovore je Vijeće odbilo jer svi predloženi dokazi ispunjavaju uslove da se provedu kao dokazi

¹⁸ T-62- Nalaz i mišljenje vještaka brigadnog generala u penziji Martina Frančeševića o predpotčinjavanju od januara 2022. Godine, T-63- Izvještaj Komandae 2. PLPBR služba bezbjednosti o paravojnim formacijama br. 190 od 22.02.1993. godine, T-64- Potvrda Komande 1. Višegradske lake pješadijske brigade o statusu Milana Lukića broj 04224603, T-65- Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Luke Dragičevića od 23.12.2014. godine datog u Tužilaštvu BiH T-66- Akt Ministarstva pravde BiH od 16.02.2022. godine broj 08-14-5-9251/21 sa priložima (Akt Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije broj MP-134/21 od 28.01.2022. godine, Izvještaj MUP-a Republike Srbije-Policijska uprava Užice br. 03.39.2.1 EA/22 od 18.01.2022. godine sa prilogom CD sa foto i video dokumentacijom, Naredba Višeg suda u Beogradu o određivanju uviđaja u opštini Bajina Bašta-jezero Perućac br. Kri.Po.2-1439/2010 od 05.08.2010. godine, Izvještaj o realizovanim aktivnostima u predmetu Perućac-MUP Republike Srbije-Služba za otkrivanje ratnih zločina br. 230-3528/10 od 20.09.2010. godine., Akt Komisije za nestala lica Republike Srbije sa popisom lica čiji su posmrtni ostaci nađeni br. 021-01-01/2011-01/05 od 17.02.2011. godine, Obavijest Višeg suda u Beogradu o utvrđivanju identiteta posmrtnih ostataka za 11 lica br. Kri Po2 1439/10 od 18.02.2011. godine), T-67- 2 CD-a međunarodnog suda ICTY (Haški dokumenti) od 14.04.2015. godine.

replike, ostavljajući mogućnost da prilikom izvođenja ovih dokaza odbrane istaknu prigovore, nakon čega će Vijeće donijeti odluku o prihvatljivosti predloženih dokaza.

74. Odbrana optuženog Luke Dragičevića je u toku postupka uložila 4 materijalna dokaza, te saslušala 1 vještaka, 10 svjedoka, od kojih je svjedoke Srđana Glibića, Srpka Baranca i „LD-1“ saslušala i u redovnom toku postupka, ali i kao dokaze duplike. Naime, nakon izvođenja dokaza replike, ova odbrana je predložila izvođenje dokaza duplike¹⁹, što je Vijeće odobrilo.

75. Odbrana optuženog Obrada Poluge je u toku postupka saslušala 12 svjedoka, te uložila 23 materijalna dokaza.

76. Odbrana optuženog Novaka Poluge je u toku postupka saslušala 3 svjedoka, te uložila 1 materijalni dokaz koji se sastoji od dva dokumenta. Dana 28.04.2022. godine, Sud je zaprimio podnesak ove odbrane sa prijedlogom da se sasluša svjedoka Krsta Papić na okolnosti rasporeda jedinice kojoj je pripadao optuženi u inkriminisanom periodu, te da se izjasni o kretanju optuženog kritičnog dana i na takav način učvrsti iskaze svjedoka odbrane, bez navođenja da li se navedeni dokaz predlaže kao dokaz duplike ili kao dodatni dokaz. Dan nakon zaprimanja podneska, dana 29.04.2022. godine, održan je nastavak glavnog pretresa na kojem je predsjednik vijeća pročitala navedni podnesak sa upitom da li odbrana ima nešto još da doda, na šta je branilac negativno odgovorio. Vijeće je odbilo prijedlog odbrane, nalazeći da ponovno saslušanje ovoga svjedoka na okolnosti koje je odbrana navela, ne bi na bilo koji način doprinjela boljem razjašnjenju stvari, nego bi samo nepotrebno odugovlačila ovaj krivični postupak što svakako nije u interesu optuženih. Naime, radi o svjedoku koji je saslušan na glavnom pretresu putem videokonferencijske veze kojom prilikom je odbranama data mogućnost da ispita svjedoka o svim okolnostima koje su smatrali relevantnim, te je isti te prilike detaljno ispitivan kako od strane Tužilaštva tako i od strane odbrana i istom su prezentovane sve razlike u njegovim iskazima i svjedok je davao odgovore u tom pravcu. Osim toga, odbranama su u toku postupka dostavljeni audio zapisnici i transkripti sa ročišta na kojim je saslušan svjedok. Stoga, Vijeće je ocijenilo da bi ponovnim pozivanjem svjedoka došlo do nepotrebnog odugovlačenja predmetnog postupka

77. Odbrana optuženog Dragana Šekarića je u toku postupka uložila 3 materijalna dokaza.

78. Odbrana optuženog Olivera Krsmanovića je u toku postupka saslušala 3 svjedoka, te uložila dva materijalna dokaza.

79. Odbrana optuženog Petka Inđića u toku postupka nije izvodila svoje dokaze.

¹⁹ Saslušanje svjedoka Srđana glibića, Srpka Baranca I LD-1, kao i korištenje materijalnih dokaza.

80. Odbrana optuženog Radojice Ristića je u toku postupka saslušala 3 svjedoka.

81. Odbrana optuženog Miodraga Mitrašinovića je u toku postupka saslušala dva svjedoka i uložila jedan materijalni dokaz.

82. U toku postupka su i odbrane optuženog Bobana Inđića, u odnosu na kojeg je postupak razdvojen i optuženog Vuka Ratkovića, koji je preminuo, izvodili dokaze. Odbrana optuženog Bobana Inđića je saslušala 7 svjedoka, a odbrana optuženog Vuka Ratkovića 2 svjedoka.

C. ZAVRŠNE RIJEČI

(a) Završno izlaganje Tužilaštva BiH

83. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH je na nastavku glavnog pretresa održanom dana 20.05.2022. godine iznio završnu riječ naglasivši da nema namjeru davati formalnu analizu svih izvedenih dokaza i pojašnjenje istih, obzirom da se u većoj mjeri radi o direktnim dokazima koji u svojoj dokaznoj snazi prevazilaze potrebu za detaljnom analizom. Nakon toga se osvrnuo na dokaz T-24, citirajući sadržajno naredbu, izvodeći zaključak da je ista imala oznaku vrlo hitno i da je sadržinom i prirodom dostavljanja nužno bila dostavljena interventnoj četi Višegradske brigade, odnosno na izvršenju njenom komadantu Bobanu Inđiću, kojem je neposredno nadređeni Luka Dragičević. Slijedom izvedenih dokaza, Tužilaštvo je izvelo zaključak da je van razumne sumnje dokazalo da su u gradu postojale grupe koje su imale različite nazive, uključujući i Osvetnike Milana Lukića, kao i Garavi sokak, te da su sve formalno pripadale Interventnoj četi Višegradske brigade, a u spis su uložena fotografije na kojim se vidi optuženi Obrad Poluga zajedno sa drugim licima sa zastavama „Osvetnika“ Milana Lukića.

84. Analizirajući dokaze, Tužilac je izveo zaključak da je optuženi Luka Dragičević zadatak za izvršenje naređenja povjerio komandiru Interventne čete Bobanu Inđiću, te da je Tužilaštvo van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Dragičević bio svjestan da izvršenje naređenja neminovno dovodi do radnji izvršenja krivičnog djela, što proizilazi kako iz samog sadržaja koji se odnosi na lišenje slobode civila, odnosno Muslimana porijeklom iz Sandaka, tako i stvarnog njegovog svojstva i stvarne njegove uloge nadzora nad svim oružanim formacijama u sastavu brigade. O svijesti da je znao modus operandi grupe koju je predvodio Milan Lukić proizilazi i iz činjenice da je optuženi Dragičević bio upoznat sa posljedicama gnusnog zločina u javnosti poznatog kao otmica putnika u Sjeverinu. Osim toga, Tužilaštvo je svijest i volju optuženog Dragičevića, tačnije njegovo pristajanje na predmetnu posljedicu zaključilo iz njegovog nečinjenja u prilikama kada je obavješten o događaju, tačnije da su civili odvedeni u Osnovnu školu u Prelovu. Istakao je i da iz dokaza proizilazili da je uklanjanje tijela nakon ubistva civila

plod osmišljenog i organizovanog prikrivanja tragova zločina, a što je, po stavu Tužilaštva, i to bilo uz potpuno znanje i očitu saglasnost optuženog Dragičevića, kao komadanta brigade.

85. Kada su u pitanju pojedinačne inkriminacije koje se na teret stavljaju svim optuženim, Tužilaštvo je istaklo da je krivicu optuženih dokazalo sa najmanje dva iskaza svjedoka uz iskaz i svjedoka pokajnika Miće Jovičića, a koji iskazi su u potpunoj podudarnosti. Po stavu Tužilaštva, svi su optuženi kao učesnici inkriminisanog događaja od stanice u Štrpcima pa do mjesta Mušići i likvidacije civila, viđeni i opisane su njihove radnje izvršenja od strane najmanje dva neposredna očevica. Tužilac je osvrnuo i na mijenjanje iskaza svjedoka Krste Papića i Dušana Božića, do kojih je došlo po stavu Tužioca kao plod pritiska ili potrebe da pogoduju optuženim u ovom predmetu, ističući da su njihovi iskazi iz istrage saglasni sa iskazima koji nisu odstupili od istinitog kazivanja.

86. Također, događaje u školi i zlostavljanje civila su, po ocjeni Tužilaštva, saglasno opisali svjedok „ST-1“, Krsta Papić i Dušan Božić, kao i Mićo Jovičić, čiji iskazi su saglasni sa fotografijama Osnovne škole u Prelovu, obzirom da se njihovo opisivanje lokacije pojedinih događaja u školi poklapa sa fotografijama prostorija u školi. Događaji koji su nastupili nakon boravka civila i optuženih u školi i njihove konačne likvidacije u Mušićima, su, po stavu Tužilaštva, također vanrazumne sumnje dokazani. Tužilaštvo je istaklo da su odbrane u toku postupka pokušale da oslobode krivične odgovornosti svoje branjenike ističući da su to počinile paravojne formacije, kao i da su optuženi u to vrijeme boravili na drugom mjestu. Međutim, Tužilaštvo, a cijeneći iskaze svjedoka „ST-1“ i Miće Jovičića, da su poduzimane radnje koje jasno upućuju da je prikrivanje zločina i odgovornih od njegovog počinjenja do kraja ovog postupka dio organizovane i planirane strategije koja je podrazumijevala instruiranje i pritisak na svjedoke i koja je prevazilazila odbranu strategije u ovom predmetu, a čiji je instrument bila boračka organizacija u Višegradu, u čijim su se strukturama nalazili optuženi.

87. Na kraju je Tužilac naveo da očekivanom osuđujućom presudom oštećene porodice članova koji su danas živi, sigurno neće doživjeti moralnu niti bilo kakvu drugu satisfakciju, te da kazna neće umiriti bol, ali će dati potvrdu pravde bez obzira na protek vremena. Istakao je da za ovakav zločin kazna mora biti maksimalna za propisana djela, obzirom na surovost i izražen oblik mržnje zbog kojeg je i počinjeno djelo.

(b) Završno izlaganje odbrane optuženog Luke Dragičevića

88. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 10.06.2022. godine, odbrana optuženog Dragičevića je iznijela svoju završnu riječ. U početnom izlaganju završnog obraćanja, branilac detaljno analizirao koje radnje Tužilaštvo njegovom branjeniku stavlja na teret, te se u prvom dijelu svog završnog obraćanja bavio Naredbom opisanom u činjeničnom opisu ukazujući da

Tužilaštvo nije uspjelo dokazati da je optuženi Dragičević primio naredbu Komande TG Višegrad, kao i da nije dokazano da je isti svjestan posljedica koje proizilaze iz takve naredbe istu povjerio na izvršenje Bobanu Inđiću. Branilac je istakao da Tužilaštvo nije pružilo bilo kakav dokaz iz kojeg bi se mogao izvesti vanrazumni zaključak da je predmetna naredba uopšte stigla u komandu 2. plbr., te da nema dokaza od koga i gdje je naredba koja je uložena u spis uopšte izuzeta. U tom smislu branilac je ukazao na iskaze svjedoka ove odbrane Bogoljuba Zarića i Milana Milićevića, koji su svjedočili o proceduri u komandi brigade kada se dostavi jedna takva naredba. Baveći se dalje detaljnom analizom predmetne naredbe, branilac je istakao da u istoj nigdje ne stoji da se zarobe civili, da se izvedu iz vozda i da nakon što budu zlostavljani i opljačkani, da se ubiju, izvodeći zaključak da događaj u Štrpcima, po njegovom stavu, ne može dovesti u vezu sa predmetnom Naredbom.

89. Baveći se dijelom optužnice u kojoj se navodi da je optuženi Dragičević povjerio naredbu na izvršenje Bobanu Inđiću, branilac je istakao da pojam „povjeriti“ nije i ne može biti vojni termin, nego se naredba izdaje potčinjenim jedinicama u pisanoj formi. Osim toga, branilac je ukazao da nijedan svjedok koji je dao iskaz u toku postupka nije naveo da je optuženi Dragičević nekome izdao zadatak u smislu realizacije ove naredbe, niti da je počinio neki zločin ili nezakonitu radnju. Ujedno je ukazao i na činjenicu da je naredbu potpisao Dragiša Masal, koji je svjedočio i u Hagu, te je nejasno zašto nije optužena osoba koja je sačinila naredbu, ako je ista nezakonita.

90. Na koncu, branilac se detaljno bavio iskazom svjedoka Krste Papića i Milana Ilića u dijelu kojim je svjedočio o obavještanju komande Brigade kritične prilike kada se desilo predmetna inkriminacija, te izveo zaključak da ni iz iskaza ovih svjedoka ne proizilazi van razumna sumnja da je optuženi Dragičević primao detaljna usmena i pismena obavještenja o opisanom događaju, a kako se to implicira optužnicom. U tom pravcu branilac je analizirao materijalne dokaze T-44, T-45 i O-I-4 iz kojih, po stavu odbrane, proizilazi da VRS nema nikakvih naredbi niti saznanja o događaju.

91. Osim toga, branilac se detaljno osvrnuo i na svoju tezu pretpočinjavanja, ukazujući da je u vrijeme počinjenja predmetnih inkriminacija, Interventna četa Višegradske brigade bila pretpočinjenja Gorazhdanskoj brigadi. Svoju tezu je ova odbrana potkrijepila iskazima svjedoka Đorđije Vujovića, Igora Lakića, Damjana Mitrašinovića, Bogoljuba Zarića, Dragomira Jovanovića, Srpka Baranca, Srđana Glibića, Milomira Mitrašinovića, Žarka Krsmanovića, Radivoja Tanovića, Želimira Stojanovića, Dragoslava Matovića, Radivoja Pljevaljića, Nebojše Ranisavljevića, Milana Komada i Radivoja Joksimovića, kao i nalazom i mišljenjem vještaka odbrane Keserovića i vještaka replike Frančeševića.

92. Na koncu je istakao koje karakteristike krase ličnost ovog optuženog, da se radi o licu koje nije ranije imalo nikakav sukob sa zakonom, da je porodičan, skroman i odgovoran, te je predložio da Vijeće u skladu sa članom 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH donese oslobađajući presudu.

93. Optuženi Luka Dragičević se saglasio sa navodima branioca, te dodao da izražava iskreno saučešće porodici i prijateljima nevino stradalih. Istakao je da mu nikad niko nije naredio niti da je on povjerio i naredio da se izvrši predmetno krivično djelo, niti je imao bilo kakvu konkretnu, ličnu vezu sa, kako ga je opisao, monstruoznim zločinom. Posebno je ukazao da je učinio sve što je bilo moguće u ratnim okolnostima, tačnije, ono što su mu naredile pretpostavljene komande VRS i što su mu dozvljavale zakonske odredbe, obzirom da nije bilo uvedeno ratno stanje.

(c) Završno izlaganje odbrane optuženog Obrada Poluge

94. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 17.06.2022. godine, odbrana optuženog Obrada Poluge je iznijela završnu riječ u kojoj je predložila da Vijeće primjenjujući na čelo in dubio pro reo, na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH oslobodi optuženog Obrada Polugu za djelo koje mu je stavljeno na teret.

95. Obrazlažući ovakav prijedlog, je branilac ukazao da se radi o specifičnom predmetu, obzirom da se događaj dogodio 27.02.1993. godine i da je već tada uzburkao javnost R Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i šire, a da se istraga provodila na teritoriji sve tri države, koja je izdejstvovala pravosnažno osuđujućom presudom u odnosu na Nebojšu Ranisavljevića. Po stavu branioca specifičnost ovog predmeta se ogleda i u protivzakonitim istražnim radnjama kako organa gonjenja u BiH, tako i u R Srbiji, a karakteristiše ga spektakularno hapšenje tada osumnjičenih, pa njihovo puštanje na slobodu, kao i ponovni prijedlog za pritvor.

96. Osim svojih zaključaka u pogledu specifičnosti predmeta, branilac je detaljno analizirao optužnicu i dokaze kako Tužilaštva, tako i odbrane, ukazujući da obzirom da nisu uloženi materijalni dokazi o postojanju rata, oružanog sukoba ili okupacije, nije ispunjen opšti element predmetnog krivičnog djela. Potom je u svom završnom izlaganju prešao na detaljnu analizu svjedoka „ST-1“ i Miće Jovičića izvodeći zaključak da su iskazi ovih svjedoka neistiniti, da je svjedok „ST-1“ dao iskaz zbog materijalnih motiva i pritisaka, a svjedok Mićo Jovičić zbog pogodnosti za zaključenje sporazuma i povoljnije kazne za sebe. Kada je u pitanju svjedočenje svjedoka Miće Jovičića, branilac je stava da je Vijeće prekršilo kako domaće tako i međunarodne propise, jer nisu dozvolili da se svjedok ispituje o iskazu koji je u Tužilaštvu dao u svojstvu osumnjičenog..

97. U svom daljem izlaganju branilac se pozvao na praksu MKSJ u predmetu Kuprešić i dr., gdje se navodi da potreban *actus reus* za počinjenje krivičnog djela je da je optuženi učestvovao, fizički ili neposredno na neki drugi način u pravno relevantnim elementima koji prema Statutu Međunarodnog suda čine određeno krivično djelo, što prema stavu branioca u ovome predmetu nije slučaj jer svjedoci koji su i spominjali optuženog na licu mjesta, nisu opisali nikakvu aktivnu radnju da je isti poduzimao. Za ovu odbranu je bitan iskaz svjedoka Nebojše Ranisavljevića koji ni u jednom dijelu ne spominje optuženog, nego druga lica. Dok je za iskaz svjedoka Krste Papića istakao da je svjedok sam u više navrata govorio da su mu sugerisana imena koja treba da kaže, što je slučaj i sa svjedokom Dušanom Božićem. Osim toga, branilac je detaljno analizirao kako iskaze svojih svjedoka, tako i uložene materijalne dokaze ove odbrane, te analizom svih dokaza izveo zaključak da se sasvim ispravno može zaključiti da svjedok „ST-1“ nema nikakav kredibilitet, niti dokaznu snagu, kao ni svjedok Mićo Jovičić, jer su kontradiktorni sa svim ostalim provedenim dokazima. Iako je odbrana predložila donošenje oslobađajuće presude, opreza radi je ukazao o kakvoj ličnosti se radi kada je u pitanju ovaj optuženi, tačnije da je u vrijeme počinjenja inkriminacije imao tek 21 godinu života, da je porodičan, ugledni sportista, kasnije sportski radnik, da nikad nije ispoljavao mržnju ili netrpeljivost prema drugim narodima.

98. Optuženi Obrad Poluga se saglasio sa navodima svog branioca, te nije imao ništa posebno da doda.

(d) Završno izlaganje odbrane optuženog Novaka Poluge

99. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 01.07.2022. godine, odbrana optuženog Novaka Poluge je iznijela završnu riječ sa prijedlogom da Vijeće donese oslobađajuću presudu u odnosu na ovog optuženog, jer nema dokaza da je optuženi Novak Poluga počinio inkriminacije koje mu se stavljaju na teret. Naime, branilac se pridružio završnom izlaganju prethodnih odbrana, te dodao da činjenični opis djela dat u dispozitivu optužnice ne zadovoljava kriterije krivičnog djela propisanog odredbom člana 142. stav 1. KZ SFRJ, uz naglasak da je izostala individualizacija djela. Branilac je istakao da u konkretnom slučaju za optuženog Novaka Polugu nedostaju činjenice i okolnosti koje u realizaciji djela treba da definišu neraskidivo jedinstvo objektivnog i subjektivnog, odnosno da se vidi kakva je njegova uloga i doprinos u ostvarenju zajedničke volje i odluke.

100. Posebno se osvrnuo na činjenicu da je svjedok Mićo Jovičić u toku postupka potpisao sporazum o priznanju krivnje, o čemu je odlučilo pretresno vijeće koje sudi u ovom postupku, zbog čega je Vijeće, po stavu ove odbrane, kontaminirano, te je postavio pitanje kakva je svrha da se pred istim vijećem vodi postupak protiv optuženog kojeg je isto vijeće već oglasilo krivim u postupku po sporazumu o priznanju krivnje.

101. Osim toga, branilac je detaljno analizirao iskaze svjedoka „ST-1“, Krste Papića i Miće Jovičića u dijelu koji se odnosi na optuženog Novaka Polugu. Branilac je naglasio da Vijeće nije dopustilo da se koristi iskaz koji je istražnim organima u R Srbiji dao svjedok Krsta Papić, a što je moralo biti dozvoljeno, a ujedno je problematizirao imunitet ovog svjedoka, pozivajući se na odluku Ustavnog Suda BiH broj U 5/16 u kojoj je odredba o imunitetu proglašena neustavnom i samim tim, po stavu ove odbrane, Vijeće ne može na osnovu ovog iskaza zasnovati svoju odluku.

102. U daljem svom izlaganju, branilac je problematizirao činjenicu da Vijeće, prilikom ponovnog otvaranja glavnog pretresa uslijed proteka roka od 30 dana, nije dozvolilo da se na prijedlog odbrane pozove svjedok Krsta Papić, čime je došlo, po stavu odbrane, kršenja odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, a Vijeće je ujedno i odbilo da se ovaj svjedok sasluša kao svjedok odbrane, čime je prekršen princip jednakog tretmana stranaka u postupku. Analizom svjedoka odbrane i drugih svjedoka Tužilaštva, odbrana je zaključila da izvedeni dokazi nisu dosegli standard vanrazumne sumnje učešća optuženog u inkriminisanom događaju.

103. Optuženi Novak Poluga se saglasio sa navodima svog branioca, te nije imao ništa posebno za dodati.

(e) Završno izlaganje odbrane optuženog Dragana Šekarića

104. Nakon završnog izlaganja odbrane Novaka Poluge, na istom nastavku glavnog pretresa je završnu riječ iznijela i odbrana optuženog Dragana Šekarića sa prijedlogom da Vijeće oslobodi optuženog Šekarića, obzirom da je stava da izvedeni dokazi po svom kvalitetu nemaju potrebnu snagu uvjerljivosti da pokažu osnovanost navoda preambule činjeničnog opisa optužnice koja se odnosi na tvrdnje da je optuženi Šekarić počinio radnje koje mu se optužnicom stavljaju na teret. Kroz svoje završno izlaganje, branilac optuženog je istakla da u pravno relevantne činjenice ovog predmeta se unose tri ključne okolnosti i nekoliko dodatnih, a radi se kredibilitetu iskaza svjedoka Tužilaštva Jovičića, „ST-1“, Duška Božića i Krste Papića, zakonitost istrage u smislu načina na koji su dokazi prikupljeni u fazi istrage i interna i uzajamna protivrječnost dokaza Tužilaštva. Kada je u pitanju nezakonitost istrage, ova odbrana tvrdi da je veliki broj svjedoka saslušan u R Srbiji i to da su o tome sačinjavane službene zabilješke, a ne zapisnici, što je u skladu i sa ZKP-om R Srbije. Branilac je istakla i da cijeni nezakonitim iskaz iz istrage svjedoka Krste Papića koji je tokom svog iskaza na glavnom pretresu svjedočio o okolnostim u kojim je davao iskaz, a ujedno se radi o svjedoku kojem je dodijeljen imunitet na način koji povrjeđuje Ustav BiH. Osim ovog svjedoka, branilac je ukazala i na dijelove iskaza svjedoka Duška Božića, supruge svjedoka „ST-1“, kao i Stanice Marković, koji su opisivali okolnosti u kojim su oni davali svoje iskaze i spisku sa licima koja su im davali istražni organi i na kojem su bila navedena lica označena kao učesnici događaja. Branilac je stava da ovakvo

postupanje Tužilaštva predstavlja kršenje prava na pravično suđenje, odnosno prava na ravnopravan tretman stranaka u postupku, te se pozvala na odluku MKSJ u predmetu Limaj u pravcu korištenja nedosljednih iskaza iz istrage.

105. Nadalje, po stavu ove odbrane, Tužilaštvo nije dokazalo vezu djela sa oružanim sukobom, obzirom da su oštećeni bili državljani SR Jugoslavije, koja nije označena kao strana u sukobu u optužnici. S druge strane, kada su u pitanju pojedinačne inkriminacije koje se optuženom Šekariću stavljaju na teret, branilac je istakla da Tužilaštvo nije dokazalo da je ovaj optuženi bio raspoređen oko voza u Štrpcima, niti da je učestvovao u odvoženju civila do škole u Prelovu, kao ni da je učestvovao u prevoženju civila do mjesta Mušići i sprečavanju bijega i sprovođenja lica dokaskom u Mušiće. Ovaj zaključak je branilac izvela analizirajući sve provedene dokaze, ukazujući na niz nedosljednosti, ističući da je svjedok „ST-1“ za ime Dragan Šekarić saznao kada je otišao u zatvor, a svjedok Nebojša Ranisavljević je kao vozača kamiona označio lice Bogdan Šekarić. Ni svjedoci Krsta Papić i Mićo Jovičić nisu, po stavu ove odbrane, bili sigurni da se radilo baš o ovom optuženom. dalje je braniteljica navela da, sve i da Vijeće prihvati da je ovaj optuženi bio na licu mjesta, mora uzeti u obzir da nijedan svjedok nije svjedočio ni o jednoj njegovoj radnji ni o njegovom umišljaju.

106. Na koncu svog iznošenja, braniteljica je ukazala da se radi o licu koje se nalazi na izdržavanju dugogodišnje kazne zatvora, da mu je u toku postupka supruga preminula, te da su iza nje ostala njihovo dvoje djece od kojih je jedno i dalje maloljetno.

107. Optuženi Dragan Šekarić se saglasio sa navodima svog branioca, te nije imao ništa za dodati.

(f) Završno izlaganje odbrane optuženog Olivera Krsmanovića

108. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 08.07.2022. godine, odbrana optuženog Olivera Krsmanovića je iznijela završnu riječ kojom prilikom je branilac istakao da ova odbrana ni u jednom trenutku nije sporila događaj, kao i potrebu da se procesuiraju lica koja su počinila zločine, ali je predložila da Sud optuženog Krsmanovića, primjenjujući načelo *in dubio pro reo* oslobodi od krivice. Branilac se pridružio svim završnim riječima koje su prethodne odbrane iznijela. Analizirajući inkriminacije koje se ovom optuženom stavljaju na teret, branilac je istakao da u postupku nije dokazano da je ovaj optuženi pripadao Interventnoj četi niti I četi I Bataljona, nego iz dokaza proizilazi da je isti bio pripadnik III čete I. Bataljona. Branilac je zaključio da je optuženi Krsmanović u postupku optužen samo na osnovu, po njegovom stavu, problematičnog svjedočenja svjedoka „ST-1“ koji je suprotno svim ostalim provedenim dokazima potvrdio da je optuženi Krsmanović bio pripadnik Interventne čete i da je vidio optuženog Krsmanovića kako sa ostalim izvodi ljude iz kamiona pred školom, a vidio ga je i u

hodniku škole. Prihvatanjem iskaza ovog svjedoka, odbrana je stava, da bi u tom slučaju, Vijeće moralo ne prihvatiti iskaze svih ostalih svjedoka koji su svjedočili da ovaj optuženi nije bio pripadnik Interventne čete ili I čete I Bataljona, niti bi moglo prihvatiti iskaze svjedoka Miće Jovičića, Nebojše Ranisavljevića, Krste Papića i Duška Božića, jer ovi svjedoci ni na jednom mjestu ne spominju optuženog u kontekstu spornog događaja.

109. Optuženi Oliver Krsmanović se saglasio sa završnom riječju svog branioca, te nije imao ništa za dodati.

(g) Završno izlaganje odbrane optuženog Petka Inđića

110. Nakon iznošenja završnih riječi odbrane optuženog Krsmanovića, na istom nastavku glavnog pretresa završnu riječ je iznijela i odbrana optuženog Petka Inđića, kojom prilikom se branilac pridružio svim završnim riječima svojih prethodnika. Analizom provedenih dokaza, branilac je istakao da je optuženi Inđić optužen isključivo na osnovu iskaza svjedoka „ST-1“, a ne kako to tužilac u završnoj riječi implicira da su učešće u događaju za svakog optuženog potvrdila najmanje dva svjedoka. Pri tome, branilac ističe da je ovaj svjedok, čiji je kredibilitet osporavao kroz završnu riječ, izjavio da je vidio optuženog Petka Inđića samo u školi i to nakon intervencije tužioca, dok svjedoci Mićo Jovičić i Nebojša Ranisavljević, koji su bili na sve tri lokacije (na stanici u Štrpcima, u školi u Prelovu i u Mušićima), ni u jednom dijelu ne pominju ovog optuženog. Kada je u pitanju svjedok Mićo Jovičić, branilac je istakao da se radi o licu koje je u ranijem toku postupka bio optužen zajedno sa optuženim Inđićem i da taj svjedok nema razlog da ne spomene optuženog Inđića prilikom svjedočenja, ako je on uistinu i učestvovao u inkriminacijama. Čak ni svjedok Krsta Papić, koji je dobio imunitet od krivičnog gonjenja, po stavu ovu odbrane, tokom davanja svog iskaza nije spomenuo ovog optuženog. Kako je odbrana istakla optuženi nije počinio predmetno djelo, te je branilac predložio da Vijeće oslobodi ovog optuženog.

111. Optuženi Petko Inđić se saglasio sa navodima branioca, te nije imao ništa za dodati.

(h) Završno izlaganje odbrane optuženog Radojice Ristića

112. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 02.09.2022. godine završnu riječ je iznijela odbrana optuženog Radojice Ristića, kojom prilikom je predložio da Vijeće oslobodi od krivice optuženog Ristića obzirom da Tužilaštvo nije ni sa jednim dokazom dokazalo da je optuženi Radojica ristić imao bilo kakve veze sa Interventnom četom ili sa Milanom Lukićem ili njegovom grupom. Branilac je pomno analizirao iskaz svjedoka „ST-1“, te izveo zaključak da je isti iskaz kontradiktoran kako sam sa sobom, tako i sa iskazima drugih svjedoka, kako Tužilaštva, tako i odbrane. Odbrana ne spori pripadnost optuženog 3. četi I bataljona, ali tvrdi da Tužilaštvo nije razjasnilo po kom osnovu, odnosno po čijem naređenju je optuženi iz 3. čete

prebačen u Interventnu jedinicu, a nije našao ni dokazanim da je optuženi bio pripadnik 1. čete I Bataljona. Kada je u pitanju, po stavu odbrane, jedini svjedok / koji//koji inkriminiše optuženog, branilac je istakao da taj svjedok nije iznio svoja neposredna saznanja i nije pred Sudom neposredno i direktno potvrdio da je kritične prilike vidio optuženog Radojicu Ristića.

113. Optuženi Radojica Ristić se saglasio sa navodima svog branioca, te nije imao ništa drugo za izjaviti.

(i) Završno izlaganje odbrane optuženog Miodraga Mitrašinovića

114. Nakon iznošenja završne riječi odbrane optuženog Radojice Ristića, na istom nastavku glavnog pretresa završnu riječ je iznijela i odbrana optuženog Miodraga Mitrašinovića. Na početku iznošenja svojih završnih riječi, branilac je predložio da Vijeće oslobodi od krivice optuženog Mitrašinovića, obzirom da nema dokaza da je isti počinio predmetnu inkriminaciju, odnosno da je uopšte bio na licu mjesta. Obrazlažući svoj prijedlog, branilac je prvo ukazao na neusklađenom pravnih elemenata krivičnog djela iz člana 142. stav 1 u vezi sa članom 22. KZSFRJ sa činjeničnim navodima optužnice. Naime, branilac je istakao da je otmica putnika izvršena iz voza koji je saobraćao između dva gradi u državi Saveznoj Republici Jugoslaviji, koja nije bila u ratu, niti su oteta lica imali bilo kakve veze sa ratom u BiH. Stoga je branilac izveo zaključak da je motiv otmičara bio pribavljanje imovinske koristi, te da se radilo o klasičnom krivičnom djelo razbojništva.

115. Osim toga, branilac je ukazao na različite zakonske odredbe o saizvršilaštvu u pomenutim krivičnim zakonima, izvedeći zaključak da je u tom dijelu KZ BiH povoljni za učinioca, jer je teže dokaziv. Međutim, i da se prihvati kvalifikacija saizvršilaštva iz KZ SFRJ, branilac je istakao da u nije opisana nijedna radnja izvršenja od strane optuženog, koja bi zadovoljila ovaj kriterijum.

116. Kad je u pitanju konkretna inkriminacija koja se optuženom stavlja na teret, branilac je istakao da nije dokazao da je optuženi uopšte bio u Štrpcima, ukazujući na iskaze svjedoka koji su dali u tom pravcu, niti je proveden ijedan dokaz o njegovom prisustvu na druge dvije lokacije iz optužnice. Jedini svjedok koji stavlja ovog optuženog na lice mjesta u školi u Prelovu je svjedok „ST-1“, a čiji kredibilitet su, po navodima branioca, osporili branioci drugih odbrana, čijim se kazivanjima pridružio. Ostali ključni svjedoci Tužilaštva Krsta Papić i Dušan Božić, po stavu odbrane, nigdje nisu naveli da su vidjeli ovog optuženog kritične prilike, dok je svjedok Mićo Jovičić ostavio mogućnost da je bio ali ni on nije mogao sa sigurnošću da tvrdi. Osim toga, ni svjedok koji je osuđen za predmetnu inkriminaciju, Nebojša Ranisavljević nije izjavio da je uopšte vidio optuženog kritične prilike. Branilac je analizirao i iskaze svjedoka odbrane iz kojih je izveo zaključak da ovaj optuženi nikad nije bio dio paravojne formacije Milana Lukića, kao i

iskaze svjedoka Vojka Lindo i Radomira Đurića koji su svjedočili da su kritične prilike vidjeli optuženog u Užicama i da su skupa sa autobusom stigli u Višegrad, ukazujući na lapsus svjedoka koji su odgovarajući na pitanja tužioca potvrdili da su vidjeli ovog optuženog zapravo kada se desila druga otmica putnika, ona u Sjeverinu.

117. Na koncu, ova odbrana je istakla da u završnom obraćanju Tužilaštva, postupajući tužilac nijednom riječju nije spomenuo ovog optuženog, niti se uopšte osvrnuo na dokaze odbrane.

118. Optuženi Miodrag Mitrašinoć se saglasio sa navodima branioca, te dodao da kada je počelo suđenje njegovim prijateljima, on je bio u Crnoj Gori u stalnom radnom odnosu. Kad je dobio poziv odmah je došao da vidi o čemu se radi. Izjavio je da je časno branio svoj srpski narod, te da je učesnik predmetnih inkriminacija nikad se ne bi pojavio pred Sudom.

II. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

119. Vijeće je prvo razmotrilo primjenu materijalnog prava, te je prvenstveno imalo u vidu da iz optužnice proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno tokom 1993. godine, u kojem periodu je na snazi bio KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni KZ SFRJ.

120. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), te članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdilo da je optuženi Mile Pažin počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, za koje ga je i oglasilo krivim.

121. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3 i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

122. U članu 7. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

123. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja.

124. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica, i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinioca. Sud procjenjuje u svakom konkretnom slučaju koji je zakon blaži za učinioca. Vijeće je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, našlo nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, nalazeći da je u konkretnom slučaju on blaži po učinioca, uzevši u obzir kaznu propisanu za ovo djelo.

125. Jednostavno poređenje tekstova zakona na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju supstitute kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

126. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema konkretnom učiniocu, a što jasno proizilazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je „*blaži za učinioca*”. Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinioca na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za učinioca.

127. Budući da i preuzeti KZ SFRJ kao zakon koji je bio na snazi u vrijeme obuhvaćeno optužnicom i KZ BiH, propisuje isto krivično djelo sa istim zakonskim obilježjima (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), Vijeće je bilo u obavezi cijeliti koji od navedenih zakona je blaži po učinioca.

128. Pored navedenog, Vijeće se u konkretnom slučaju prvenstveno rukovalo stavom ESLJP u predmetu *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*, na čijim zaključcima je kasnije Ustavni sud BiH utemeljio svoja utvrđenja u pogledu retroaktivne primjene KZ-a BiH na predmete ratnih zločina.

129. Za razliku od ESLJP, Ustavni sud BiH je u brojnim predmetima ratnog zločina, kod utvrđivanja koji je zakon blaži za počinioca, rukovodio isključivo kriterijem upoređivanja opšteg zakonskog minimuma i maksimuma zapriječene kazne, ne uzimajući u obzir konkretne okolnosti svakog predmeta pojedinačno, čime je napušten ranije izneseni stav Ustavnog suda u predmetu Abduladhim Maktouf²⁰.

130. Tako prilikom ocjene blažeg zakona po učinioca, Ustavni sud kao argumentaciju navodi da je smrtna kazna eliminisana iz sistema krivičnopravnih sankcija, i da je stoga, u smislu odredbe člana 38. stav 2. KZ SFRJ („za krivična djela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od 20 godina”), u situaciji kada više nije moguće izreći istu, moguće da se „...izrekne maksimalna zatvorska kazna u trajanju od 20 godina (koja se prema odredbama tog zakona dosuđivala kao zamjena za smrtnu kaznu) ili zatvorska kazna u trajanju od 15 godina (koju taj zakon predviđa kao maksimalnu zatvorsku kaznu)“.

131. Dakle, stav Ustavnog suda BiH predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca neće preispitivati za svaki slučaj pojedinačno, već će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju ista obilježja krivičnog djela ratnog zločina, na učinioca biti primijenjen KZ SFRJ, pa samim tim tvrdnja odbrane optuženog Mitrašinovića, da je način izvršenja (saizvršilaštvo) blaži za učinioca po KZ BiH, a ne po KZ SFRJ, nije okolnost koja bi prevagnula da se umjesto KZ SFRJ u konkretnom slučaju primjeni KZ BiH.

132. Stoga, u pogledu primjene materijalnog prava nužno je primijeniti KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona R BiH i Krivičnog zakona SFRJ (u

²⁰Predmet *Abdulhadim Maktouf*, Odluka Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine, paragraf 68. „U praksi, ni u jednoj državi bivše Jugoslavije u zakonodavstvu nije postojala mogućnost izricanja doživotnog zatvora niti dugotrajnih zatvorskih kazni, a što je Međunarodni krivični sud za zločine na području bivše Jugoslavije često činio (slučaj Krstić, Galić itd.). Istovremeno, koncept KZ SFRJ je bio takav da nije predviđao postojanje dugotrajnog niti doživotnog zatvora nego je za najteža krivična djela propisivao smrtnu kaznu, a za lakše oblike maksimalne zatvorske kazne do 15 godina zatvora. Dakle, jasno je da se ne može odvojiti jedna sankcija od cjelokupnosti cilja koji se želio postići kaznenom politikom u vrijeme važenja tog zakona“. i 69. „U vezi s tim, Ustavni sud smatra da nije moguće jednostavno «odstraniti» jednu sankciju i primijeniti druge, blaže sankcije i time praktično ostaviti neadekvatno sankcionirana najteža krivična djela“.

daljem tekstu: Preuzeti KZ)²¹, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom, a kako je to i kvalifikovano predmetnom optužnicom.

III. STANDARDI DOKAZIVANJA

133. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovodilo nekim osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH, kao i u Konvenciji, a koji će u nastavku biti navedeni.

134. Član 3. stav 1. ZKP BiH određuje da se svako smatra nevinim dok se ne utvrdi njegova krivica za krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

135. Svrha sudskog postupka je da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivično pravna sankcija pod uslovima propisanim Krivičnim zakonom BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

136. Nadalje, na tužitelju leži odgovornost dokazivanja krivice optuženih i optužba to mora utvrditi van svake razumne sumnje, jer u slučaju da postoji bilo kakva sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine navodno krivično djelo, donesena odluka mora ići u prilog optuženog (član 3. stav 2. ZKP BiH).

137. Vijeće je imalo u vidu i odredbu člana 14. stav 2. ZKP BiH, koja propisuje da je sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog, sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji ga terete.

138. Vijeće također podsjeća na član 15. ZKP BiH, kojim se rukovodilo i u kojem je sadržan jedan od temeljnih principa krivičnog zakonodavstva – *princip slobodne ocjene dokaza*, koji je ograničen jedino *principom zakonitosti dokaza*²², što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

²¹Uredba sa zakonskom snagom o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet kao republički zakon za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja (Sl.list RBiH broj 6/92) i Zakon o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom (Sl. list RBiH broj 13/94)

²² Član 10. ZKP BiH (Zakonitost dokaza): „Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.“

139. Vijeće je imalo u vidu i praksu ESLJP²³, prema kojoj se sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

140. Član 6. stav 1. EKLJP nameće obavezu svim sudovima da *“ukazu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku”*.²⁴ Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, član 6. stav 1. EKLJP nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane.²⁵ U vezi s tim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, po kom osnovu.²⁶

141. Osim toga, Vijeće je razmatralo i cijeni sve dokaze izvedene na glavnom pretresu, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi, u skladu sa članom 281. ZKP BiH²⁷, ali u nastavku presude će navesti samo one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku Suda.

142. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, cijeneći pri tome kako sadržinu samog iskaza, tako i držanje i ponašanje svjedoka tokom davanja iskaza. U tom smislu, Vijeće je cijeni praksu MKSJ i stav Žalbenog vijeća zauzet u predmetu *Nahimana i dr.*, u kojem Žalbeno vijeće podsjeća da: *„Pretresno vijeće ima puno diskreciono pravo da odmjeri koju će težinu i vjerodostojnost pripisati iskazu nekog svjedoka. Pri tome, pretresno vijeće mora uzimati u obzir relevantne faktore u zavisnosti od konkretnog slučaja, uključujući i ponašanje svjedoka u sudnici, njegovu ulogu u datim događajima, uvjerljivost i jasnoću njegovog iskaza, pitanja da li ima protivrječnosti ili nedosljednosti u njegovim uzastopnim izjavama ili između njegovog svjedočenja i drugih dokaza, ranije primjere lažnog svjedočenja, motivaciju za davanje lažnog iskaza, te odgovore tog svjedoka tokom unakrsnog ispitivanja.”*²⁸

143. Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali i da na pouzdanost iskaza u velikoj mjeri može uticati protek vremena,

²³ ESLJP, *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21. januara 1999. godine.

²⁴ ESLJP, *Georgiadis protiv Grčke*, paragraf 606.

²⁵ ESLJP, *Van de Hurk protiv Nizozemske*, paragraf 59.

²⁶ ESLJP, *Khamidov protiv Rusije*, paragraf 173.

²⁷ Član 281. ZKP BiH (Dokazi na kojima se zasniva presuda): *„Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu. Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.”*

²⁸ MKSR, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Nahimana i dr.* (ICTR-99-52-A), paragraf 194.

nestalnost ljudske percepcije, kao i traumatičnost samog događaja o kome se svjedoči. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače, same po sebi, da sudsko vijeće koje postupa razložno, to svjedočenje mora odbaciti kao nepouzđano.²⁹ Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, druge nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme inkriminisanog događaja, ne isključuju automatski mogućnost da se vijeće osloni na takav iskaz. Konkretno, Vijeće je uporedilo činjenice o kojima određeni svjedok svjedoči sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima, a sve kako bi se utvrdilo da li su njegovi navodi potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

144. Vijeće je prilikom ocjenjivanja dokazne snage iskaza saslušanih svjedoka razmotrilo razlike u iskazima svjedoka datim na glavnom pretresu i u ranijim fazama postupka, kao i razlike u izjavama o određenim činjenicama, datim u različito vrijeme i pred različitim organima, kao i pojašnjenja o uzrocima tih razlika datim na glavnom pretresu, analiziralo i cijenilo za svaki pojedini slučaj konkretno, te u njihovoj povezanosti sa drugim dokazima, a zatim odlučilo o njihovoj vjerodostojnosti, o čemu će detaljnije biti obrazloženo u nastavku, prilikom analize dokaza u odnosu na svaku tačku optužnice.

IV. NALAZI SUDA – OSUĐUJĆI DIO PRESUDE

145. Vijeće je na temeljnom ocjenom svih provedenih dokaza, kako pojedinačno tako i u međusobnoj vezi, došlo do nesumnjivog zaključka, da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović, radnjama pobježe opisanim u osuđujućem dijelu izreke presude, ostvarili sva bitna obilježja krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog zakona, na načina da su za vrijeme oružanog sukoba između VRS-a i Armije R BiH na području opština Rudo i Višegrad, postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava tako što su postupajući kao saizvršioци počinili ubistvo 20 civila nesrpske nacionalnosti, a koja lica su u trenutku počinjenja krivičnog djela uživala zaštitu prema odredbama člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnog stanovništva za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA

142. KZ SFRJ

²⁹ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebić*, paragraf 485 i 496 – 498.

146. Kako je to utvrđeno u osuđujućem dijelu izreke presude, krivica optuženih je procjenjivana u kontekstu krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ. Drugim riječima, Vijeće je analiziralo da li su radnjama optuženih ostvarena sva bitna obilježja bića krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ koje glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posljedicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biloški, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplatacije, nanošenja velikih patnji ili povreda telesnog integriteta ili zdravlja...”

kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

147. Iz citirane zakonske odredbe proizilaze sljedeći **opšti elementi krivičnog djela** Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:

- (i) Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava;
- (ii) Počinjenje djela mora biti usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle, osoba koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu, odnosno osoba koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. augusta 1949. godine;
- (iii) Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;
- (iv) Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;
- (v) Počinilac mora narediti ili počiniti djelo;

148. Osim toga, optužnicom je Tužilaštvo teretilo optužene da su navedeno krivično djelo počinili kao saizvršiocu u smislu odredbe člana 22. KZ SFRJ koji glasi: „*Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svako od njih kaznit će se kaznom propisanom za to djelo.*“

149. Prema tome, saizvršilaštvo podrazumijeva učestvovanje više lica, pri čemu svako pojedinačno doprinosi ostvarenju zabranjene posljedice.

150. Saizvršilaštvo treba posmatrati u objektivno- subjektivnom smislu. Ono postoji ako su ispunjena dva uslova i to: prvo, učešće u radnji izvršenja ili na drugi način zajedničko izvršenje krivičnog djela kao objektivni elemenat, i drugo, svijest o zajedničkoj saradnji kao element subjektivne prirode. Učesnici u izvršenju krivičnog djela mogu učestvovati sa različitim ulogama, a da se ipak smatraju saizvršiocima, ali je nužno da radnje svih učesnika imaju takav karakter da se imaju smatrati radnjama koje predstavljaju radnju izvršenja u smislu člana 22. KZ SFRJ (saizvršilaštvo). Njihove radnje moraju biti u tolikoj mjeri prisutne i zajedničke da se može reći da tok izvršenja djela i ostvarivanje postojećeg, zavise upravo od doprinosa svakog od optuženih.

151. Postojanje dogovora za izvršenje krivičnog djela ne mora biti konkretizovano, ili dato usmenim putem, to mogu predstavljati i konkludentne radnje saizvršilaca.

152. U konkretnom slučaju, optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović su učestvovali u izvršenju krivičnog djela na način da su poduzimali radnje svjesni da će iste rezultirati ubistvom civila, na koji način su, kao saizvršiocima učestvovali u izvršenju krivičnog djela koje im je optužnicom stavljeno na teret.

153. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je utvrdilo da su radnje iz izreke presude, optuženi počinili zajedničkim djelovanjem sa drugim pripadnicima grupe, odnosno da su djelovali kao saizvršiocima, tako što su svojim radnjama doprinijeli zajedničkom ostvarenju djela i nastupanju zabranjene posljedice, a što će biti detaljno obrazloženo u nastavku presude.

154. Osim toga, Vijeće nalazi da su optuženi prilikom preduzimanja navedenih radnji izvršenja postupali sa direktnim umišljajem, odnosno da su bili svjesni da svojim radnjama mogu uzrokovati zabranjenu posljedicu i da su htjeli nastupanje takve posljedice, jer nisu preduzeli niti jednu radnju kako bi spriječili njen nastanak.

155. Dakle, u konkretnom slučaju je krivica optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Oliver Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića je kvalifikovana kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142.stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog zakona.

(i) **Djelo počinioaca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava**

156. Za postojanje citiranog krivičnog djela nužno je da radnje izvršenja predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter ovog krivičnog djela. Stoga, za utvrđivanje ovog elementa predmetnog krivičnog djela, bilo je neophodno konsultovati odgovarajuće odredbe međunarodnih konvencija u konkretnom slučaju zajedničku odredbu člana 3. stav 1. tačka c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

157. Pri tome, slijedom odredbe iz člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinitelj zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinioca), već je dovoljno da posjeduje svijest o opštoj protivpravosti djela, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeliti subjektivni odnos počinioca prema djelu, što će detaljno biti elaborirano u daljem obrazloženju osuđujućeg dijela ove presude.

158. Odredba člana 142. KZ SFRJ se, između ostalog, temelji i na Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. augusta 1949. godine (Konvencija) pri čemu se optuženi terete da su postupao suprotno odredbama zajedničkog člana 3. navedene Konvencije. Pravila sadržana u članu 3. Konvencije smatraju se međunarodnim običajnim pravom i predstavljaju minimum standarda od kojeg zaraćene strane nikada ne bi trebale odsupiti.

159. *Da bi se utvrdilo kršenje odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, potrebno je analizirati njen sadržaj, te domen primjene na konkretan predmet.*

160. Pravila sadržana u članu 3. Konvencije, a koja se i temeljem aneksa 6. Deytonskog mirovnog sporazuma primjenjuju i u Bosni i Hercegovini, propisuju da:

„U slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter, a koji izbiju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjenjivati barem sljedeće odredbe:

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe izbačene iz stroja zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

a) nasilje što se nanosi životu i tjelesnom integritetu, osobito sve vrste ubistava, sakaćenja, okrutnosti i mučenja;“

161. Dakle, svrha citiranog člana Konvencije, jeste propisivanje minimuma prisilnih normi, kao i ukazivanje na opšteprihvaćene humanitarne principe na kojima se u potpunosti zasnivaju sve konvencije. Član 3. Konvencije se smatra odredbom običajnog prava i obavezujući je za sve strane u sukobu, bilo nemeđunarodnom ili međunarodnom.

162. Navedeni član je zajednički za sve Ženevske konvencije, odnosno isti je inkorporiran u sve četiri Ženevske konvencije od 12. augusta 1949. godine. Njegova suština jeste, osim što se primjenjuje u svim vrstama sukoba (međunarodni i nemeđunarodni), da svim osobama koje ne učestvuju direktno u neprijateljstvima garantuju određena prava, odnosno prema kojima se garantuje čovječno postupanje i zabranjuju određeni postupci taksativno nabrojani u tačkama člana 3. Konvencije

163. S obzirom da je u predmetnom postupku, zaključeno, a što će u nastavku detaljno biti obrazloženo, da su radnje za koje su optuženi oglašeni krivim počinjene za vrijeme oružanog sukoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, na području opština Rudo i Višegrad, između VRS-a i A RBiH, to je opravdano zaključiti, da je zajednički član 3. Konvencija imao biti primjenjivan sve vrijeme trajanja tog oružanog sukoba.

(ii) Status oštećenih kao zaštićene kategorije stanovništva

164. Da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je bilo da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencije.

165. Prema definiciji iz člana 3. stav 1. Konvencije, u zaštićenu kategoriju spadaju „*lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumjevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga*“.

166. Za bolje razumijevanje definicije „civila“ date u zajedničkom članu 3. Konvencija i razumijevanje termina „neposredno u neprijateljstvima“, Vijeće je uzelo u obzir i praksu MKSJ gdje se navedena sintagma definiše. Shodno praksi MKSJ, osoba aktivno sudjeluje u

neprijateljstvima kada učestvuje u ratnim dejstvima koji će „po svom karakteru ili svrsi, vjerovatno nanijeti stvarnu štetu ljudstvu ili materijalno – tehničkim sredstvima oružanih snaga neprijatelja“.

167. Kako je evidentno da zajednički član 3. Ženevskih konvencija pruža jednake garancije i zaštitu za obje navedene kategorije lica, Vijeće je imalo u vidu i poktrepljujuće stanovište Suda Bosne i Hercegovine u predmetu *Nikola Andrun*, u kojem je Apelaciono vijeće jasno stavilo do znanja da u kontekstu nemeđunarodnog oružanog sukoba pojam „civilni“ obuhvata sva lica „koja ne učestvuju u neprijateljstvima, uključujući i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, odnosno lica van borbenog stroja.“³⁰

168. U konkretnom slučaju, Vijeće je, na osnovu provedenih dokaza, nesumnjivo zaključilo da su oštećeni Fevzija Zeković, Halil Zupčević, Ilijaz Ličina, Rasim Ćorić, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Ismet Babačić, Esad Kapetanović, Senad Đečević, Safet Preljević, Adem Alomerović, Zvijezdan Zuličić, Šećo Softić, Fehim Bekija, Rafet Husović, Jusuf Rastoder, Džafer Topuzović, Fikret Memović, Tomo Buzov i NN lice arapskog porijekla, prema kojim su optuženi poduzeli radnju za koju su oglašeni krivim, imali svojstvo zaštićenih lica prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava, odnosno da su isti bili civili.

169. Naime, u toku postupka su saslušani članovi porodica identifikovanih oštećenih, Ragib Ličina, Alija Kapetanović, Edin Bakija, R.M., Selma Čolović, Nail Kajević, Etem Softić, Bahto Husović, Sahret Babačić, Ifeta Topuzović, Izudin Hanić, Almir Zeković, Kaće Preljević i Đorđija Vujović, koji su izjavili da su oštećeni bili civili koji su sa teritorije R Srbije dana 27.02.1993. godine krenuli na put prema Crnoj Gori vozom koji je saobraća na relaciji Beograd-Bar. Također, odbrane optuženih u toku postupka nisu osporavala civilni status oštećenih.

170. Stoga, imajući u vidu naprijed izneseno u vezi sa zaštićenom kategorijom lica prema odredbi člana 3. Ženevske konvencije, valjalo je radnje optuženih, koje se tiču njihovog postupanja prema oštećenim kvalifikovati kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona SFRJ.

(iii) Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

171. Nadalje, odredba člana 142. stav 1. KZ SFRJ, kao opšti uslov postojanja djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva propisuje i postojanje rata, oružanog sukoba ili okupacije, pri

³⁰*Andrun*, X-KRŽ-05/42 (Sud BiH), Drugostepena presuda, 19. avgust 2008, (16) (kurziv naknadno dodan) (poziva se na zajednički član 3. Ženevskih konvencija).

čemu se ne insistira na karakteru samog sukoba, odnosno, ne pravi se distinkcija između internih i međunarodnih sukoba.

172. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji *“svuda gdje se pribjelo oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države.”*³¹

173. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje *„na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje”*.³²

174. Dakle, evidentno je da se poštivanje opće prihvaćenih principa pravila i običaja ratovanja, te garancija datih u zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija odnosi kako na sukobe koji se smatraju sukobima međunarodnog karaktera, tako i na one koji su po svom karakteru interni sukobi unutar jedne države.

175. Stoga, kada se utvrđuje postojanje elemenata djela iz člana 142. KZ SFRJ, a na osnovu kršenja zajedničkog člana 3. Konvencija, kao u ovom slučaju, nebitno je, da li je oružani sukob po svom karakteru bio međunarodni ili unutrašnji.³³

176. Vijeće je na osnovu iskaza saslušanih svjedoka, kao i uložene materijalne dokumentacije našlo utvrđenim da je u vrijeme događaja obuhvaćenih optužnicom, postojao oružani sukob u Bosni i Hercegovini, na području opština Rudo i Višegrada između VRS-a i Armije BiH.

177. Naime, iz iskaza saslušanih svjedoka³⁴, pripadnika Vojske Republike Srpske, proizilazi da je u periodu od 1992 – 1995. godine u Bosni i Hercegovini, na području opština Rudo i Višegrad bio oružani sukob. Naime, ovi svjedoci su svjedočili o svojoj pripadnosti Vojsci

³¹ Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda od 12.6. 2002. godine (Kunarac i drugi. Presuda po žalbi, odjeljak 56

³² Kunarac et al. presuda žalbenog vijeća, odjeljci 57 i 64. U odjeljku 64. Žalbeno vijeće smatra: “da dužnost tužioca nije bila da postojanje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimetar tog područja. Postojanje oružanog sukoba nije ograničeno samo na dijelove teritorije na kojima se konkretno odvijaju borbe već postoji na čitavoj teritoriji pod kontrolom zaraćenih strana.”

³³ Tužilac protiv Duška Tadića, predmet br. IT-94-1-AR-72, Rješenje o interlokutornom prigovoru odbrane na nadležnost od 2.10. 1995. (Rješenje o nadležnosti u predmetu Tadić), odjeljak 137; Presuda žalbenog vijeća u predmetu Čelebići odjeljak 140. i 150.

³⁴ Svjedoci Dragoljub Čarkić, Kostadin Ilić, Dragan Simić, Damjan Mitrašinović, Krste Papića, Miće Jovičića, „ST-1“, Dušan Božić, Milan Ilić, Bogoljub Zarić, Dragomir Jovanović, Srpko Baranac, Valjko Savić, Srđan Glibić, „ST-2“, Žarko Krsmanović, Dragoslav Matović, Slobodan Pavlović, Nebojša Ranisavljević, Radivoje Pljevačić

Republike Srpske, te su potvrdili postojanje oružanog sukoba i odvijanje borbenih dejstva i tokom 1993. godine na navedenom području. Svjedoci su opisivali svoje odlaske na borbene linije, koje su se nalazile u opštinama Rudo i Višegradu, svoje učešće u borbenim dejstvima i ostale aktivnosti koje su vršili u ratnim okolnostima. Dakle, iz iskaza ovih svjedoka Vijeće je zaključila da je za vrijeme oružanog sukoba jedna zaraćena strana u sukobu bila VRS.

178. Da je druga strana u sukobu bila Armija BiH, proizilazi iz provedenih dokaza pa tako i iskaza svjedoka Slobodana Pavlovića i Radivoja Pljevaljčića. Naime, svjedok Slobodan Pavlović je izjavio da je polovinom februara 1993. godine bilo upada od strane Armije BiH, uslijed čega se trebao popunuti prostor između zone odgovornosti Rogatičke i Višegradske brigade, tačnije plato Sjemeč. Svjedok Radivoje Pljevaljčić je, također, svjedočio o napadima Armije BiH na njihove položaje širom reona Međeđe tokom 1993. godine, dok su drugi saslušani svjedoci Armiju BiH nazivali muslimanskim snagama.

179. Da je u vrijeme počinjenja predmetne inkriminacije odvijala ratna dejstva na ovom području, proizilazi i iz materijalnih dokaza. Naime, iz Depeše³⁵ proizilazi da komadant 2. podrinjske Ipbr, Luka Dragičević, dana 30.01.1993. godine, obavještava Komandu Drinskog korpusa o planovima izvođenja aktivnih borbenih dejstava za taj period, dok iz nalaza i mišljenja³⁶ vještaka Martina Frančeševića proizilazi da je Predsjedništvo Srpske Republike BiH donijelo Odluku o proglašenju neposredne ratne opasnosti dana 15.04.1992. godine, dok je Odluku o proglašenju ratnog stanja u Republici Srpskoj donijela tek pred sami kraj rata, dana 28.07.1995. godine, ali da ta činjenica nema značenje u smislu (ne)postojanja oružanog sukova i obaveze primjene pravila i propisa međunarodnog ratnog prava. Po stavu vještaka, a što je potrijepljeno i prethodno navedenim dokazima, u vrijeme spornog događaja, 27.02.1993. godine, nesporno je da je postojao oružani sukob u BiH.

180. Dakle, nakon što je analiziralo iskaze saslušanih svjedoka, kako optužbe, tako i odbrane, a koji su iskazi potkrijepljeni materijalnom dokumentacijom i nalazom i mišljenjem vještaka vojne struke, Vijeće je istim poklonilo vjeru, te cijenilo da su iskazi ovih svjedoka u ovom dijelu vjerodostojni, objektivni, te je Vijeće van svake razumne sumnje utvrdilo da su pripadnici VRS-a bili jedna od strana u sukobu koji se dešavao na teritoriji opština Rudo i Višegrad, a da su pripadnici Armije BiH bili druga zaraćena strana na teritoriji ovih opština, te da je oružani sukob trajao i u vrijeme počinjenja predmetne inkriminacije.

³⁵ T-25- Depeša, Komanda 2. Podrinjske Ipbr, broj: str. Pov. broj 01/102 od 30.01.1993.godine

³⁶ T-62- Nalaz i mišljenje vještaka brigadnog generala u penziji Martina Frančeševića o predpotčinjavanju od januara 2022. godine.

(iv) Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

181. Sljedeći opšti element postojanja predmetnog krivičnog djela zahtijeva postojanje nexusa radnji optuženih sa ratom, oružanim sukobom, odnosno da djelo počinioca mora biti u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom. Da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je bilo sagledati status optuženih u inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje oružanog sukoba.

182. Oružani sukob ne treba da bude uzrok počinjenju krivičnog djela za koje se optuženi tereti, ali je morao igrati značajnu ulogu u sposobnosti počinioca da poćini ta krivićna djela. Ovdje, takoděr, nije neophodno, da su se stvarna oružana neprijateljstva dešavala u opštinama Rudo i Višegrad, u vrijeme kada su se radnje navedene u osuđujućem dijelu izreke i desile, da bi norme međunarodnog humanitnog prava bile primjenjive. Dovoljno je da su navedene radnje usko povezane sa neprijateljstvima u ovim opštinama ili u drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu.

183. U konkretnom slučaju, Vijeće je ispitivalo „*da li je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioca da poćini zloćin, njegovu odluku da ga poćini, naćin poćinjenja zloćina ili cilj sa kojim je poćinjen.*“³⁷.

184. Ovaj uslov je ispunjen ako je zloćin poćinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba.³⁸

185. U tom smislu, u predmetu Dragoljub Kunarac i dr., je po ovom pitanju zauzet sljedeći stav:

„...Humanitarno pravo primjenjuje se i dalje na ćitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali dotićni događaji. Stoga je dovoljno to što su zloćini bili u tijesnoj vezi s neprijateljstvima koja su trajala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato djelo bude u tijesnoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zloćini poćinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na

³⁷ Tužilac protiv Kunarca i drugih, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A presuda 12.06.2002. godine, stav 58.

³⁸ MKSJ, presuda Źalbenog vijeća u predmetu *DragoljubKunarac i dr.*, paragraf 58-59.

određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale uslijed borbi...³⁹

186. Ocjenom provedenih dokaza, Vijeće je zaključilo da su radnje optuženih za koje su oglašeni krivim, bile u dovoljnoj mjeri povezane sa ratnim dešavanjima. Tužilaštvo je u spis uložilo VOB-8⁴⁰ na ime optuženih Obrada Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinića iz koje proizilazi da su optuženi Petko Inđić i Obrad Poluga bili pripadnici VP 7158 Višegrad u periodu od 09.05.1992. godine do 01.12.1995. godine, optuženi Radojica Ristić u periodu od 19.05.1992. godine do 01.10.1995. godine, optuženi Oliver Krsmanović u periodu od 19.05.1992. godine do 07.12.1993. godine, te dalje sa prekidima, optuženi Dragan Šekarić u periodu od 23.09.1992. godine do 11.10.1993. godine i dalje sa prekidima, te optuženi Miodrag Mitrašinić u periodu od 15.05.1992. godine do 01.02.1995. godine.

187. Osim VOB-a o formalnoj pripadnosti optuženih Obrada Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinića VRS, i to 2. podrinjske Ipbr Višegrad (Višegradska brigada), Tužilaštvo i odbrane su izveli dokaze saslušanjem svjedoka Milana Ilića, Damjana Mitrašinića, Dušana Božića, Radivoja Tanovića, Mome Lorića, Miće Jovičića, Petka Poluge, Miloja Joksimovića i Vinka Nikolića, koji potvrđuju pripadnost optuženih ovoj brigadi, i njihovo učešće u ratnim dejstvima na području opština Rudo i Višegrad.

188. U odnosu na optuženog Novaka Polugu, Tužilaštvo nije uložilo u spis VOB-8, ali je ova odbrana izvela dokaze saslušanjem svjedoka Petka Poluge, dok je odbrana optuženog Obrada Poluge saslušala svjedoka Radovana Joksimovića i Slobodana Tešovića iz kojih iskaza proizilazi da je optuženi Novak Poluga u kritično vrijeme bio pripadnik Interventne čete Višegradske brigade.

189. Iako je Tužilaštvo teretilo optužene da su počinili inkriminacije, kao pripadnici I čete I Bataljona ili Interventne čete Višegradske brigade, Vijeće se neće upuštati u elaboraciju dokaza provedenih u pravcu pripadnosti čete unutar Višegradske brigade, obzirom da za utvrđivanje krivice ovih optuženih nije od značaja kojem bataljonu ili četi su pripadali.

190. Dakle, optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinić su bili potpuno svjesni oružanog sukoba i okolnosti pod kojima se inkriminirani događaj desio, uslijed čega su i stekli osjećaj nadmoći koji

³⁹MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Dragoljub Kunarac i dr.*, paragraf 568;

⁴⁰ T-26- Podaci vojnih obveznika VOB 8, Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite – Odjeljenje za vojne evidencije učesnika, broj 16-03/3.2 – 1 – 835 -732/14 od 11.06.2014. godine sa prilogom (20str.)

su otvoreno demonstrirao nad oštećenim, koristeći upravo pripadnost VRS-u, i to 2. lpbp Višegrad, kao osnov koji im je omogućio učešće u radnjama za koje su oglašeni krivim.

(v) Počinilac mora narediti ili počiniti djelo

191. Konačno, peti i posljednji opšti element postojanja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva jeste taj da je počinilac izvršio nezakonito djelo ili je naredio izvršenje nezakonitog djela. U tom pogledu Vijeće je, nakon ocjene relevantnih dokaza, zaključilo da je ispunjen i ovaj element predmetnog krivičnog djela, obzirom da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović, kao saizvršiocu počinili ubistvo 20 civila nesrpske nacionalnosti, te da su postupajući sa direktnim umišljajem ostvarili sva bitna obilježja djela za koja su u osuđujućem dijelu izreke oglašeni krivim.

192. Postojanje navedenog elementa, Vijeće je elaboriralo u nastavku, kroz identifikovanje i obrazlaganje relevantnih dokaza, navođenje njihovog sadržaja, dovođenja u pojedinačnu i međusobnu vezu, te, konačno, njihovom slobodnom ocjenom.

B. POJEDINAČNE INKRMINACIJE U OSNOVI RATNOG ZLOČINA

193. Sljedeći uslov koji mora biti ispunjen da bi se osoba oglasila krivom za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, jeste da su ispunjeni elementi pojedinačne inkriminacije u osnovi zločina.

194. Vijeće je nakon provedenih dokaza nesporno utvrdilo da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović, radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke, koje su u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, ostvarili i sva bitna obilježja krivičnog djela ubistvo iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

195. Prilikom ocjene dokaza, Vijeće je imalo u vidu pojedinačne elemente navedene inkriminacije u osnovi zločina koja predviđa postojanje sljedećih elemenata:

- da je osoba lišena života
- da je lišenje izvršeno iz direktnog umišljaja, jer je optuženi bio svjestan svoje radnje izvršenja i htio je učinjenje te radnje.

196. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju i Međunarodni krivični sud za Ruandu sistematski su definisali *ubistvo* kao „*smrt žrtve do koje je došlo usljed djela ili propusta koje je optuženi počinio sa namjerom da žrtvu liši života ili da nanese teške tjelesne povrede, za koje je razumno trebao znati da bi mogle prouzročiti smrt.*“⁴¹

197. Elementi definicije „*ubistva*“ po međunarodnom običajnom pravu su sljedeći: smrt žrtve, smrt je uzrokovana radnjom ili propustom optuženog, odnosno osobe ili osoba za čije radnje i propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost. Radnja ili propust optuženog, odnosno osobe ili osoba za čije radnje ili propuste on snosi krivičnu odgovornost, počinjeni su s namjerom: „lišavanja života, ili nanošenja teške tjelesne povrede, ili nanošenja teške ozljede sa razumnom mogućnošću o tome da će takav čin ili propust vjerovatno uzrokovati smrt.“⁴²

198. U tom kontekstu, korisno je ukazati i na praksu pretresnog vijeća MKSJ u predmetu *Krnjelac* gdje je zaključeno da se „*Činjenica smrti žrtve može izvesti posrednim zaključivanjem na osnovu ukupnih dokaza koji su predloženi (...) vijeću. Dovoljno je utvrditi da je jedini razuman zaključak koji se može izvesti iz raspoloživih dokaza taj da je smrt žrtve nastupila kao posljedica djela ili propusta optuženog ili jedne ili više osoba za koje je optuženi krivično odgovoran.*“⁴³

199. Slijedom navedenog, Vijeće ističe da je nesporno da lišavanje druge osobe života, naročito na način kako je opisano u dispozitivu presude, predstavlja namjerno i teško uskraćivanje prava na život - temeljnog ljudskog prava svakog pojedinca, kao što je nesporno da je takvo činjenje suprotno i nacionalnom i međunarodnom pravu

(a) **Utvrđeno činjenično stanje**

200. Prije same analize konkretnih radnji izvršenja i krivične odgovornosti optuženih za iste, Vijeće će ukratko ukazati na pojedine okolnosti koje su prethodile događaju za koje su optuženi oglašeni krivim.

201. Obzirom da su Mićo Jovičić i Nebojša Ranisavljević svjedoci koji su, zajedno sa optuženima, bili učesnici u radnjama i događanjima koji su prehodili ubistvu civila, Vijeće će se, prije svega, ukratko osvrnuti na dijelove njihovih iskaza u kojima opisuju događaje koji su prethodili samim radnjama izvršenja, odnosno kojim opisuju svoj dolazak u Višegrad, na ratište u Bosnu i Hercegovinu i dolazak u kasarnu na Okolištima gdje je bilo sjedište

⁴¹ Tužilac protiv Radilsava Krstića, Predmet . IT-98-33 (Pretresno veće), 2. avgust 2001.para. 485.

⁴² Tužilac protiv Mitra Vasiljevića presuda predmet IT 98-32 Pretresnog vijeća IT , 29. novembar 2002., para. 205.

⁴³ Vidjeti i Tužilac protiv Tadića, *Mišljenje i presuda od 7. V 1997. god.*, MKSJ, IT-94-1-T, §240; Tužilac protiv Kvočke i dr, *Presuda pretresnog vijeća od 02. XI 2001. god.*, MKSJ, IT-98-30/1-T, §260. i Tužilac protiv Mrkšića i dr, *Presuda pretresnog vijeća od 27. IX 2007. god.*, MKSJ, IT-95-13/1-T, §486.

Višegradske brigade, a sve u cilju upoznavanja jedne šire slike tih dešavanja, te u cilju sveobuhvatnije analize njihovih iskaza.

202. Opisujući svoj dolazak na ratište u Bosni i Hercegovini svjedok Mićo Jovičić je naveo da je negdje u januaru 1993. godine došao kao dobrovoljac iz Srbije zajedno sa Nebojšom Ranisavljevićem, da su se javili optuženom Luki Dragičeviću koji je u to vrijeme bio komandant Višegradske brigade, te su raspoređeni u interventnu četvu Višegradske brigade koja je imala 4. voda (Višegradski vod, Goraždanski vod, dobrovoljci iz Srbije i dobrovoljci iz Rusije). Komandir Interventne čete je bio Boban Inđić Boban.⁴⁴ Dalje navodi da je tokom akcije u Rudom u januaru 1993. godine upoznao Bobana Inđića i druge pripadnike interventne čete: Miju, Obrada Polugu, Dragana Šekarića zvanog „Pive“.⁴⁵

203. Saglasno je svoj dolazak sa dobrovoljcima iz Srbije opisao i svjedok Nebojša Ranisavljević koji je potvrdio da je zajedno s Mićom Jovičićem i još nekim licima došao početkom 1993. godine na područje Višegrada. Potvrđuje da su kao dobrovoljci pridodati Interventnoj četvi Višegradske brigade tokom akcije u Rudom i od tada su, kako navodi, stalno priključivani Interventnoj četvi, odnosno da su pripadali toj jedinici čiji komandir je bio Boban Inđić.⁴⁶

204. Nadalje, iz provedenih dokaza proizilazi da je dana 27.02.2022. godine, na relaciji Beograd, R Srbija – Bar, Crna Gora, saobraćao brzi voz Jugoslovenske željeznice 671, te je kritične prilike voz kasnio u Užicama nekih sat ili dva sata.⁴⁷ U vozu su bili putnici, civili, koji su sa teritorije R Srbije, krenuli na teritoriju Crne Gore. Među tim civilima su bili i oštećeni Fevzija Zeković, Halil Zupčević, Ilijaz Ličina, Rasim Ćorić, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Ismet Babačić, Esad Kapetanović, Senad Đečević, Safet Preljević, Adem Alomerović, Zvijezdan Zuličić, Šećo Softić, Fehim Bekija, Rafet Husović, Jusuf Rastoder, Džafer Topuzović, Fikret Memović, Tomo Buzov i NN lice arapskog porijekla, kao i saslušani svjedoci Zoran Pantović, R.J., Željko Radojčić, Vladan Tucović, M.P., Igor Lakić, Milan Koković i Hadija Mujović-Kurgaš. Svi putnici su imali konačno odredište u Crnoj Gori. Osim što je voz kasnio, ništa drugo se nije neobično dešavalo, sve do momenta zaustavljanja voza u Štrpcima, na stanici na kojoj inače se ne zaustavlja voz. Do zaustavljanja voza je došlo, nakon što je vojno oružana grupa došla na stanicu Štrpci.

⁴⁴ Transkript od 23.12.2016. godine, str. 13 i od 16.01.2017. godine, str 25

⁴⁵ Transkript od 23.12.2016. godine, str 6 – 15.

⁴⁶ Transkript od 10.05.2019. godine, str 8

⁴⁷ Navedeno proizilazi iz iskaza svjedoka Željka Radojčića i Hadije Mujović-Kurtgaš

(b) **Polazak sa Okolišta i dolazak na stanicu u Štrpci**

205. Opisujući dešavanja na dan 27.02.1993. godine, svjedoci Mičo Jovičić i Nebojša Ranisavljević su na saglasan način potvrdili da se toga dana vraćaju u Višegrad iz Beograda, gdje su bili na kratkom odmoru, te dolaze na Okolišta gdje je bila stacionirana Višegradska brigada, gdje im je rečeno da se sprema jer treba da idu u akciju. Svjedok Mičo Jovičić je izjavio da je tada ispred zgrade na Okolištima vidio Milana Lukića i Bobana Inđića koji su im rekli: „...momci, spremite se, uzmite oružje idete u akciju“⁴⁸. Saglasno njemu i svjedok Nebojša Ranisavljević je izjavio da su im tada prišli Milan Lukić, Željko Marijanović i još jedno lice, ali se ne može sjetiti ko je to bio i rekli im „ajde spremite se, idete u akciju“ što je on shvatio kao naređenje, jer je Milan Lukić bio osoba kojoj se nije smjelo odbiti.⁴⁹ Oba ova svjedoka su saglasno potvrdila da je potom došao kamion Goraždanske brigade sa ceradom u koji je ušlo 20-ak vojnika i da su krenuli prema Štrpcima. Svjedok Damjan Mitrašinović tadašnji komadant Goraždanske brigade je izjavio da su kritične prilike došli u komandu njemu nepoznati uniformisani vojnici, za koje mu je Mićan Jakić rekao da su iz Višegradse brigade, a bilo i i pripadnika Lukićevih „Osvetnika“, i rekli da im je potreban kamion jer je na Rujištima ubačena grupa boraca iz Žepe. Obzirom da se nakon provjere ova informacija ispostavila tačnom, da su Rujišta u zoni odgovornosti Višegradske brigade, svjedok je dozvolio da se ovim vojnicima da kamion 150-tka, koji je pripadao Goraždanskoj brigadi. Svjedok je kako navodi, pripadnike Višegradske brigade i „Osvetnika“, smatrao pripadnicima VRS-a, jer im u suprotnosti ne bi dao kamion.

206. Govoreći o licima koja je vidio prilikom polaska kamiona sa Okolišta prema Štrpcima svjedok Jovičić je naveo da nije previše obraćao pažnju ko sve ulazi u kamion, potvrđujući da je on ušao pozadi pod ceradu kamiona zajedno sa Nebojšom Ranisavljevićem, a da je *Obrad Poluga* sjedio preko puta njih. Dalje navodi da mu se urezalo u sjećanje da je kamion te prilike vozio Dragan Šekarić zvani „Pive“ s kojim su u kabini bili Milan Lukić i Boban Inđić. Opisujući dalja dešavanja svjedok je naveo da se negdje oko polovine puta prema stanici zaglavio kamin na nekoj livadi i da su izašli da ga poguraju, te je tu pored kamiona vidio, između ostalih i optuženog *Novaka Polugu* kako izlazi iz kamiona, potvrđujući da je optuženi *Novak Poluga* bio sa njima u kamionu prilikom polaska sa Okolišta. Također navodi da su ispred kamiona naišla dva putnička vozila, misli da se radilo o Pasatu i Ladi.⁵⁰

207. Svjedok Jovičić je izjavio da im niko nije rekao gdje idu i zašto, samo je negdje tokom puta na motoroli koju je imao upaljenu Nebojša Ranisavljević čuo da Milan Lukić govori da idu

⁴⁸ Transkript od 23.12.2016. godine, str 17.

⁴⁹ Transkript od 10.05.2019. godine, str. 11

⁵⁰ Transkript od 23.12.2016. godine, str 17-20

da zaustave neki voz i preuzmu putnike, te navodi da su se tada on, Nebojša i Obrad Poluga samo pogledali, slegli ramenima i ništa nisu komentarisali.⁵¹

208. Svjedoci Mićo Jovičić i Nebojša Ranisavljević su saglasno svjedočili i o samom dolasku na stanicu u Štrpcima, zaustavljanju voza, izvođenju civila i njihovog sprovođenja do kamiona te su na saglasan način opisali navedena dešavanja.

209. Tako je svjedok Jovičić opisao da su svi vojnici, pripadnici oružane vojne grupe koja je krenula sa Okolišta, došli i zaustavili se sa vozilima pokraj zgrade od crvene fasadne cigle na kojoj je pisalo Štrpci, a što su potvrdili i svjedoci Nebojša Ranisavljević, Zoran Pantović, Vladan Tucović i M.P. Navodi da su svi izašli iz kamiona, a Milan Lukić im je naredio da se rasporede duž pruge i „*tuda okolo*“, dok je on sa optuženim *Obradom Polugom* ostao da stoji pokraj kamiona. Opisuje da su svi bili u uniformama i naoružani automatskim puškama.

210. Dalje navodi da su Milan i Boban sa još jednim čovjekom ušli u stanicu kod otpravnika voza nakon čega su zajedno izašli iz te zgrade i ušli u voz. Opisuje da je kroz stakla na vozu vidio da idu od kupea, do kupea, pa navodi „*valjda su tražili lične karte, dokumente, ne znam šta su tražili, ali u kratkom vremenu su počeli izlaziti putnici, mi smo ih prihvatili i stavljali u kamion.*“⁵² Dalje svjedok opisuje da su vojnici koji su bili ispred voza prihvatili te civile i sprovodili ih do kamiona. Opisuje da je jedan od civila pitao zašto ga izvode govoreći da on samo ide u posjetu i na zakletvu sinu koji mu je u vojsci, te ističe da je među civilima bilo i jedno lice tamne pute, koje mu je ličilo na Arapa. Prema njegovoj procjeni te prilike je iz voza izvedeno i sprovedeno do kamiona oko dvadeset civila.⁵³

211. Svjedok Jovičić je potvrdio da su svi vojnici koji su došli kamionom sa Okolišta, bili raspoređeni na stanici u Štrpcima te potvrđuje da su, nakon što su civili iz voza ubačeni u kamion, svi vojnici ušli za njima u kamion i nastavili put dalje.⁵⁴

212. Saglano svjedoku Jovičiću i svjedok Nebojša Ranisavljević je potvrdio da su kamionom sa Okolišta došli pred stanicu u Štrpcima, da su Milan Lukić i još dvojica vojnika ušli kod otpravnika voza, da ih je Milan Lučić rasporedio duž pruge i rekao ko treba šta da radi kada dođe voz. Napravljene su grupe, tako da su neki ušli u voz da izvrše legitimisanje putnika, a drugi su ostali ispred voza i prihvatili su civile koji su izvođeni i sprovodili su ih do kamiona. Kada je sve završeno, Milan je rekao otpravniku vozova da može da pusti voz da ide dalje.⁵⁵ /

⁵¹ Transkript od 23.12.2016. godine, str 19

⁵² Transkript od 23.12.2016. godine, str 23

⁵³ Transkript od 23.12.2016. godine, str 22-26

⁵⁴ Transkript od 23.12.2016. godine, str 22,26,36

⁵⁵ Transkript od 10.05.2019. godine, str 12-17

213. I ovaj svjedok je potvrdio da su svi civili koji su izvedeni iz voza ubačeni u kamion, nakon čega su svi vojnici zajedno sa njima nastavili put dalje.⁵⁶

214. Iskazi svjedoka Jovičića i Ranisavljevića potvrđeni su iskazom svjedoka S.I. koji je bio I ovaj svjedok je potvrdio da su kritičnog dana u staničnu zgradu ušli njemu nepoznati vojnici, prvo su ga legitimisali, a potom su tražili da zaustavi voz koji je saobraćao na relaciji Beograd – Bar, na šta im je on rekao da to ne smije uraditi jer to nije stanica na kojoj se taj voz prema redu voznje zaustavlja, da bi mu oni zaprijetili i rekli da to mora uraditi i da se „*ne igra sa životom*“, nakon čega ih je on u strahu poslušao.

215. Svjedok S.I. je opisao da su svi vojnici koji su došli na stanicu bili raspoređeni oko voza, da su neki ušli u voz, a da su drugi prihvatili civile koji su izvođeni i odvodili ih do kamiona koji je bio parkiran pored stanične zgrade. Svjedok je naveo da je izvedeno oko 20 lica, među kojima je prepoznao svog kolegu Fikreta Memovića koji mu se obratio sa molbom da mu pomogne nakon čega je jedan od vojnika odgurnuo svjedoka, opsovao mu i rekao „*hoćeš i tebe da vodimo*“⁵⁷

216. I ovaj svjedok je potvrdio da su svi civili koji su izvedeni iz voza ukrcani u kamion i da su svi vojnici koji su došli na stanicu otišli zajedno sa njima, potvrđujući da niko od tih vojnika nije ostao na stanici.⁵⁸

217. O legitimisanju putnika u vozu i izvođenju civila svjedočili su i svjedoci koji su bili putnici u vozu. Tako je svjedok M.P. izjavio da su mu se vojnici koji su ušli u voz obratili sa pozdravom: „*pomoz' Bog*“, pa nakon što im je on odgovorio na pozdrav, jedan od vojnika mu je rekao „*tako brate Srbine*“.⁵⁹ Svjedoci Željko Radojčić, Vladan Tucović, Igor Lakić, Milan Koković i Hadije Mujović-Kurgaš su svjedočili kako su vojnici u maskirnim uniformama ušli u kupe i legitimisali muškarce, nakon čega su pojedine muškarce izdvojili, te je po kazivanju svjedoka Igora Lakića jednom od izdvojenih civila vojnik rekao: „*treba da izađete iz voza da vas popišemo i onda ćemo vas vratiti na sledeći voz*“.⁶⁰ Te prilike jedno uniformisano lice je reklo svjedoku R.J. da u vozu traže njihove dezetere. Svjedok Hedija Mujović-Kurgaš je posvjedočila da su legitimisali samo muškarce, te da iz njenog kupea nisu izveli nijednog muškarca, ali je čula da su iz susjednog izveli čovjeka koji im je rekao da je Hrvat iz Tiva. Svjedok M.P. je izjavio da su iz voza izveli dječaka iz Bara, potom Fikreta Memovića, koje je bio otpravnik vozova i lice zv Šeća, dok je svjedok R.J. opisao da je jedno lice iz grupe „Crnogoraca“ prokomentarisalo kako je tu bilo lice

⁵⁶ Transkript od 10.05.2019. godine, str 18,20

⁵⁷ Transkript od 01.02.2016. godine, str 18

⁵⁸ Transkript od 01.02.2016. godine, str 22,30

⁵⁹ Transkript od 07.12.2015. godine, str 47

⁶⁰ Transkript od 11.07.2016. godine, str 8.

koje se predstavljalo kao Dragan, a da je ustvari bio „Turčin“ i da kada su vojnici doista utvrdili njegov identitet, istog, također izveli, dok je svjedok Zoran Pantović izjavio da je iz njegovog kupea izveden samo Ismet Babačić. Za oštećenog Fikreta Memovića je, po kazivanju svjedoka Vladana Tucovića, otpravnik vozova rekao vojnicima: „*nemojte, to mi je kolega*“, na šta su je jedan vojnik rekao: „*čuti dok i ti nisi s njim pošao*“⁶¹, a što je potvrdio i svjedok S.I., opisujući da u trenutku kada je htio da pomogne kolegi Memoviću, da ga je jedan od vojnika odgurnuo i rekao mu: „*p.... ti materina...hoćeš i tebe da vodimo*“⁶².

218. Iz saglasnih iskaza navedenih svjedoka nesporno je utvrđeno da je kritične prilike iz voza izvedeno 20 civila, i to: Fevzija Zeković, Halil Zupčević, Ilijaz Ličin, Rasim Ćorić, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Ismet Babačić, Esad Kapetanović, Senad Đečević, Safet Preljevića Adem Alomerović, Zvijezdan Zuličić, Šeć Softić, Fehim Bekij, Rafet Husović, Jusuf Rastoder, Džafer Topuzović, Fikret Memović, Tomo Buzov i 1 NN lice arapskog porijekla. Također navedeni svjedoci su potvrdili da su svi izvedeni bili muškarci nesrpske nacionalnosti, a što potvrđuje i svjedok Milan Koković koji je izjavio da mu je jedan čovjek u vozu rekao da su izveli samo Muslimane⁶³

219. Također, svjedoci Mićo Jovičić, Nebojša Ranisavljević i S.I. su saglasno potvrdili da su svi civili koji su izvedeni iz voza i svi vojnici, pripadnici oružane vojne grupe koji su i došli sa Okolišta do stanice u Štrpcima, ušli u vozilo i nastavili put prema školi u Prelovu. Odgovarajući na pitanje u tom pravcu svjedok Mićo Jovičić je izjavio „*Pa ušli smo u taj kamion i ja mislim da smo, ne mislim, nego sam siguran, da smo svi koji smo došli kamionom, svi smo, svi smo ušli u kamion i zatvorili stranicu, cerada je pala odozgo i mi smo krenuli...*“⁶⁴

220. Vijeće je poklonilo vjeru iskazima navedenih svjedoka, jer su isti jasni, uvjerljivi i u potpunosti saglasni u pogledu opisa samog dolaska vojnika na stanicu u Štrpcima, raspoređivanja istih oko voza, legitimisanja i izvođenja civila i njihovog sprovođenja do kamiona, te odlaska svih vojnika u pratnji civila. Radi se o svjedocima koji su bili prisutni samom mjestu događaja i koji na saglasan način opisuju navedena dešavanja. Vijeće je poklonilo vjeru i iskazu svjedoka Jovičića u pogledu prisustva optuženih na navedenim mjestima, o čemu će biti više riječi u nastavku presude.

(c) **Škola u Prelovu**

⁶¹ Transkript od 07.12.2015. godine, str 35

⁶² Transkript od 01.02.2016. godine, str. 18

⁶³ Transkript od 03.11.2017. godine, str 9.

⁶⁴ Transkript od 23.12.2016. godine, str. 26.i

221. O dešavanjima u zgradi Osnovne škole „Želimir Đurić Željko“ u mjestu Prelovo, gdje je ujedno bila komanda I bataljona Višegradske brigade, pored svjedoka Miće Jovičića i Nebojše Ranisavljevića govorili su i svjedoci „ST-1“, Krsta Papić i Dušan Božić.

222. Iz saglasnih iskaza navedenih svjedoka nesporno je utvrđeno da su vojnici koji su došli sa civilima od stanice u Štrpcima do škole u Prelovu, izašli iz vozila, te da su uz prijetnju oružjem civili natjerani da izađu iz kamiona i uđu u fiskulturnu salu, nakon čega su svi vojnici ušli za njima, gdje je civilima naređeno da se skinu, odlože prtljag i izdvoje predmete od vrijednosti, te su isti tučeni i ruke su im vezane žicom, nakon čega su ponovo utjerani u kamion i odvezeni u pravcu Mušića.

223. Govoreći o navedenim dešavanjima svjedok Mićo Jovičić je opisao da su po zaustavljanju kamiona ispred škole, civili uz galamu i prijetnju oružjem istjerivani iz kamiona i tjerani prema sali. Potvrđuje da je po izlasku iz kamiona vidio optuženog Obrada Polugu koji je stajao u njegovoj blizini. Opisujući način na koji su se rasporedili vojnici po izlasku iz vozila, svjedok navodi „*neki su stajali pored vrata, neki su se raštrkali prema hodniku..neko je stajao tamo, neko vamo...sa desne i lijeve strane hodnika*“⁶⁵, te navodi da su vojnici gurali i udarali civile koji su prolazili hodnikom prema sali. Nadalje, ovaj svjedok potvrđuje da su svi vojnici ušli za civilima u fiskulturnu salu, a on je nakratko zastao ispred škole kako bi zapalio cigaru i tu je vidio neko lice da stoji kao stražar, nakon toga je čuo krike iz pravca sale te je otišao tamo.⁶⁶

224. Opisujući šta vidi po ulasku u salu svjedok navodi: „*pa vojnici su stajali okolo zida, kao tampon zona, zid, pa vojnici, pa putnici, u sredini je bila razbacana odjeca, obuća, šta ja znam i na jednoj hrpi je bilo lične karte, novčanici, satovi, pasoši, dragocjenosti...*“⁶⁷ Opisujući način na koji su stajali vojnici u sali svjedok je naveo „*pa više, manje mirno, drže puške na polugotovs.....ono, ako bi baš neko krenuo, to je trenutak da ga smakneš*“.⁶⁸

225. Nakon toga su, kako svjedok Jovičić navodi, pojedini vojnici, pripadnici grupe počeli tući civile, natjerali su ih da se skinu u donji veš, te su ih udarali i šamarali. Sve navedeno je po tvrdnji svjedoka trajalo nešto više od sat vremena nakon čega je neko donio žicu i počeli su ljudima da vežu ruke na leđima, da bi ih potom poluobučene u donjem vešu ponovo utovarili u isti kamion kojim su i došli.

⁶⁵ Transkript od 23.12.2016. godine, str 30.

⁶⁶ Transkript od 23.12.2016. godine, str 28-32

⁶⁷ Transkript od 23.12.2016. godine, str 31.

⁶⁸ Transkript od 23.12.2016. godine, str 32.

226. Kada je govorio konkretno o optuženim i momentu kada vidi pojedine od njih, svjedok Jovičić je naveo da je optuženog Obrada Polugu vidio odmah po dolasku pred školu u blizini kamiona, te ga je kasnije vidio u fiskulturnoj Sali, gdje je vidio i optuženog Novaka Polugu, te Dragana Šekarića. Za optuženog Poluga Obrada navodi da ga vidi u sali da stoji naslonjen na zid i „*drži pušku, ni na gotovs, ni...onako dolje spuštenu*“⁶⁹, za optuženog Novaka Polugu navodi da nije puno obraćao pažnju na njega, potvrđujući da ga je vidio da stoji uz zid sale onako „*nezainteresovano, flegmanski*“⁷⁰, dok je za optuženog Šekarića izjavio da je vidio da udara jednog civila „*nekim kao mašicama po leđima*.“⁷¹

227. Također, svjedok Jovičić je potvrdio da su svi vojnici koji su došli sa civilima od stanice u Štrpcima do škole i koji su bili u školi za vrijeme opisanih događanja, nakon što su civili ponovo uvedeni u kamion, ušli u vozila kojima su se i dovezli, te da su svi zajedno nastavili put prema Mušićima. Naveo je da su se kratko vozili, nekih desetak kilometara, da tokom puta niko ništa nije govorio, navodeći: „*pa već sam pretpostavio u sebi šta ce se desiti*“.⁷²

228. I svjedok Nebojša Ranisavljević je saglasno opisao dolazak kamiona pred školu, izlazak civila iz kamiona i njihovo odvođenje do sale. Opisuje da su svi izašli iz kamiona i da im je Milan Lukić naredio da izvedu civile iz kamiona, da su upalili baterijske lampe i i prošli hodnikom do sale. Također i ovaj svjedok je opisao dešavanja u samoj sali, potvrđujući da su civili natjerani da uđu u salu gdje su udarani, da im je naredeno da povade sve iz džepova, da poskidaju satove i prstenje, nakon čega je neko donio žicu kojom su ih vezali te su ih sve ponovo uveli u kamion kojim su i došli.⁷³

229. Saglasno svjedoku Mići Jovičiću i svjedok Nebojša Ranisavljević je saglasno potvrdio da su, svi vojnici koji su došli sa civilima od stanice u Štrpcima do škole, bili u fiskulturnu sali, te da su svi ti vojnici po izlasku iz sale sjeli u vozila kojima su i došli i svi zajedno sa civilima otišli u pravcu prema Mušića.⁷⁴

230. Vijeće je poklonilo vjeru iskazima svjedoka Jovičića i Ranisavljevića obzirom da su isti jasni, uvjerljivi i međusobno saglasni u pogledu ključnih činjenica. Radi se o svjedocima koji su imala neposredna saznanja o svim dešavanjima toga dana, od samog polaska sa Okolišta do dolaska u Mušiće i ubistva civila.

⁶⁹ Transkript od 23.12.2016. godine, str 34-35

⁷⁰ Transkript od 23.12.2016. godine, str 34-35

⁷¹ Transkript od 23.12.2016. godine, str 33

⁷² Transkript od 23.12.2016. godine, str 37

⁷³ Transkript od 10.05.2019. godine, str 17-20.

⁷⁴ Transkript od 10.05.2019. godine, str 18,20.

231. Također, Vijeće je poklonilo vjeru iskazu svjedoka Jovičića u pogledu njegove identifikacije optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge i Dragana Šekarića koje vidi na određenim dionicama puta, obzirom da je isti na jasan i uvjerljiv način opisao mjesto i okolnosti u kojima ih vidi. Radi se o svjedoku koji je poznao navedena lica, zajedno sa njima je kritičnog dana bio na svim tačkama kretanja od polaska sa Okolišta do dolaska u Mušiče i ubistva civila. U prilog istinitosti iskaza svjedoka Jovičića, govori i činjenica da on nema razloga da neosnovano tereti bilo koga od optuženih, te navodi samo one optužene koje je i vidio kritične prilike, dok za ostale optužene, koje nije vidio to jasno i kaže pred Sudom. Također, iskaz ovoga svjedoka u pogledu prisustva optuženih je u skladu sa iskazima svjedoka „ST-1“, Krste Papića i Duška Božića koji potvrđuju prisustvo navedenih optuženih prilikom dešavanja u školi.

232. Nasuprot tome, Vijeće nije poklonilo vjeru iskazu svjedoka Ranisavljevića u dijelu u kome on negira prisustvo optuženih u dešavanjima kritičnog dana, obzirom da isti očigledno izbjegava da pomene ime bilo koga od optuženih u cilju izbjegavanja njihove krivične odgovornosti, pri čemu potencira učešće i odgovornost Miće Jovičića koji je, također, pravosnažno osuđen za učešće u ubistvu civila kritičnog dana i koji je u svom svjedočenju u ovom postupku pominjao imena nekih od njih. Također, njegov iskaz u pogledu prisustva optuženih je u suprotnosti sa iskazom svjedoka Miće Jovičića, „ST-1“, Krste Papića i Duška Božića kojima je Vijeće poklonilo vjeru, a o čemu će biti više riječi u nastavku presude.

233. O navedenim dešavanjima u školi, svjedočio je i svjedok „ST-1“ koji je ... u kojoj je bila smještena komanda I bataljona Višegradske brigade i koji je bio u školi prilikom dolaska kamiona sa civilima. I ovaj svjedok je saglasno opisao sam dolazak kamiona sa civilima ispred škole, njihovo istjerivanje iz kamiona i guranje prema sali.

234. Svjedok „ST-1“ je izjavio da je kritičnog dana bio u školi kada je predveče oko šest sati vidio da dolaze neka vozila. Navodi da je stajao ispred škole kada je vidio da dolaze neka vozila i vidi da je kamionu sletio jedan točak kod nekog korita te na cesti vidi Milana Lukića koji mu kaže da ide po Kostu Ilića čija kuća se nalazila u neposrednoj blizini škole, da im traktorom pomogne da izvuku kamion. Svjedok je otišao po njega i te prilike je u njegovoj kući zatekao Krstu Papića i Duška Božića. Ovi navodi svjedoka potvrđeni su iskazima svjedoka Krste Papića i Dušana Božića. Navodi da je na tom mjestu kod zaglavljenog kamiona vidio Milana Lukića, Bobana Inđića, Petka Inđića i Mitra četnika kako hodaju oko kamiona. Nakon što je izvučen, kamion i dva putnička vozila su krenla prema školi.⁷⁵

⁷⁵ Transkript od 03.02.2017. godine, str 17-19.

235. Opisujući dešavanja pred samom školom, svjedok navodi da je kamion stao pred ulaz, da su vojnici otvorili zadnju stranicu kamiona, izašli su i počeli gurati civile, njih oko 20, da siđu sa kamiona i idu prema sali. Civilni su prema navodima svjedoka bili obučeni u zimskoj civilnoj odjeći, jedan koji je radio na željeznici je nosio plavo odijelo i bijelu košulju, vidio je da nose torbe sa sobom. Opisuje da su se vojnici rasporedili oko kamiona i u hodniku škole navodeći „*nije mog'o miš pobjeći*“.⁷⁶

236. Govoreći na glavnom pretresu o vojnicima koje je te prilike vidio svjedok „ST-1“, koji je lično poznao optužene, a sa pojedinim je i u rodbinskim vezama⁷⁷, je izjavio da je te prilike nakon što se otvorila stranica kamiona između ostalih vidio optužene Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Bobana Inđića, Milana Lukića, Miodraga Mitrašinića, Obrada Polugu, Novaka Polugu, Navodi da ih vidi kako guraju civile da što prije siđu sa kamiona i idu prema Sali.⁷⁸

237. Nakon što je u jednom momentu svjedok pitanjem od strane predsjednika vijeća prekinut u nabranju lica koje je te prilike vidio pored kamiona⁷⁹ tužilac je svjedoku prezentovao njegov iskaz iz istrage⁸⁰ od 19.05.2014. godine i svjedok je potvrdio svoje navode sa tog zapisnika potvrđujući da je te prilike oko kamiona ispred škole vidio optužene Petka Inđića, Bobana Inđića, Miodraga Mitrašinića, Milana Lukića, Obrada Polugu, Olivera Krsmanovića, Radojicu Ristića, Šekarića zvanu „Pive“. Takođe je potvrdio da je vidio da su sva ova lica ušla u hodnik škole.⁸¹ Osim navedenih optuženih, svjedok je naveo da je te prilike, tu vidio i Bobana Inđića, Milana Lukića, Mitra Četnika, Draganu, Gojkoa Lukića,⁸² kao i da je tu bio izvjesni Slovenac kojeg su zvali Pjano, Jovo Lipovac, braća Ljubiša i Duško Vasiljević. Potvrdio je i da su braća Dodo i Radojica Ristić, bili oko sredine na hodniku škole kao i Šekarić zvanu Pive koga isto vidi negdje oko hodnika, potvrđujući da su u konačnici svi vojnici ušli u hodnik škole izuzev Gorana Božića koji je stajao na vratima.⁸³

238. Dalje je svjedok istakao da mu Goran Božić, koji se nalazio tu kritične prilike, nije dao da uđe u školu, tako da je ostao stajati kod vrata škole, kada je čuo galamu i viku iz sale, te je nakon određenog vremena vidio da iz škole izvode civile koji su bili samo u donjem vešu, isprebijani, krvavi po leđima i cijelom tijelu. Opisujući način na koji su ih provodili do kamiona navodi „*ko ovce kad ćeraju ih ispred sebe*“⁸⁴ i tuku ih kundacima po leđima. Ovaj dio iskaza ovoga svjedoka je potvrđen iskazom svjedoka Miće Jovičića koji je naveo da se kratko zadržao

⁷⁶ Transkript od 03.02.2017. godine, str 28.

⁷⁷ Transkript od 03.02.2017. godine, str 12,13

⁷⁸ Transkript od 03.02.2017. godine, str 20-22

⁷⁹ Transkript od 03.02.2017. godine, str 22

⁸⁰ T-7- Zapisnik o saslušanju svjedoka ST-1, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14, 19.05.2014. godine

⁸¹ Transkript od 03.02.2017. godine, str 24-27

⁸² Oni su bili sa lijeve strane kamiona

⁸³ Transkript od 03.02.2017. godine, str 27,28 i od 17.02.2017. godine, str 66

⁸⁴ Transkript od 03.02.2017. godine, str 32

ispred vrata škole gdje je vidio neko lice za koga je mislio da je stražar, te da je tada čuo viku iz sale, nakon čega odlazi prema sali. Svjedok Goran Božić je negirao da je kritičnog dana uopšte bio u školi, međutim Vijeće nije prihvatilo ove njegove navode obzirom da je očigledno na taj način želio negirati bilo kakvu svoju povezanost sa kritičnim događajem.

239. Svjedok „ST-1“ navodi i da mu se prije odlaska, obratio Milan Lukić i rekao mu da treba da očisti salu i zapali odjeću koju tu nađe, nakon čega je on ušao u salu i vidio razbacane stvari, odjeću, torbe, lične karte i dokumenta, sve je to iznio vani i zapalio, a pod, koji je bio sav krvav je čistio i ribao.⁸⁵ Potvrdio je da je kasnije čuo da su ovi civili koji su odvedeni iz škole ubijeni u Mušićima i bačeni u Drinu.⁸⁶

240. I svjedok „ST-1“ koji ostaje u školi nakon odlaska vozila sa civilima, potvrđuje da su svi vojnici koji su došli u školu, bili u školi za vrijeme maltretiranja civila, te da su potom svi izašli iz sale i otišli vozilima zajedno sa civilima koje su prethodno utjerali u kamion.⁸⁷

241. Vijeće je poklonilo vjeru iskazu svjedoka „ST-1“ obzirom da isti na jasan i uvjerljiv način opisuje dešavanja kritičnog dana. Također, iskazi ovoga svjedoka na glavnom pretresu i na zapisniku iz istrage su saglasni kako u pogledu opisanih događanja u školi kritičnoga dana, tako i u pogledu prisustva optuženih na tom mjestu. Njegov iskaz je potvrđen i iskazima svjedoka Miće Jovičića, Krste Papića i Dušana Božića, te Nebojše Ranisavljevića, a o čemu će biti više riječi u nastavku presude.

242. Kao što je već navedeno, o dolasku civila u školu i prisustvu optuženih na tom mjestu, svjedočili su i svjedoci Krsta Papić (koji je bio komadant I bataljona Višegradske brigade), čije sjedište je bilo u navedenoj školi i njegov vozač Dušan Božić koji su kritične prilike bili u školi. U svojim iskazima iz istrage ovi svjedoci su detaljno opisali sva dešavanja u školi, te su potvrdili prisustvo optuženih na tom mjestu, da bi u svojim iskazima na glavnom pretresu negirali te svoje iskaze, tvrdeći da su iste dali pod pritiskom.

243. Govoreći na glavnom pretresu o dešavanjima ispred škole u Prelovu svjedok Krsto Papić je izjavio da je oko 17,00 ili 18,00 sati kritičnog dana bio u blizini škole, gdje je zajedno sa Dušanom Božićem došao na kafu kod svog strica Koste Ilića, gdje su dobili informaciju da se naka lica nalaze u školi, nakon čega je svjedok otišao u školu gdje je zatekao kamion 150-tka ili 110-tka i dva putnička vozila od kojih je jedno bilo Lada Niva. Govoreći na glavnom pretresu

⁸⁵ Transkript od 03.02.2017. godine, str 36

⁸⁶ Transkript od 03.02.2017. godine, str 47

⁸⁷ Transkript od 03.02.2017. godine, str 30-35

o licima koja je tu zatekao, svjedok je izjavio da nije bio niko od vojnika koje je on poznao, da je vidio samo njemu nepoznate Milanove ljude koji su stajali oko vrata i u hodniku škole.⁸⁸

244. Svjedok potvrdio tvrdnju branioca optuženog Novaka Poluge da na zapisnik Tužilaštva za ratne zločine R Srbije od 30.12.2014. godine, nije pomenuo ovoga optuženog, s tim da je ovaj svjedok prilikom odgovaranja na pitanje tužioca izjavio da se ne sjeća da je uopšte postojao pisani zapisnik koji je davao organima Srbije.⁸⁹

245. Obzirom da je ovaj svjedok negirao da je vidio bilo koga od optuženih kritične prilike ispred škole, od strane tužioca mu je predložen njegov iskaz iz istrage koji je dao u svojstvu svjedoka tužiocu Tužilaštva BiH u Ambasadi BiH u Beogradu 29.04.2014.godine a koji je uložen kao dokaz T-5.

246. U navedenom zapisniku iz istrage svjedok je na identičan način opisao svoj dolazak pred školu, zaticanje kamiona i dva putnička vozila pred školom, s tim što je na ovome zapisniku svjedok naveo da je među licima koje je vidio pred školom prepoznao sve optužene kao i druga lica koja su bila prisutna kritične prilike sa njima, navodeći „*Od pripadnika jedinice vidio sam: Milana Lukića, Bobana Inđića, Lipovac Jovu, njegovog brata kojem ne znam ime, ali je mršav i visok, Momira Nikolića, Obrada Polugu, Novaka Polugu, Nebojšu Ranisavljevića...Gojka Lukića, ali za njega nisam siguran, Radojicu Ristića, Olivera Krsmanovića, izvjesnog Vuka...Mitra Kneževića zv Četnik...koji nije imao jedno oko, Miodraga Mitrašinića zv Mijo, Zorana Novakovića zv Pukovnik, Šekarića zv Pive, nije mi poznato njegovo ime, znam da je Goraždak, Inđić Petka, Lakića duge kose otac mu bio mesar.....Ovi koje sam vidio nisu svi pripadnici Milanove jedinice, Obrad i Novak Poluga, koji je bio pripadnik policije, da li vojne ili civilne, a Obrad je bio pri vojci...Petko Inđić, je također, mislim pripadao vojsci.*“

247. Nadalje, Tužilac je ovome svjedoku predložio dio njegovog iskaza iz istrage u kome je svjedok opisujući dešavanja po dolasku u školu naveo „*poceo sam se na sprat gdje se nalazila kancelarija u kojoj je bila veza komande i brigade i bataljona. Tu je bio vezista Dragan Simić, a pored njega sam primjetio da stoji Mitar Knežević ili Obrad Poluga. Svi naoružani i u uniformama. Za mnom je odmah došao Milan Lukić i Boban Inđić, jer mislim da im je neko vjerovatno javio da sam došao*“. U daljem kazivanju na navedenom zapisniku svjedok je izjavio da je navedena lica vidio prilikom dolaska u školu.⁹⁰

248. Tužilac je svjedoku prezentovao i dio njegovog iskaza iz istrage u kome svjedok opisuje kao mu je izgledao optuženi Obrad Poluga te prilike kada ga vidi u školi citirajući: „*U prilici*

⁸⁸ Transkript od 28.10.2016. godine, str 41,43

⁸⁹ Transkript od 07.11.2016. godine, str 45

⁹⁰ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Krste Papića, Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 15 od 29.04.2014. godine

vašeg dolaska kako se ponašaju lica koja ste prepoznali? Svjedok odgovara: *Kada sam ja došao nije bilo onog šenlučenja. Svi su se ponašali teatralno kao neki pobjednici u tom smislu. Jedini koji je djelovao pokisao je bio Obrad Poluga. On je i po prirodi Čutljiv i povučen.*“ Svjedok je potvrdio da je ovako izjavio u istrazi pravdajući to svojim tadašnjem stanjem i načinom ispitivanja, potvrđujući da je takav njegov opis odgovara karakteru Obrada Poluge kakvog ga je on poznavao.⁹¹

249. Očitujući se na činjenicu da je na zapisniku iz istrage naveo imena optuženih koje je vidio kritične prilike, a što je na glavnom pretresu negirao, ovaj svjedok je izjavio da ti navodi iz istrage nisu tačni, tvrdeći da on nije poznavao nikoga od lica koja je zatekao u školi, da mu je prilikom davanja navedenog iskaza iz istrage predočavan neki spisak sa imenima, da su istražiocima koji su ga ispitivala insistirali da je neko od tih lica morao da bude prisutan i da mu je rečeno da je za njega bolje da kaže ko je bio, navodeći „*Onda su mi neke stvari predočili. Ja vidim da ljudi znaju bolje nego ja, a ne mogu da se sjetim nekih stvari, ali kad me posjete nekad se prisjetim nečega, nekad ne.*“⁹² Pojašnjavajući na koji su mu način predočavana imena sa tog spiska svjedok je izjavio da su mu čitana imena sa negog spiska, a da je on tebao da se prisjeti da li je neko od tih osoba bio tu.⁹³ Također, svjedok je izjavio da su osobe koje su ga ispitivale najviše insistirale na Bobanu Inđiću i Obradu Polugi.⁹⁴

250. Vijeće nije prihvatilo ovakve navode i pojašnjenja svjedoka Krste Papića u pogledu njegovog negiranja na glavnom pretresu prisustva bilo koga od optuženih kod škole kritičnog dana. Naime, iskaz ovoga svjedoka iz istrage i njegov iskaz sa glavnog pretresa saglasni su u svim dijelovima izuzev u pogledu lica koja vidi po dolasku pred školu. Neuvjerljiva je njegova tvrdnja na glavnom pretresu, da nikoga od vojnika koje je zatekao pred školom nije poznavao dok je u istrazi jasno naveo imena lica koja je vidio kritične prilike, pri čemu je za neke od njih naveo samo nadimke jer nije znao puna imena, opisivao je njihov izgled te je navodio čime su se bavili, a za neke je navodio mjesto odakle su. Dakle, potpuno je neuvjerljiva tvrdnja svjedoka da je u istrazi pod pritiskom morao navesti imena lica sa spiska jer je očigledno da je na zapisniku iz istrage svjedok jasno opisivao izgled pojedinih vojnika, te je pojašnjavao kao i odakle ih zna, sa kime su oženjeni i slično, što svakako nisu okolnosti koje su se mogle nalaziti na spisku i uopšte biti poznate istražiocima. Također, samo njemu je mogao biti poznat karakter i ponašanje optuženog Poluga Obrada, u datom trenutku. Zbog svega navedenog, Vijeće je poklonilo vjeru iskazu svjedoka Krste Papića datog u istrazi⁹⁵ u dijelu koji se odnosi na prisustvo

⁹¹ Transkript od 28.10.2016. godine, str 63

⁹² Transkript od 28.10.2016. godine, str 37,47

⁹³ Transkript od 28.10.2016. godine, str 76

⁹⁴ Transkript od 07.11.2016. godine, str 15

⁹⁵ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Papić Krsto, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 29.04.2014. godine

optuženih kritičnog dana u školi u Prelov. Osim toga, iskaz ovog svjedoka je u saglasnosti sa iskazima svjedoka „ST-1“, Duška Božića, Miće Jovičića kojima je Vijeće poklonilo vjeru.

251. Tužilac je ovome svjedoku prezentirao i dio njegovog iskaz iz istrage u kome je svjedok opisujući dešavanja na spratu škole izjavio: *„Tu je, pomenuo je da su se u mjestu Štrpci zaustavili voz koji je saobraćao na relaciji Beograd-Bar, legitimisali putnike i po slobodnom izboru pokupili muslimane, navodne ekstremiste, njih oko 20 ljudi. Tu je pričao i Boban Inđić. Pomenuli su i da su pokupili nekog Jordanca ili Sirijca. Neki poslovni čovjek koji je radio u Baru, u Crnoj Gori, koji im je rekao da se bavi biznisom i da nije sa ovih prostora. Sjećam se da mi je mislim Boban pomenuo i nekog otpravnika vozova, da je skinuo željezničku šapku i rekao da tog momenta napušta posao. To mi je govorio sa podsmijehom“*. Nakon prezentiranja ovog dijela iskaza, svjedok je samo negirao da je te prilike tu bio Boban Inđić, dok ostali dio iskaza nije negirao, potvrđujući da je tu bio neki plavi dobrovoljac kojeg su zvali Čačanin⁹⁶. Potvrdio da je i da je u razgovoru te prilike saznao da su civili smješteni u u fiskulturnu salu škole.⁹⁷ Očigledno je da ovaj svjedok na glavnom presu potvrđuje sve navode iz svog iskaza iz istrage, izuzev samog prisustva optuženih ili drugih njemu poznatih lica, a sve u cilju izbjegavanja njihove krivične odgovornosti.

252. I svjedok Dušan Božić koji je bio vozač Krste Papića je kao i svjedok Krsta Papić, na glavnom pretresu negirao svoj iskaz iz istrage u pogledu imena lica koje zatiče kritične prilike u školi. Svjedočeći na glavnom pretresu, ovaj svjedok je potvrdio da je zajedno sa Krstom Papićem svratio na kafu kod Koste Ilića čija kuća je udaljena par metara od škole. Navodi da su Krsta i Kosta otišli prije njega a da je on nakon par minuta na poziv motorolom od strane Krste Papića došao pred školu. Dolaskom pred školu, svjedok je, kako navodi, vidio kamion 110-tku ili 150-tku sa ceradom koji je bio zadnjim dijelom okrenut prema školi. Opisujući dalja dešavanja svjedok je na glavnom pretresu izjavio da on te prilike nije ulazio u školu niti zna šta se tamo dešavalo, da se zadržao samo dvije minute te da odlazi.

253. Obzirom da je svjedok na potpuno drugačiji način govorio o navedenim okonostima, od strane tužioca mu je prezentovan njegov iskaz iz istrage od 15.05.2014. godine⁹⁸ u kome je svjedok izjavio: *„Dok smo prilazili pred školu smo vidjeli parkirani kamion 110 vojni smb boje sa ceradom. Okrenut prednjom stranom prema ulazu u školu. U holu smo zatekli na ulazu vrata od kuhinje „ST-1“ i Stanica Marković, koji su bili zaposleni u kuhinji“*. Da su ova dva svjedoka

⁹⁶Transkript od 28.10.2016. godine, str 53.

⁹⁷ Transkript od 28.10.2016. godine, str 59

⁹⁸ T-8- Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.05.2014. godine

naknadno došla u školu, potvrdio je svjedok „ST-1“ koji je izjavio da su otprilike nekih 10-tak minuta nakon dolaska civila u školu došli Dušan Božić i Krsta Papić.

254. Nadalje je svjedoku predložen dio istog iskaza iz istrage u kome je ovaj svjedok govoreći o dešavanjima u školi izjavio: „*Ja sam se odmah uputio u kancelariju. Krsta je ostao tu sa Stanicom i ST-1. Zaključio sam da je neko u fiskulturnoj sali, jer je bio parkiran kamion, a nije bilo nikog oko njega. U kancelariji sam se zadržao nekih 15 minuta. U međuvremenu je došao i Krsta. Sada se ne mogu sjetiti, da li sam prilikom dolaska zatekao i vezistu Simić Dragana. Mislim da je prvo došao Krstan. A zatim se popeo Milan Lukić, Boban Inđić, za njih znam sigurno, a da li se popeo Obrad Poluga i još neko, nisam siguran, ne sjećam se. Razgovarali su sa Krstom. I on im je rekao da ne prave nikakve gluposti. I nešto slično. Ne mogu se tačno sjetiti. Razgovarao je sa Milanom i Bobanom. Oni nisu puno obraćali pažnju na to šta on govori. Ne mogu se sjetiti šta su dalje razgovarali i koliko je to trajalo. Nakon ovoga svi silaze dole i ja sa njima. A kada sam sišao u holu škole sam tad vidio te ljude koji su bili do pola obučeni. Mislim do pojasa. Vidio sam povrede na njihovom tijelu. Pretežno na leđima i na glavi. Uglavnom masnice po leđima u vidu dužih tragova, kao da su nanešene nekim predmetom. Nekim od njih je bila krvava glava. Vidio sam da su im ruke bile svezane za leđa nekom žicom. Jednog se sjećam da je bio malo tamne puti, kao Rom. A kasnije sam čuo da je tu bio neki stranac, Arap ili slično. Vidio sam da je neke od njih vezao Milan. Penj'o ih na kamion koji je sada zadnjim dijelom bio okrenut tačno pred vratima. Prije nego su dolazili do kamiona, prolazili su kroz špalir i tukli su ih kundacima i na druge načine. Tu je bilo puno vojske. Kada su se svi ovi ljudi popeli na kamion, svi vojnici su izašli iz škole i zajedno su krenuli.*“⁹⁹ Ovaj dio iskaza svjedoka Božića je u skladu sa iskazom svjedoka Krste Papića iz istrage, što dodatno potkrijepljuje činjenicu da su oba ova svedoko na saglasan način govorili u istrazi o svim dešavanjima dok u svojim iskazima na glavnom pretresu odstupaju jedino od dijela iskaza u kome su navodili imena prisutnih vojnika.

255. Također, predložen mu je dio ovoga iskaza u kome je nabrajajući imena vojnika koje je te prilike prepoznao navodi: „*pa kako sam ranije rekao prepoznao sam Milana Lukića, Bobana Inđića, Dobrisava Lipovac, Zorana Novaković zv Pukovnik, Obrada Polugu, međutim ja se sada mogu sjetiti samo ovih ljudi koje sam od ranije poznao i samo za njih mogu reći sa sigurnošću da sam ih vidio, za sve ostalo što bih rekao ja zbog protoka vremena ne mogu biti siguran i zato ne želim*“.¹⁰⁰

⁹⁹ Transkript od 06.03.2017. godine, str 20 i T-8

¹⁰⁰ Transkript od 06.03.2017. godine, str 33 i T-8

256. Odgovarajući na upit zašto je na glavnom pretresu izjavio drukčije nego na zapisnik u istrazi, svjedok Božić je izjavio da ranije nije imao šansu da govori pravu istinu i da je došao sada da kaže istinu. Odgovarajući na dalja pitanja zašto ranije nije mogao reći istinu pred tužiocem svjedok je objašnjavao da je prvo kod njega kući došao postupajući tužilac zajedno sa istražiteljima iz Srbije, da su tada samo razgovarali, nakon čega je pozvan u Goražde gdje je u prostorijama toga tužilaštva dao izjavu 15.05.2014. godine. Navodi da su prilikom davanja te izjave bili prisutni tužilac Džermin Pašić i daktilograf, a da istražitelja iz Srbije nije bilo. Tvrdi da su oni te prilike na zapisnik napisali ono što su razgovarali prethodno u njegovoj kući, a što je tada govorio istražilac iz Srbije, nakon čega je on to samo potpisao. Odgovarajući na dalja pitanja zašto tada u Goraždu nije rekao postupajućem tužiocu da nije tačno to što je navedeno, svjedok je izjavio da nije mogao da reaguje jer nije znao gdje se nalazi, potvrđujući odmah nakon toga da su tada bili u službenim prostorijama tužilaštva u Goraždu.

257. Ovakvo objašnjenje svjedoka je za Vijeće neuvjerljivo i očigledno usmjereno na izbjegavanje krivične odgovornosti optuženih i drugih lica koja su bila prisutna kritične prilike, a čija imena je naveo u istrazi. Naime, nelogično i neuvjerljivo je objašnjenje svjedoka da prilikom davanja iskaza u službenim prostorijama tužilaštva u Goraždu, kada nisu bili prisutni istražioc i iz Srbije, nije bio u prilici da potpuno slobodno da iskaz pred postupajućim tužiocem Pašićem. Tim prije što je ovaj svjedok nakon pet mjeseci ponovo dao iskaz, ovaj put u prostorijama Tužilaštva BiH u Sarajevu kada je potvrdio svoju izjavu od 15.05.2014. godine, te istu dopunio dodatnim imenima.

258. Naime, svjedok je potvrdio da je dao iskaz u prostorijama Tužilaštva BiH u Sarajevu i 15.10.2014. godine¹⁰¹, te je potvrdio da je te prilike rekao da se slaže sa prethodnim zapisnikom od 15.5.2014 godine. Također, u navedenom zapisniku od 15.10.2014. godine svjedok je izjavio: „*pristupio sam dobrovoljno. Želim dopuniti svoju izjavu. Želim da dopunim imena ljudi koji su učestvovali, a koje sam vidio u hodniku osnovne škole..u međuvremenu sam saznao, odnosno ja sam se sjetio da su oni bili, prisutni, a onog momenta kada smo razgovarali ja se njih nisam sjetio...Jovan Lipovac, Nebojša Ranisavljević, Mijo Mitrašinović, Milovan Bilaret. Dragan Šekarić, Vuk, Splića, Petko Inđić, za njega nisam siguran, i Gojko Lukić, za njega nisam siguran.*“

259. Na ovome zapisniku svjedok pojasnio odakle zna pojedine od navedenih lica, navodeći da Miju Mitrašinovića i Petka Inđića poznaje od prije rata jer su mu komšije iz susjednog sela,

¹⁰¹ T-9- Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.10.2014. godine

dok je za Šekarić Dragana naveo da ga je upoznao prije ovoga događaja i da zna da je iz Goražda..

260. Svjedoku su predočeni i dijelovi iskaza iz istrage od 15.10.2014. godine u kojima je on opisujući dešavanja pred školom naveo da je bila velika gužva, da je vidio kako dovode civile iz sale i utovaraju ih u kamion, da je duž hodnika bio špalir vojnika koji su bili raspoređeni sa obje strane, ali da on se ne može se sjetiti da li su te prilike civili udarani, bila je velika gužva. Takođe je na oba svoja zapisnika izi strage potvrdio da su svi vojnici napustili školu i otišli dalje zajedno sa civilima.¹⁰²

261. Objašnjavajući zašto je na navedeni način govorio i na ovom zapisniku iz istrage i zašto tada u prostorijama Tužilaštva u Sarajevu nije rekao da nisu tačni navodi sa zapisnika od 15.05.2014.godine, nego je naprotiv potvrdio njegov sadržaj i rekao da je došao da isti dopuni dodatnim imenima lica koja je vidio u školi, a čijih imena se naknadno sjetio, svjedok je izjavio da nije to rekao jer su ga doveli autom na sporedni ulaz u tužilaštvo, a da ga je prethodno Krsto Papić pozvao da se nađu na Zlatiboru gdje su bili i istražioci iz Srbije.¹⁰³ Dalje je svjedok objašnjavao da mu je istražilac iz Srbije dao neki spisak imena i da su to imena koja je on naknadno rekao tužiocu, te da su i sve druge okolnosti o kojima je svedočio te prilike, zapravo ono što je istražilac iz Srbije govorio u njegovoj kući.

262. I ova objašnjenja svjedoka su potpuno neuvjerljiva. Sam svjedok je potvrdio da je ovaj iskaz davao pred tužioce Tužilaštva BiH bez prisutva drugih lica i nije bilo nikakvog razloga da tada svoj iskaz ne da slobodno i da jasno ne ukaže na sve okolnosti koje su eventualno uticale na istinitost njegovog prethodnog iskaza. Naprotiv, svjedok potvrđuje svoj prethodni iskaz i dopunjuje ga novim imenima, pri tome jasno navodeći ukoliko nije siguran za prisustvo nekih od njih. Također, za neka lica navodi samo nadimke jer nije znao puna imena uz pojašnjenja koga i odakle poznaje. Neuvjerljivo je pojašnjenje da je sve što je govorio zapravo ponavljenje onoga što mu je rekao istražilac i Srbije u njegovoj kući jer je svjedok očigledno govorio o okolnostima koje su mogle poznate samo njemu a ne i istražiocima.

263. U prilog zaključku da treba pokloniti vjeru iskazima svjedoka Papića i Božića iz istrage a ne onih na glavnom pretresu je i činjenica da su njihovi iskazi iz istrage saglasni kako u pogledu dešavanja u samoj školi, tako i u pogledu prisutva lica. Tako su oba ova svjedoka u svojim iskazima iz istrage na saglasan način opisali razgovor u kancelariji na spratu škole uz saglasno ostavljanje mogućnosti da je te prilike u kancelariji bio prisutan i optuženi Obrad

¹⁰² Transkript od 06.03.2017. godine, str 49-53

¹⁰³ Transkript od 06.03.2017. godine, str 31,32

Poluga. Osim toga, njihovi iskazi iz istrage su saglasni i u pogledu imena većine prisutnih lica. Tako je svjedok Krsta Papić u istrazi¹⁰⁴ naveo da je prilikom dešavanja u školi vidio optužene *Obrada Polugu, Novaka Polugu, Radojicu Ristića, Olivera Krsmanovića, Miodraga Mitrašinića zv Mijo, Šekarića zv Pive i Petka Inđića*. Saglasno ovome svjedoku i svjedok Božić je u svojim iskazima iz istrage¹⁰⁵ potvrdio prisustvo optuženih *Obrada Poluge, Mije Mitrašinića, Dragana Šekarića, te Petka Inđića za koga se izjasnio da nije siguran*. Iskazi svjedoka Papića i Božića iz istrage su saglasni i u pogledu imena i izgleda drugih vojnika koje vide te prilike, pri čemu činjenica da svedok Božić nabraja manji broj imena, nije okolnost koja utiče na vjerodostojnost njegovog iskaza obzirom da je sasvim logično da svi svjedoci, u datim okolnostima, ne moraju da vide niti da imaju u sjećanju sva lica koja su bila prisutna kritične prilike. Činjenica da svako od njih navodi samo ona lica koje su vidjeli kritične prilike samo ide u prilog njihove vjerodostojnosti, odnosno potvrđuje da ne žele neosnovano teretiti sve optužene.

264. Imajući u vidu sve prethodno navedeno, Vijeće je poklonilo vjeru iskazima svjedoka Krste Papića i Dušana Božića datim za istrazi, a ne njihovim iskazima datim na glavnom pretresu, nalazeći da su svjedoci kada su prvi put davali izjavu na navedene okolnosti, opisali događaj i prisustvo optuženih koje vide te prilike, na način kako se isti i desio, a da je njihov iskaz na glavnom pretresu izmjenjen sa ciljem da pomognu optuženim u ovom predmetu i umanje njihovu krivičnu odgovornost. Njihovi iskazi iz istrage su jasni i objektivni, isti su saglasni kako međusobno, tako i sa iskazima svjedoka „ST-1“, Miće Jovičića, Nebojše Ranisavljevića.

265. Iz saglasnih izjava svjedoka Miće Jovičića, Nebojše Ranisavljevića, „ST-1“, Krste Papića i Duška Božića, van razumne sumnje je utvrđeno prisustvo optuženih *Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Oliverka Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrainovića* u školi kritične prilike. Nesporno je utvrđeno i da su svi vojnici koji su bili prisutni u školi, pa samim tim i navedeni optuženi, zajedno sa civilima napustili školu i otišli u pravcu Mušića¹⁰⁶

(d) **Mušići - ubistvo civila**

266. O daljem slijedu događaja, svjedočio je svjedok Mićo Jovičić koji je opisao njihov dolazak pred jednu srušenu kuću u Mušićima, izlazak vojnika iz vozila i njihovo raspoređivanje na licu mjesta i samu egzekuciju. Opisuje da je on po dolasku u Mušiće stajao odmah pored

¹⁰⁴ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Krste Papića, Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 15 od 29.04.2014. godine

¹⁰⁵ T-8- Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.05.2014. godine, T-9- Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.10.2014. godine

¹⁰⁶ Što porizilazi iz iskaza svjedoka „ST-1“, Dušana Božića, Nebojše Ranisavljevića i Miće Jovičića

kamiona, te navodi: „*kraj mene je stajao Obrad Poluga, vojnik zvani „Pukovnik“ Drekalu mislim ili ne znam...ne znam ko je još tu kraj mene stajao*“. Potvrđuje da je vidio Nebojšu Ranisavljevića kao stoji pored šljivika u blizini kamiona, dok su neki bili u špaliru kojim su sprovedeni civili do mjesta egzekucije. Navodi „*Ovi su ostali.. ostali su obezbjedili teritoriju naravno.*“¹⁰⁷

267. U odnosu na ostale vojnike svjedok se nije precizno mogao izjasniti gdje je svako od njih stajao, nego je naveo da su se svi ostali, sa puškama na gotovs, rasporedili oko kuće da obezbjede teritoriju, navodeći „*...pa raštrkali su se okolo ipak da neko ne bi prišao il da neko ne bi pobjegao*“.¹⁰⁸

268. Dalje navodi da su potom polako počeli da svode civile sa kamiona, jer je bila je naredba da ih izvede u manjim grupama i sprovede dole prema kući, do mjesta gdje su stajali Milan Lukić i Boban Inđić. Opisuje da su civili koji su i dalje bili vezani, sprovedeni kroz špalir do mjesta egzekucije gdje vidi da Milan Lukić puca u navedene civile, navodeći da ih ubija pucnjima u potiljak. Opisuje da se već bilo smračilo, ali da je od odsjaja prilikom pucnjave i farova vozila koji su bili upaljeni i okrenuti duž puta vidio da Milana Lukića puca u civile koji su dovođeni, nije mogao potvrditi da li je i neko drugi pucao u ove ljude. Vidio je da je jedan od civila počeo bježati i da su u njega počeli pucati Nebojša Ranisavljević i Mitar Četnik. U konačnici svjedok potvrđuje da su svi civili koi su dovedni pred napuštenu kuću u Mušićima, te prilike i ubijeni. Sve je, kao svjedok navodi trajalo desetak minuta, nakon čega su ušli u vozila i krenuli na Okolišta. Poslije je čuo da su tijela ubijenih bačena u rijeku Drinu.¹⁰⁹

269. Osim svjedoka Jovičića o dešavanjima ispred kuće u Mušićima i ubistvu civila saglasno je svjedočio je i svjedok Nebojša Ranisavljević koji je, također, opisao dolazak kamiona u blizinu srušene kuće, izvođenje civila iz kamiona, njihovo sprovedenje u grupama po dvoje - troje do samog mjesta egzekucije. Potvrđuje da je on stajao u kod nekog šljivika u blizini kamiona, te da ih je sviju Milan Lukić rasporedio okolo, ko gdje treba da stoji te je naredio da civile izode i u grupama sprovedu do kuće. Navodi da on nije vidio ko je ubijao ljude ali da čuje tupe, pojedinačne pucnjeve i nakon toga glas Milana Lukića: „*daj sljedećeg.*“¹¹⁰ Potvrđuje da su dvojica civila pokušala pobjeći, bježeći jedan lijevo jedan desno, nakon čega su počeli da pucaju prema njima i on je pogodio jednog od njih. Također i ovaj svjedok potvrđuje da su svi vojnici zajedno, nakon što su civili ubijeni, sjeli u kamion i krenuli prema kasarni na Okolištima.¹¹¹

¹⁰⁷ Transkript od 23.12.2016. godine, str 38-41

¹⁰⁸ Transkript od 23.12.2016. godine, str 38

¹⁰⁹ Transkript od 23.12.2016. godine, str 38-41

¹¹⁰ Transkript od 10.05.2019. godine, str 22

¹¹¹ Transkript od 10.05.2019. godine, str 20-25

270. Da se desilo ubistvo civila kod kuće u Mušićima proizilazi i iz iskaza svjedoka Krste Papića, Dušana Božića i Dragoljuba Čarkića, a koje iskaze je potkrijepio i svjedok „ST-1“. Naime, svjedok Krsta Papić je izjavio da je 28.02.1993.godine, jutro poslije kritičnog događaja prolazio zajedno sa Duškom Božićem kroz selo Mušići i zaustavili su se pored jedne srušene kuće jer su vidjeli neka mrtva tijela, pa navodi : *„pa videli smo par, par leševa koji su bili ispred kuće, četiri pet, koliko se sećam, par leševa. Bilo je dosta krvi, bilo je baš jezivo. U kući je bilo ne znam ni ja, sedam osam leševa i, i, i obišli smo znači kuću, iza kuće i videli smo otprilike tih 20-ak leševa koji su bili na to, na tom, na tom lokalitetu“*.¹¹² Opisujući izgled tijela svjedok je naveo da su pretežno bili goli, odnosno u donjem vešu, poneko je imao i pantalone, a iznad pasa su svi bili goli. Navodi da su tijela bila poredana u redu jedno do drugoga ispred kuće dok su neki bili malo dalje. Opisuje da je prizor je bio strašan i jeziv, bilo je puno krvi, vidio je da su im glave krvave i mogao da zaključi da su ubijeni iz vatrenog oružja pucnjevima u potiljak.¹¹³

271. Svjedok Papić je dalje izjavio da on te prilike nije znao ko su ubijena lica, ali je pretpostavio da se radi o civilima koje je Milan Lukić pokupio iz voza i koji su prethodno bili u školi. Potvrđuje je vidio da su mnogima od njih bile vezane ruke nekom žicom, kanapom.¹¹⁴

272. Dalje navodi da je on potom otišao do Zadruga u selu Sase gdje je zatekao Slavoljuba Papića koji mu je rekao da ga je sinoć posjetio Milan Lukić i rekao mu da ima zadatak da ukopa te leševe. Potom su, obzirom da su imali samo jedan traktor, pozvali Dragu Čarkića da i on dođe sa svojim traktorom i onda su pošto je bilo hladno i nisu da mogli da zakopaju tijela ista prevukli do rijeke Drine koja je bila udaljena oko 200 metara od te kuće. Opisuje da su vezali po dva leša kanapom i kačili na svaki od traktora i tako ih prebacivali i bacali u Drinu. Ukupno je bilo oko 20-tak ljudi. Svjedok Papić je izjavio da je tu proveo oko sat i po vremena, nakon čega je otišao i misli da su leševi bačeni u Drinu.¹¹⁵

273. Navode ovog svjedoka su saglasno potvrdili i svjedoci Dušan Božić i Dragoljub Čarkić, kao i svjedok „ST-1“. Svjedočeći o navedenim okolnostima svjedok Dušan Božić je ponovo mijenjao svoj iskaz na glavnom pretresu u odnosu na onaj iz istrage. Tako je svjedočeći na glavnom naveo da je naredno jutro, 28.02.1993.godine, krenuo sa Krstom Papićem prema komandi, te da su se zaustavili kada su prolazili pokraj jedne srušene kuće u Mušićima jer su vidjeli neke leševe ispred, navodi da je Krsto izašao iz vozila a da je on osta da sjedi u autu, te da nakon toga idu prema zadruzi u Sasama gdje Krsto razgovara sa Slavom Papićem, ali on ne zna o čemu jer je i dalje ostao da sjedi u autu. Obzirom da je o navedenim okolnostima ovaj

¹¹² Transkript od 28.10.2016. godine, str 65

¹¹³ Transkript od 28.10.2016. godine, str 65-68

¹¹⁴ Transkript od 28.10.2016. godine, str 65-70

¹¹⁵ Transkript od 28.10.2016. godine, str 70

svjedok govorio na potpuno drugačiji u istrazi, prezentovan mu je zapisnik¹¹⁶ u kome je isti detaljno opisao dolazak sa Krstom Papićem pred kuću u Mušićima, naveo je da su zajedno izašli iz vozila i vidjeli tijela poredana jedna do drugih oko kuće, a neka su bila malo dalje. Opisao je da je bilo puno krvi, da su im ruke bile vezane žicom te da je vidio da na potiljku imaju rane od metaka. Također, ovaj svjedok je na isti način kao i Krsta Papić opisao prevoženje tijela traktorima i bacanje u Drinu. Objašnjavajući ove svoje navode na zapisniku iz istrage svjedok je i ovaj put tvrdio da je on tada samo govorio ono što su mu istražiocima govorili.¹¹⁷ Neuvjerljiva su ova objašnjenja svjedoka u pogledu navedenih razlika u iskazima, što je još jedan pokazatelj ispravnosti zaključka Vijeća o potpunom poklanjanju vjere iskazima koje je ovaj svjedok dao u istrazi a ne njegovom iskazu na glavnom pretresu. Jasno je da ovaj svjedok ima motiv da negira bilo kakvo svoje učešće u uklanjanju tijela, odnosno bilo kakva saznanja o tome.

274. U konačnici, kako je to već detaljno navedeno i analizirano u prethodnom dijelu presude Vijeće je zaključak u pogledu samog učešća navedenih optuženih u dešavanjima kritičnog dana temeljilo prije svega na saglasnim iskazima svjedoka Miće Jovičića, Nebojše Ranisavljevića, svjedoka „ST-1“, te iskazima svjedoka Krste Papića i Dušana Božića iz istrage.

275. Svako od navedenih svjedoka je naveo imena onih optuženih koje je vidio u datim okolnostima, opisujući jasno kada i gdje ih vide. Za Vijeće nije sporno da svi svjedoci nisu vidjeli svakoga od optuženih u svim okolnostima, jer percepcija svakoga od njih nije ista i ne moraju svi vidjeti svakoga od optuženih, pri čemu je bitno naglasiti da se svi svjedoci i ne nalazili na istim dionicama puta. Ono što je za Vijeće od ključnog značaja i što je utvrđeno van razumne sumnje je činjenica da su svjedoci Mićo Jovičić i Nebojša Ranisavljević koji su neposredni učesnici navedenih događanja, saglasno potvrdili da su svi pripadnici oružane vojne grupe koja je kritičnog dana krenula sa Okolišta, došli na stanicu u Štrpcima, a potom do škole u Prelovu odakle u konačnici svi odlaze do kuće u Mušićima gdje su civili i ubijeni. Također, svjedoci „ST-1“, Krsta Papić i Dušan Božić koji su bili prisutni u školi u Prelovu prilikom njihovog dolaska u školu, saglasno svjedocima Jovičiću i Ranisavljeviću potvrđuju da su svi vojnici, pa samim tim i optuženi koji su došli sa civilima do škole u Prelovu i otišli zajedno sa njima prema Mušićima.

276. Dakle, kada se analiziraju iskazi svih saslušanih svjedoka, te nakon što su isti dovedeni u međusobnu i logičnu vezu, isti dovode do jedinog mogućeg zaključka, a to je da su se svi optuženi i to: Obrad Poluge, Novak Poluge, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinić, zajedno sa drugim pripadnicima navedene grupe nalazili

¹¹⁶ T-8- Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.05.2014. godine

¹¹⁷ Transkript od 27.03.2017. godine, str 9-15

na svim ključnim tačkama kretanja civila kritičnog dana, od samog zaustavljanja voza na stanici u Štrpcima, do odvođenja u Mušiče i ubistva istih.

(e) **Svijest – znanje i namjera optuženih**

277. Krivično je odgovoran učinilac koji je uračunljiv i koji je krivično djelo učinio sa umišljajem ili iz nehata (član 11. KZ SFRJ).

278. Tokom postupka nije dovedena u pitanje uračunljivost bilo koga od optuženih, te Vijeće nalazi da su *tempore criminis* svi optuženi bili u stanju shvatiti značaj svog djela odnosno da su mogli upravljati svojim postupcima.

279. Zaključak o namjeri optuženih za izvršenje ovoga krivičnog djela, Vijeće je izvelo dovodeći u vezu učešće optuženih u svim dešavanjima koja su prethodila ubistvu civila kritičnog dana, te u konačnici njihovim učestvovanjem, kao saizvršilaca u ubistvu istih.

280. Dakle, optuženi su u potpunosti bili svjesni da su navedeni civili kritičnog dana bez ikakvog razloga izvedeni iz voza koji je prisilno zaustavljen na navedenoj stanici, da su svi izvedeni bili civili nesrpske nacionalnosti, da su potom isti ubačeni u kamion i dovezeni u školu gdje su maltretirani i udarani, da su vezani žicom i u konačnici ponovo ubačeni u kamion i povezani prema mjestu likvidacije. Ako su optuženi ranije i mogli imati neke sumnje u pogledu dalje sudbine izdvojenih civila, u momentu kada su isti nakon što su maltretirani i udarani u sali škole, nakon što su im oduzeti lični dokumenti i dragocjenosti, te nakon što su skinuti samo u donji veš i sa vezanim rukama ponovo ubačeni u kamion, optuženi su najkasnije tada definitivno postali svjesni dalje sudbine ovih lica. Navedeno potvrđuje svojim iskazom i svjedok Mićo Jovičić koji je izjavio da u momentu kada su u kamionu krenulu iz škole: „*Pa već sam pretpostavio u sebi šta ce se desiti*“.¹¹⁸

281. Iz svega navedenog nesporno proizilazi da su optuženi, najkasnije u tom momentu, dakle u momentu ponovnog utjerivanja civila u kamion ispred škole i polaska prema Mušičima, bili svjesni dalje sudbine civila, odnosno svjesni da će isti biti ubijeni, nakon čega su iste odveli do srušene kuće u mjestu Mušiči, gdje su zajedno s drugim pripadnicima grupe držeći u rukama oružje spremno za upotrebu okružili mjesto oko kuće rasporedivši se na način kojim bi spriječili eventualni bjeg, na koji su način kao saizvršioци učestvovali u ubistvu navedenih civila.

282. Da su svi vojnici, pa tako i optuženi, raspoređeni oko mjesta egzekucije upravo sa ciljem da spriječe svaki eventualni pokušaj bijeg potvrđuje i činjenica da su dva civila koja su te prilike pokušala pobjeći, ubijena pucnjevima iz oružja upravo od strane nekih od prisutnih vojnika, što

¹¹⁸ Transkript od 23.12.2016. godine, str 37

jasno upućuje na zaključak da su svi prisutni vojnici, bez obzira da li su pucali ili ne doprinjeli da do izvršenja djela dođe.

283. Analizirajući namjeru za izvršenje djela, Vijeće nalazi da nema dokaza koji bi ukazivali da je bilo ko od optuženih, na bilo koji način manifestovao svoje neslaganje sa navedenim činom, već suprotno, oni nastavljaju poduzimati niz radnji koje posmatrajući u cjelini, nesumnjivo upućuju na jedini mogući zaključak, a to je da su se složili sa ubistvima civila i da su odlučili da u tome učestvuju.

284. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je našlo da je Tužilaštvo, van svake razumne sumnje, dokazalo, da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović, radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke presude, postupali sa direktnim umišljajem, potpuno svjesni svojih radnji i posljedica koje će nastupiti, koju zabranjenu posljedicu su i htjeli, te su djelujući kao saizvršioc i oglašeni krivim za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog zakona.

(f) **Alibi optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića**

285. Odrane optuženih Obrada Poluge, Novak Poluga, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović su se u toku postupka branili alibijem, tačnije izvodili su dokaze da su kritične prilike bili na drugom mjestu, pa samim tim nisu mogli učestvovati u izvršenju krivičnog djela koje im stavljeno na teret.

286. Tako je za odbrana optuženog Obrada Poluge u ovom kontekstu saslušala svjedoke Radivoja Pljevaljića, Milana Komada, Radivoja Joksimovića, Slobodana Tešovića, Momu Lorića. Svjedok Komad Milan je naveo da je zajedno sa Obradom Polugom bio pripadnik Interventne čete Višegradske brigade, te da je negdje u februaru 1993. godine Interventna četa bila na Sjemeču. Kako navodi, zadatak im je bio da obezbjeđuju taj plato dok se Goraždanska brigada ukopa na tom području. Tvrdi da su tu ostali 25-30 dana i da je svakodnevno viđao Obrada Polugu. Dalje svjedok navodi da otmicu putnika iz voza u Štrpcima saznao taj ili naredni dan i da je od Bobana Inđića dobio naredbu da napravi spisak svih prisutnih vojnika kojih je tada prema tvrdnji svjedoka bilo oko 80, te tvrdi da je tada tu bio prisutan i Poluga Obrad. I svjedok Joksimović Radovan je potvrdio da su pojedini pripadnici Interventnog voda bili od polovine februara do sredine marta 1993. godine na Sjemeču, navodi da je Poluga Obrada viđao svakodnevno i nije mu poznato da je isti odsustvoao sa Sjemeča u ovome periodu. Ovaj svjedok je potvrdio da tokom njihovog boravka na Sjemeču nije bilo borbenih dejstava. Svjedoci

Tešević Slobodan i Lorić Momo su svjedočili na iste okolnosti navodeći da su sredinom februara 1993. godine bili na Sjemeču i da su tu svakodnevno viđali Poluga Obrada.

287. Po mišljenju Vijeća, neuvjerljiva je tvrdnja ovih svjedoka da se sa ove vremenske distance, od skoro 30 godina, mogu sjećati da su tokom boravka na Sjemeču svakodnevno viđali optuženog Obrada Polugu. Također, za to vrijeme, kako je naveo svjedok Tešević nije bilo borbenih dejstava, iz čega se može izvući zaključak da su po potrebi pripadnici te jedinice mogli biti angažovani i u drugim akcijama, te da su mogli otići na druge lokacije, kao što je uradio i svedok Tešević koji je naveo da je on sa Sjemeča otišao za Donju Lijesku nakon nekih desetak dana, gdje je i čuo za događaj u Štrpcima. Također, neuvjerljiva je tvrdnja svjedoka Milana Komada da se on sjeća da je među osamdeset vojnika koje je, kako tvrdi popisivao po naredbi Bobana Inđića, bio i Poluga Obrad, pri čemu nije ni precizirao tačan datum kada je sačinjavao taj eventualni spisak.

288. Odbrana optuženog Novaka Poluge, je na okolnost alibija tog optuženog saslušala svjedoke Radoja Kneževića, Petka Polugu i Radu Knežević. Svjedok Radoje Knežević je istakao da poznaje optuženog Novaka Poluge, jer su iz istog sela. Navodi da je tokom februara 1993. godine čuo za otmicu u Štrpcima i da je tih dana u prodavnici u selu vidio novaka Polugu koji je došao da kupi neke namirnice za majku koja je bila bolesna. Svjedoci Petko Poluga (stric optuženog Novaka) i Rada Knežević koja je radila u prodavnici u selu su, također, potvrdili da su viđali optuženog Novaka u prodavnici tokom mjeseca februara 1993. godine. Navedeni svjedoci nisu imali konkretna saznanja o tome gdje je bio i šta je radio optuženi Poluga Novak na dan 27.02.1993. godine, obzirom da su isti iznosili samo svoja uopštena sjećanja da su tokom mjeseca februara 1993. godine viđali Novaka Polugu kada je dolazio u selo.

289. Nadalje, optuženi Radojica Ristić je na okolnosti svog alibija saslušao svjedoke Miloja Joksimovića, Vinka Nikolića i Momira Uljara. Svjedoci Joksimović i Nikolić navode da su kao pripadnici prve čete Višegradske brigade bili na položajima gdje im je dovožena hrana iz škole u Prelovu. Navode da im je negdje krajem februara 1993. godine kuhar Veso Vojinović donio hranu i rekao da je da je u školi vidio neke civile da bi nakon par dana na radiju čuli da su to bili civili iz voza u Štrpcima. Svjedoci su naveli da je optuženi Radojica Ristić bio sa njima kada im je kuhar ovo govorio, a to je bilo naredni dan nakon što su putnici dovedeni. Tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka Joksimovića, isti se nije mogao izjasniti koji je bio datum kada im je kuhar Vaso rekao da je vidio civile u školi, te ja sada ustvrdio da im Vaso nije rekao da je on lično vidio te civile, nego da je to njemu neko rekao. Svjedok Momir Uljar je izjavio da mu je 2015. godine Mićo Jovičić tokom jednog razgovora rekao da optuženi Ristić nije bio prisutan prilikom počinjenja inkriminacije, a da je njega u to uvukao Milan Lukić zbog čega je Jovičić u problemima. Ni ovi svjedoci nisu imali konkretna saznanja o aktivnostima optuženog Radojice

Ristića na dan 27.02.1993. godine. Naime, isti su tvrdili da je ovaj optuženi bio prisutan kada im je kuhar Veso rekao da je vidio neke civile u školi, ne precizirajući o kome se datumu zapravo radilo, pri čemu je svjedok Joksimović naveo da je to bilo naredni dan nakon što su civili dovedeni u školu.

290. Na koncu, i optuženi Miodrag Mitrašinović je na okolnosti alibija izveo dokaze saslušanjem svjedoka Radomira Đurića i Vojka Lindo. Tako je svjedok Radomir Đurić izjavio da je optuženog Mitrašinovića sreo na stanici u Užicu 27.02.1993. godine, kada mu je ovaj rekao da se vraća iz Beograd gdje je bio u posjeti porodice. Navodi da je zapamtio taj dan, jer je po dolasku u Višegrad, putem sredstava informisanja čuo za događaj u Štrpcima. I svjedok Vojko Lindo je izjavio da je optuženog Mitrašinovića sreo na stanici u Beogradu 27.02.1993. godine i da su tada popili piće, a da je uveče na televiziji čuo da je bila otmica putnika, pri čemu svjedok navodi otmicu u Sjeverinu, a ne u Štrcima. Ni iskazi ovih svjedoka, nisu mogli uvjeriti Vijeće u istinitost njihovih navoda i tvrdnje da su optuženog Mitrašinovića vidjeli na stanici u Užicu baš na dan 27.02.1993. godine. Naime, potpuno je nelogično i neuvjerljivo da se svjedoci nakon toliko godina sjećaju tačnog datuma kada su nekoga sreli na stanici, tim prije što se ništa njima bitno nije desilo toga dana da bi to mogli vezati upravo za taj datum. Navodi da su tu večer čuli na televiziji za događaj u Štrpcima, ne potvrđuje zašto bi pamtili tačan datum kada su čuli tu vijest, pri čemu nema dokaza da oni tu informaciju čuju upravo taj dan kada se taj događaj i desio.

291. Dakle, Vijeće nije poklonilo vjeru iskazima ovih svjedoka kojim oni potvrđuju alibije optuženih obzirom da su isti nelogični i neuvjerljivi. Također, radi se o svjedocima koji su prijatelji optuženih, sa nekima od njih su i u rodbinskim odnosima, što sve ukazuje da su njihova svjedočenja usmjerena u pravcu olakšanja procesnog položaja optuženih, pri čemu je bitno naglasiti da su isti u suprotnosti sa iskazima svjedoka Miće Jovičića, „ST-1“, Krste Papića i Dušana Božića, kojima je Vijeće poklonilo vjeru. Zbog svega navedenog Vijeće nije prihvatilo tvrdnju odbrana da su se optuženi Novak Poluga, Obrad Poluga, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović nalazili na drugom mjestu u vrijeme počinjenja predmetne inkriminacije.

(g) **Kredibilitet svjedoka i prigovori odbrana**

292. U toku postupka, odbrane su u najvećoj mjeri osporavale kredibilitet svjedoka i prigovarale iskazima svjedoka „ST-1“ i svjedoka Miće Jovičića iz kog razloga će se Vijeće na ovome mjestu posebno baviti analizom navedenih prigovora.

293. Odbrane su najviše osporavale iskaz svjedoka „ST-1“, izvodeći dokaze na okolnosti njegovog kredibiliteta, tačnije njegovog obrazovanja i motiva da svjedoči protiv optuženih u ovom predmetu.

294. Odbrane su tvrdile da se radi o svjedoku koji nije završio osnovnu školu i koji je nepismen. Također su tvrdili da se radi o osobi koja je alkoholičar i da kao takav ne može biti kredibilan svjedok. Ove svoje navode su temeljili na iskazima svjedoka Stanice Marković (koja je radila u školi u kritičnom periodu zajedno sa svjedokom „ST-1“), G.G., Krste Papića i Gorana Božića koji su kroz svoje iskaze tvrdili da je svjedok „ST-1“ osoba skromnih intelektualnih kapaciteta, da nije završio školu i da je nepismen, da je alkoholičar, kao i svjedoka Slaviše Jeremića koji je potvrdio da ga je vidio kako konzumira alkohol kod neke prodavnice.

295. U vezi sa navedenim navodima, svjedok „ST1“ je potvrdio da je sa devet godina krenuo u osnovnu školu koju nije završio, jer mu kako navodi „nije išla škola“. Također je potvrdio da je ranije povremeno konzumirao alkohol, ali ne u velikim količinama, te da se nikada nije liječio od alkohola. Negirao je navode svjedokinje Stanice Marković koja je izjavila da joj je on jedne prilike rekao da je nešto zabrljao i da će se osvetiti svim župljanima, a na što je odbrana ukazivala.

Osим toga, odbrana optuženog Obrada Poluge je izvodila dokaze na okolnost svoje tvrdnje da je svjedok „ST-1“ imao motiv da svjedoči protiv optuženih, jer je zauzvrat dobio mnoge pogodnosti, uključujući i život van Bosne i Hercegovine i finansijska primanja.

¹¹⁹ O-III- 6- Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-834/15 od 25.05.2015. godine od policijskog službenika Tanović Saše; O-III-7- Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-833/15 od 25.05.2015. godine sačinjena od policijskog službenika Tanović Saše; O-III-8- Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-832/15 od 25.05.2015. godine od policijskog službenika Jeremić Slaviše; O-III-9- Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-1166/14 od 26.05.2014. godine; O-III-10- Informacija PS Višegrad sačinjena od krim inspektora Kesić Nebojše broj 11-9/01-230-84/14 od 07.04.2014. godine; O-III-11- Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-534/14 od 13.02.2014. godine od policijskog službenika od Matović Željka; O-III-12- Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-618/14 od 25.03.2014. godine od policijskog službenika Rašić Denisa; O-III-13- Službena zabilješka PS Višegrad broj 16-9/01-180/17 od 17.01.2017. godine od komandira Zorana Ušćumlića; O-III-16- Informacija o događajima broj 11-9/01-29-41/14 od 25.03.2014. godine od komandira Zorana Ušćumlića; O-III-17- Akt MUP-a RS uprava kriminalističke policije Banja Luka broj 02/3-6127/14 od 31.04.2014. godine od načelnika uprave Zorana Mandića; O-III- 18- Akt PS Višegrad broj 11-9/01-254/14 od 04.04.2014. godine od komandira Zorana Ušćumlića; O-III-19- Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-725/14 od 03.04.2014. godine od Kesić Nebojše; O-III-20- Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-726/14 od 03.04.2014. godine od Kesić Nebojše

¹²⁰ O-III-2- Pismo na ime G.G.

297. Dakle, odbrana je pokušala da dokaže tezu da iskaz svjedoka „ST-1“ ne može biti pouzdan ne samo zbog njegovog konzumiranja alkohola, nego i zbog toga jer je isti, kako navode, profitirao od ovog svjedočenja, obzirom da je zbrinut u drugoj državi, gdje mu je došao i sin.

298. Međutim, nakon što je analiziralo sve navedene prigovore odbrana, Vijeće je našlo da navedeni prigovori odbrana ne mogu uticati na zaključak suda u pogledu vjedorodostojnosti iskaza svjedoka „ST-1“. Naime, okolnosti da svjedok nije završio osnovnu školu, da je povremeno konzumirao alkohol, kao i tvrdnje da se odselio u inostranstvo ne mogu uticati na donošenje konačnog zaključka o istinitosti njegovog iskaza i mogućnosti da reproducira događaj kome je prisustvovao. Pri tome treba imati u vidu da je svjedok prije rata radio u preduzeću V., da je služio JNA u bivšoj državi, kao i da je bio angažovan u vojsci RS, što mu je i uvedeno u vojnu knjižicu, dakle, bio je potpuno sposoban za obavljanje normalnih životnih aktivnosti.

299. Vijeće je, kako je to u prethodnom dijelu presude jasno obrazložilo, poklonilo vjeru iskazu svjedoka „ST-1“ cijeneći da je isti svoj iskaz dao razložno, na jasan i uvjerljiv način, navodeći detalje koje su mogle biti poznate samo licu koji je bio očevidac događaja, pri čemu je njegov iskaz potvrđen i iskazima svjedoka Jovičića, Ranisavljevića, Papića i Božića kojima je Vijeće poklonilo vjeru. Vijeće se uvjerilo da je svjedok svjedočio o svojim zapažanjima saglasno na glavnom pretresu i u zapisnicima iz istrage, u njegovim iskazima nije bilo zabune kako u pogledu događaja, tako i u pogledu identiteta učesnika događaja. Osim toga, svjedok je poznavao optužene, sa nekim je čak i u rodbinskim vezama, te nije izveden nijedan dokaz na okolnosti koje bi ukazale da je svjedok imao razloga da bilo koga neosnovano inkriminiše. U prilog ovome zaključku ide i činjenica da svjedok „ST-1“ je svojim iskazom nije teretio Luku Dragičevića, koji je, također, bio optužen u ovome predmetu.

300. Vezano za tvrdnje odbrana koje se tiču pogodnosti svjedoka koje je, prema njihovim navodima dobio zbog svjedočenja u ovome predmetu, kao i iskaza njegove supruge u dijelu u kojem je svjedočila o njegovom preseljenju u drugu državu, gdje je otišao i njihov sin, te njenom odbijanju da pođe sa njima, nisu dokazi koji bi mogli osporiti kredibilitet ovog svjedoka. Naime, iz ovih dokaza ne proizilazi niti jedna okolnost iz koje bi Vijeće izvelo zaključak da je svjedok ili lažno svjedočio ili imao razloga da inkriminiše bilo koju osobu, za koju je tvrdio da je učesnik događaja, niti su Sudu poznati razlozi i okolnosti odlaska ovoga svjedoka u inostranstvo.

301. Da je svjedok „ST-1“ svjedočio o svojim zapažanjima i da je svjedočio o potpunom događaju, uključuje i dio njegovog iskaza kojim i sam svjedoči o tome koje je on radnje poduzeo, a tiču se spaljivanja odjeće civila i njihovih dokumenta, kao i čišćenje sale. Osim toga, njegov iskaz je saglasan sa dijelovima iskaza svjedoka Krste Papića i Dušana Božića, a koji se odnose na naknadno uklanjanje tijela u Mušićima, identifikujući i on lice koje je sa traktorom došlo da ukloni tijela, te prepričavajući okolnosti za koje je čuo da su se dogodile prilikom uklanjanja tijela, a koje okolnosti su u saglasnosti sa kazivanjima svjedoka, direktnih učesnika.

302. Nadalje, obzirom da se radi u svjedoku koji je potvrdio prisustvo svih optuženih u školi kritične prilike, branioci su na glavnom pretresu detaljno ispitali svjedoka „ST-1“ vezano za sve detalje i razlike u njegovim iskazima, kao i okolnostima od kada i kako poznaje pojedine optužene, pa će se Vijeće na ovome mjestu osvrnuti na isto.

303. Tako je na upit branioca Obrada Poluge da li je vidio kojim je vozilom ovaj optuženi došao do škole, svjedok izjavio da nije siguran ko je došao kojim vozilom pred školu jer nije obraćao pažnju ali da zna koga je vidio oko kamiona. Odgovarajući na pitanje dali je vidio da se Obrad Polug penje u kamion nakon izlaska iz sale škole svjedok je izjavo: „*Pa peo se i on na kamion, u onoj gužvi popeo se na brzinu na kamion...na brzinu to ide, ne ide ko kad ćeram stoku polako.*“¹²¹

304. Branilac Novaka Poluge je ovome svjedoku predočio dio njegovog iskaza iz istrage od 19-5-2014./ i 20.5.2014/ godine u kome svjedok navodi imena ostalih optuženih ali ne i ime Novaka Poluge, dok ga je na glavnom pretresu naveo među osobama koje je vidio oko kamiona po dolasku u školu. Svjedok je tvrdio da to nije istina, ne dajući pojašnjenje zašto na tim zapisnicima nije pomenuo ime ovoga optuženog, navodeći na glavnom pretresu“ *Ma tvrdim da je bio dole u školi.*“

305. Tužilac u dodatnom ispitivanju prezentovao ovome svjedoku njegov zapisnik koji je isti dao u svojstvu svjedoka pod brojem KTI 2/14 od 16.01.2015.godine u Tužilaštvu za ratne zločine Srbije, te mu je citirao dio u kome je ovaj svjedok nabrajajući imena prisutnih vojnika u školi naveo i ime Novaka Poluge navodeći: „*Od trideset Milanovih vojnika vidio sam to veće Milana Lukića, Sredoja Lukića, Gojka Lukića, Petka Inđića, Bobana Inđića, Jovu Lipovca, Draganu, Ljubišu, Obrada Polugu, Novaka Polugu, Olivera Krsmanovića, Dragana Lakića, Razonodu, Miku Vujčića itd....*“ Svjedok je potvrdio da su tačni navodi sa ovoga zapisnika, ponovo potvrđujući da je te prilike vidio i optuženog Plugu Novaka.¹²²

¹²¹ Transkript od 17.02.2017. godine, str 25,26

¹²² Transkript od 17.02.2017. godine, str 79

306. Odbrana je prigovarala prezentovanju od strane Tužioca ovoga iskaza datog pred Tužilaštvom za ratne zločine Srbije, ističući da je Vijeće zabranilo korištenje iskaza svjedoka Krste Papića koji je dat u istim okolnostima. Vijeće je dopustilo korištenje ovoga iskaza svjedoka „ST-1“, obzirom da se radi o iskazu koji je ovaj svjedok dao u svojstvu svjedoka pred Tužilaštvom druge države i nisu postojala nikava ograničenja za njegovo korištenje dok se u slučaju svjedoka Krste Papića radilo o svjedoku koji je od strane Tužilaštva BiH dobio imunitet od krivičnog gonjenja, vezano za događaj koji je predmet ovoga krivičnog postupka, dok nije imao imunitet od gonjenja od strane Tužilaštva R Srbije zloupotreba prezentovanih dijelova toga iskaza, Vijeće nije dozvolilo prezentovanje njegovog pred kojim je davao iskaz koji mu se želio prezentovati, pa u cilju zaštite interesa svjedoka Krste Papića i eventualnih iskaza datog pred Tužilaštvom Srbije, uz dozvolu da se eventualne razlike i nedoumice mogu riješiti postavljanjem pitanja ovome svjedoku, bez citiranja dijelova toga zapisnika.

307. Činjenica da optuženi „ST-1“ u zapisnicima iz istrage od 19.05.2014. i 20.05.2014. godine ne pominje ime optuženog Novaka Poluge, ne utiče na konačnu ocjenu i prihvatanje iskaza ovoga svjedoka i u odnosu na ovog optuženog, obzirom da ga je pomenuo u zapisniku koji je dao u svojstvu svjedoka na zapisnik od 16.01.2015.godine datom u Tužilaštvu za ratne zločine Srbije, te jasno i uvjerljivo potvrđuje njegovo prisustvo prilikom saslušanja na glavnom pretresu 30.02.2017. godine i 17.02.2017. godine. Također, iskaz ovoga svjedoka u tom dijelu je potvrđen iskazima svjedoka Miće Jovičića i Krste Papića iz istrage kojima je Vijeće poklonilo vjeru.

308. Branilac optuženog Šekarića je pokušala dovesti u pitanje identifikaciju njenog branjenika od strane ovoga svjedoka, pitajući ga od kada poznaje optuženog Dragana Šekarića i od kada zna njegovo ime i prezime. Svjedok „ST-1“ je izjavio da optuženog Šekarića zna od ranije, da ga je viđao sa Milanom Lukićem i da je dolazio na Rujišta, a da je za njegovo ime i prezime čuo kasnije kada je ovaj otišao u zatvor. Dalje je na upit branioca, svjedok izjavio da mu nije poznat i da nije čuo za ime Bogdana Šekarića, a koje ime je svjedok Ranisavljević navodio kao vozača kamiona.¹²³

309. Tužilac je u dodatnom ispitivanju prezentovao dio iskaza svjedoka sa zapisnika iz istrage od 19.05.2014. godine u kome ovaj svjedok kada nabroja imena prisutnih vojnika u školi navodi između ostalih i ime Šekarić zvan „Pive“, kao i još jedno lice za koga je rekao da ga tada nije znao, ali ga je prepoznao kasnije kada je vidio njegovu sliku nakon što je osuđen u Crnoj Gori. Vijeće je pokušalo riješiti navedene nejasnoće, ali su pojašnjenja svjedoku u tom pravcu su bila nejasna i konfuzna, da bi u konačnici svjedok potvrdio da je nadimak „Pive“ vezao za lice koje

¹²³ Transkript od 17.02.2017. godine, str 30

su zvali „Šeki zvani Pive“.¹²⁴ Vijeće je našlo da nije upitna identifikacija optuženog Šekarića od strane ovoga svjedoka, obzirom da je svjedok pojasnio da je tu osobu znao i viđao i ranije, te iako nije znao njegovo puno ime i prezime u svojim iskazima iz istrage i u konačnici na glavnom pretresu, vezao nadimak „Pive“ za za lice Šekarić, odnosno Šeki. Da je upravo to nadimak optuženog Šekarić Dragana potvrđeno i od strane drugih svjedoka, a i sam optuženi Šekarić je tokom davanja svojih ličnih podataka potvrdio da mu je nadimak „Pive“.

310. I drugi branici su kroz pitanja ovome svjedoku tražili da se jasno i precizno izjasni o tome od kada i kako poznaje optužene. Tako je na upit branioca Olivera Krsmanovića, od kada poznaje ovoga optuženog, svjedok izjavio da ga poznaje od 1984. godine, zna da je bio prevoznik u Vardi i da je radio na stovarištu par metara iza njegove kuće.¹²⁵ Na kraju je svjedok na tvrdnju ovoga branioca da su neki svjedoci izjavili da optuženi Krsmanović nije bio u školi kritične prilike izjavio da je siguran da je ovaj optuženi bio prisutan u školi, navodeći: „*pa ako nije bio, nisam ni ja bio.*“¹²⁶ U odnosu na optuženog Petka Inđića svjedok je potvrdio da tog optuženog zna od prije rata jer su zajedno išli na posao. Zna da je radio u UNIS-u i da je iz sela Paočići gdje je živio s ocem Čedom.¹²⁷ Također, odgovarajući na upit branioca optuženog Radojice Ristića o tome kako poznaje toga optuženog, svjedok je potvrdio da ga poznaje jer je Ristić Radojica iz susjednog sela odakle je i svjedok, potvrđuje da ga je viđao da ide sa Milanom Lukićem u akcije, te da je siguran da je Ristić Radojica bio kod škole kritičnog dana.¹²⁸ U odnosu na optuženog Miodraga Mitrašinića svjedok je pojasnio da je sa tim optuženim u rodbinskim odnosima, da su dalji rođaci, očevi su im bili neka familija.¹²⁹ Od strane branioca mu je predložen zapisnik KTI 2/14 od 16.01.2015.godine dat u Tužilaštvu za ratne zločine Srbije u kome je navedeno da je svjedok izjavio da Zoran Mitrašinić ima nadimak Mijo, na šta je svjedok odgovorio da je vjerovatno došlo do greške, da on zna da su Miodrag Mitrašinića zvali Mijo, a ne Zorana.¹³⁰ U konačnici, svjedok „ST-1“ je ponovo potvrdio da je 100 posto siguran da su svi optuženi koje je naveo bili prisutni u školi kritičnog dana.¹³¹

311. Imajući u vidu sve navedeno Vijeće je nalazi da naprijed navedene nepreciznosti u nekim iskazima svjedoka „ST-1“ iz istrage, nisu bile takvog značaja da bi uticale na vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka na glavnom pretresu, čiji je iskaz o odlučnim činjenicama prihvaćen i koji je u potkrijepljen iskazima drugih svjedoka, te je Vijeće van svake razumne

¹²⁴ Transkript od 17.02.2017. godine, str 76,77

¹²⁵ Transkript od 17.02.2017. godine, str 36

¹²⁶ Transkript od 17.02.2017. godine, str 47

¹²⁷ Transkript od 17.02.2017. godine, str 51

¹²⁸ Transkript od 17.02.2017. godine, str 56,61

¹²⁹ Transkript od 17.02.2017. godine, str 68

¹³⁰ Transkript od 17.02.2017. godine, str 69

¹³¹ Transkript od 17.02.2017. godine, str 74

sumnje utvrdilo da se predmetna inkriminacija dogodila kako je to, između ostalih opisao i svjedok „ST-1“.

312. Osim iskaza svjedoka „ST-1“ odbrane su osporavale iskaz svjedoka Miće Jovičića, tvrdeći da se na iskazu svjedoka koji je sklopio sporazum o priznanju krivnje ne može zasnovati osuđujuća presuda. Međutim, prilikom ocjene iskaza ovog svjedoka, Vijeće je imalo u vidu standard koje je postavio Ustavni Sud Bosne i Hercegovine, koji je zauzeo stav da činjenica da se radi o iskazu svjedoka koji je prethodno zaključio sporazum o priznanju krivice, ne umanjuje vrijednost njegovog iskaza ukoliko je isti ocijenjen u smislu člana 281. stav 2. ZKP BiH, s tim da će postojati kršenje prava na pravično suđenje ukoliko se osuđujuća presuda u najvećoj mjeri zasniva na iskazu svjedoka koji je sa tužiocem sklopio sporazum o priznanju krivice, a Sud ne daje logično i uvjerljivo obrazloženje za ocjenu, kako tog, tako i drugih provedenih dokaza, već se ta ocjena doima proizvoljnom.

313. U tom smislu, Ustavni sud BiH je u Odluci o dopustivosti i meritumu AP 661/04 utvrdio povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Prije svega, u ovoj odluci je Ustavni sud BiH primijetio da je kod dokaza pribavljenih putem svjedočenja svjedoka koji su prethodno zaključili sporazum o priznanju krivnje neophodno *„...primijeniti druga, osnovna načela krivičnog procesnog prava, kao što su brižljiva i savjesna ocjena dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi, te princip in dubio pro reo. Kao što je već rečeno, primjenom načela slobodne ocjene dokaza sudovi ne mogu a priori dati veću vrijednost ovom dokazu zato što je dobijen na osnovu sporazuma o priznanju krivice sa svjedokom koji je ranije bio optužen za isto djelo. Naprotiv, sudovi moraju i ovaj dokaz cijiniti na isti način i po istim pravilima koje Zakon predviđa za svaki drugi izvedeni dokaz, dakle, pojedinačno i zajedno sa drugim dokazima, te dovesti sve provedene dokaze u uzajamnu logičnu vezu¹³²“*. S tim u vezi Ustavni sud je u navedenoj odluci konstatovao da je *„...prvostepeni sud osuđujuću presudu protiv apelanta zasnovao, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice, kao jedinom neposrednom dokazu. Ostali dokazi, koji prema stanovištu i prvostepenog i drugostepenog suda potvrđuju tačnost ključnog svjedočenja, ustvari su posredni dokazi ili indicije. Što se tiče svjedočenja navedenog svjedoka, iako ovakvi svjedoci često mogu biti nepouzdan, to samo po sebi nije razlog da se iskazu takvog svjedoka ne pokloni vjera. Zakon, s druge strane, daje*

¹³² Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-661/04 od 22.04.2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“, br. 44/05, paragraf 38

*mogućnost odbrani da korištenjem unakrsnog ispitivanja pokuša pokazati nedosljednost u izjavama takvog svjedoka i da ga, eventualno, na taj način diskredituje*¹³³“.

314. Također, Ustavni sud BiH je u svojoj Odluci o dopustivosti i meritumu AP- 1394/07¹³⁴ iznio stav da se ne radi o istoj situaciji kako je to bilo u predmetu AP 661/04, pa je odbio apelaciju Ferida Okića podnesenu protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine¹³⁵. Naime, u predmetnoj apelaciji apelant je navodio da je presuda zasnovana isključivo na iskazima suoptuženika, što je suprotno stavu Ustavnog suda izraženom u Odluci broj AP 661/04, ali je Ustavni sud zaključio upravo suprotno navodeći da je: „... Sud BiH saslušao više lica koja su prvo bila optužena zajedno sa apelantom, a potom su sklopila sporazume o priznanju krivnje. Dalje, Ustavni sud smatra da je u obrazloženju presude kojom je apelant pravosnažno proglašen krivim detaljno navedeno zašto je Apelaciono vijeće iskaze ovih svjedoka prihvatilo kao istinite. Ustavni sud zapaža da je Apelaciono vijeće obrazložilo da je utvrdilo da su iskazi ovih svjedoka međusobno saglasni, da se potvrđuju u svim detaljima, te da su saglasni iskazima drugih saslušanih svjedoka kao i materijalnim dokazima izvedenim na glavnom pretresu. Dalje, Apelaciono vijeće je obrazložilo da iskazi ovih svjedoka tvore jednu logičku cjelinu i da objašnjavaju pojedine detalje cjelokupnog toka događaja za koje se apelant tereti. Zbog toga, Ustavni sud ističe da se ne radi o istoj situaciji kao u predmetu koji je riješen Odlukom Ustavnog suda broj AP 661/04 i da su ovi apelantovi navodi neosnovani.“¹³⁶

315. Vijeće je prilikom ocjene iskaza ovog svjedoka, cijenilo njegovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza, ispitalo konzistentnost njegovog iskaza datog na glavnom pretresu, te je uporedio činjenice o kojima je svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te činjenicama utvrđenim materijalnim dokazima, a sve kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

316. Pri tome, Vijeće je imalo u vidu da je svjedok Mićo Jovičić neposredni očevidac događaja, koji je pored svjedoka Nebojše Ranisavljevića, jedino lice koje je saslušano u postupku, a sudjelovao je u događaju od okupljanja vojno oružane grupe na Okolištima, do krajnjeg ishoda, ubistva oštećenih u Mušićima.

¹³³ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-661/04 od 22.04.2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“, br. 44/05, paragraf 37.

¹³⁴ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP- 1394/07 od 17.12.2009. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“, br.23/10

¹³⁵ Apelaciono vijeće Suda BiH je rješenjem broj KPŽ 18/06 od 17. maja 2006. godine uvažilo žalbe apelanta i njegovog branioca, te je prvostepena presuda Suda BiH broj KPV-04/05 od 22.11.2005. godine ukinuta i određeno održavanje pretresa, nakon čega je presudom Apelacionog vijeća Suda BiH broj: KPŽ-18/06 od 12.02.2007. godine apelant oglašen krivim za inkriminisana krivična djela, te mu je izrečena jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora.

¹³⁶ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP- 1394/07 od 17.12.2009. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“, br.23/10, paragraf 62

317. Pojedini branioci su ukazivali na određene dijelove njegovog iskaza u kojima isti nije saglasan a iskazom svjedoka Ranisavljevića, navodeći da su na drugačiji način opisali raspored sjedenja vojnika u kamionu, kao imjesto gdje se tokom puta zaglavio kamion.

318. Tako su odbrane isticale da je svjedok Jovičić naveo da je sjedio ispod cerade kamiona, dok je svjedok Ranisavljević svjedočio da je Jovičić bio u kabini kamiona zajedno njim. Također prigovarano je iskazu svjedoka Jovičića u dijelu u kome on govori da je optuženg Novaka Polugu vidio kada su izašli da poguraju kamion koji se zaglavio na putu prema stanici, ističući da je jedino ovaj svjedok tvrdio da se kamion zaglavio na tom mjestu, dok su drugi svjedoci navodili da se to desilo pred dolazak u školu u Prelovu.

319. Za Vijeće nije sporno da su svjedoci na različite načine opisivali trenutak i mjesto gdje se zaglavio kamion, ali tu okolnost ne nalazi bitnom za konkretni krivično pravni događaj, niti je ista obuhvaćene optužnicom. Naime, irelevantno je gdje se navedeno zaustavljanje desilo, ono što je za Vijeće važno i u kom dijelu prihvata iskaz svjedoka Jovičića jeste činjenica da je isti potvrdio da je kritičnog dana Novak Poluga bio sa njima u kamionu, te da ga vidi i kasnije tokom dešavanja u školi.

320. Također, odbrana optuženog Šekarića je ukazivala da je svjedok Jovičić u svom iskazu naveo da je vozač kamiona kritičnog dana bio optuženi Dragan Šekarić, dok je svjedok Ranisavljević na glavnom pretresu izjavio da je vozač kamiona bio Bogdan Šekarić. Vijeće je u ovome dijelu poklonilo vjeru iskazu svjedoka Jovičića, a ne svjedoku Ranisavljeviću, obzirom da je svjedok Ranisavljevića negirao prisusvo bilo koga od optuženih u dešavanjima kritičnog dana, što je u suprotnosti ne samo sa iskazom svjedoka Jovičića, nego i drugih svjedoka koji potvrđuju njihovo učešće u navedenim događajima. Također, Vijeće nije prihvatilo navode ovoga svjedoka da je vozač kamiona bio izvjesni Bogdan Šekarić koji je imao preko 40 godina, a ne Dragan Šekarić kako je to naveo svjedok Jovičić.

321. Naime, Vijeće je u ovome dijelu, poklonilo vjeru iskazu svjedoka Jovičića nalazeći da je isti jasan i uvjerljiv. Ovaj svjedok je pojasnio da je optuženog Dragana Šekarića upoznao prije kritičnog događaja tokom akcije u Rudom, viđao ga je po gradu u društvu sa Milanom Lukićem i znao je da je imao nadimak „Pive“.¹³⁷ Za razliku od njega svjedok Ranisavljević je potvrdio da je u prvoj izjavi rekao da je vozač bio Šekarić, bez navođenja imena, da bi kasnije, kako navodi, preturao po nekim papirima gdje je našao da se ta osoba zvala Bogdan Šekarić. Ovakvo objašnjenje svjedoka je za Vijeće bilo potpuno neuvjerljivo. Također, svjedok Jovičić kao i svjedok „ST-1“ su potvrdili da u interventnoj četi nije bilo lice koje se zvalo Bogdan Šekarić.

¹³⁷ Transkript od 16.01.2017. godine, str 54

322. Odgovarajući na dalja pitanja branioca optuženog Šekarića, svjedok Ranisavljević je tvrdio da je on optuženog Šekarića „Pive“ upoznao tek kasnije nakon navedenog događaja,¹³⁸ međutim, tužilac je prezentovao ovome svjedoku njegov zapisnik¹³⁹ na kome je svjedok prilikom predočavanja određenih fotografija prepoznao na jednoj od njih sebe i lice za koga je tada rekao da se zove Šekarić zvani Pive koji je iz Goražda, pri čemu je potvrdio da se radi o fotografiji koja je nastala par nedelja nakon njegovog dolaska u Višegrad, odnosno prije događaja u Štrpcima iz čega jasno proizilazi da nisu tačne tvrdnje svjedoka Ranisavljevića da optuženog Šekarića upoznao nakon kritičnog događaja. Zbog svega navedenog, Vijeće nije prihvatilo tezu odbrane da je iskaz svjedoka Jovičića u pogledu identifikacije optuženog Šekarić Dragana nepouzdan. Također, očigledna je namjera svjedoka Ranisavljevića da negira prisustvo bilo koga od optuženih dešavanjima kritičnog dana.

323. Vijeće, je u prethodnom dijelu presude već dalo svoju ocjenu i analizu iskaza Miće Jovičića, te je njegove iskaze dovelo u vezu sa iskazima dugih saslušanih svjedoka, pa se na ovome mjestu neće ponavljati u tom pravcu, nego će samo kratko podsjetiti da je sa posebnom pažnjom analiziralo iskaz ovog svjedoka obzirom da se radi o svjedoku koji je zaključio sporazum o priznanju krivnje za iste radnje koje su predmet ovoga postupka, te je istom poklonilo vjeru obzirom da je isti jasan i precizan u pogledu opisa samog događaja i mjesta gdje vidi optužene, koje poznaje i s kojima bio u istoj jedinici.

324. Nadalje, Vijeće na strani svjedoka Miće Jovičića nije našlo razloga ili motiva da optužene tereti za nešto što nisu učinili, odnosno isti nije imao bilo kakav razlog da neosnovano terete bilo koga od optuženih čije prisustvo je potvrdio u dešavanjima navedenog dana. Da isti nije imao bilo kakvu namjeru da svjedoči o bilo čemu u šta nije siguran i da nekoga neosnovano tereti govori i činjenica da je u svom svjedočenju ne navodi imena svih optuženih, nego samo onih koje je i video kritične prilike.

325. Također iskaz ovoga svjedoka je saglasan sa iskazima svjedoka „ST-1“, Krste Papića, Nebojše Ranisavljevića i Dušana Božića o čemu je bilo riječi u prethodnom dijelu presude. Vijeće je cijeno da iskaz svjedoka Jovičića, u odnosu na iskaze navedenih svjedoka ne može biti potpuno identičan, obzirom na obimnost činjenica, događaja i okolnosti na koje su svjedočili, kao i različite percepcije i sjećanja svjedoka, ali su isti u pogledu odlučnih činjenica saglasni.

326. Ujedno, odluka o krivici optuženih, nije zasnovana samo na iskazu svjedoka Miće Jovičića koji je sklopio sporazum o priznanju krivnje, budući da je iskaz ovog svjedoka doveden

¹³⁸ Transkript od 07.06.2019. godine, str 24

¹³⁹ T-61a- Zapisnik o saslušanju svjedoka Ranisavljević Nebojše broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 31.10.2017.godine

u vezu sa svim ostalim provedenim dokazima, te je ocjenom izvedenih dokaza, pojedinačno i u međusobnoj vezi, zaključio da su optuženi izvršili krivična djela za koje su oglašeni krivim. Dakle, po mišljenju Vijeća, iskaz ovog svjedoka tvori jednu logičku cjelinu i objašnjava pojedine detalje cjelokupnog toka događaja za koje se optuženi terete, iz kojih razloga je Vijeće istom i poklonio vjeru, na naprijed opisan način.

(h) **Naknadna ekshumacija tijela**

327. Kako je već prethodno navedeno Vijeće je utvrdilo da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinić odgovorni za smrt 20 civila nesrpske nacionalnosti.

328. Kako to proizilazi iz prethodno analiziranih iskaza svjedoka, svi civili koji su izvedeni iz voza su i ubijeni kod kuće vlasništvo Rasima Polje u Mušićima, nakon čega su njihova mrtva tijela prevučena traktorima i bačena u rijeku Drinu.

329. Od 20 ubijenih civila, naknadnom ekshumacijom¹⁴⁰ je pronađeni dijelovi tijela četiri civila i to Halila Zubčevića, Ilijaza Ličine, Rasima Čorića i Jusufa Rastodera, prilikom obavljanja ekshumacije na lokalitetu jezera Perućac, dok tijela ostalih ubijenih, nikada nisu pronađena.

330. Na okolnosti ekshumacije lica Halila Zupčevića i Ilijaza Ličine, nalaz i mišljenje je sačinio dr Vedo Tuco¹⁴¹ koji je izjavio da su posmrtni ostaci Halila Zupčevića ekshumirani na lokalitetu Sjedaće, opština Srebrenica dana 11.04.2008. godine, a da je ekspertiza obavljena 27.02.2009. godine u Tuzli. Posmrtni ostaci ovog oštećenog nisu bili kompletirani, sačinjavali su ih samo lobanja i gornja vilica. Ekspertizom tih posmrtnih ostataka je utvrđeno da isti pripadaju odrasloj osobi muškog posla na kojoj nisu evidentirana neka oštećenja perimortalnog

¹⁴⁰ T-50- Zapisnik o ekshumaciji, sudsko medicinskoj ekspertizi, Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona, broj:KTA.RZ-14/08 od 11.04.2008.godine, s fotodokumentacijom i skicom lica mjesta; T-50a- Zapisnik o utvrđivanju identiteta 2.43 (Zubčević Halil), Ekspertni tim Tuzla, broj protokola 237/10 od 19.03.2010.godine; T-51- Zapisnik o utvrđivanju identiteta 2.45, Ekspertni tim Tuzla, broj: KTARZ-5684 od 23.05.2013.godine, s DNA izvještajem za lice Ličina Ilijaz i izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi; T-52- Akt komisije za nestala lica broj 021-01-01/2015-01/67 od 17.04.2015.godine upućeno u Tužilaštvo za ratne zločine, Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka za lice Čorić Rasim, Komisija za nestala lica Vlade R.Srbije, broj:021-01-01/2012-01/15 od 27.03.2012.godine; Potvrda o smrti za umrlog Čorić Rasim; Prijedlog za primopredaju posmrtnih ostataka NN lica koje je pronađeno prilikom pretrage terena 2010.godine u reonu jezera Perućac broj 203-00-08/2012-01-013 od dana 27.03.2012.godine; Odluka o predaji posmrtnih ostataka komisije za nestala lica broj 203-00-008/2012-01-0 11 od dana 27.03.2012.godine; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Čorić Rasim; Zapisnik o primopredaji posmrtnih ostataka za lice Rastoder Jusuf, Komisija za nestala lica Vlade R.Srbije, broj:203-00-01/2011-01/05 od 23.03.2011.godine; Odluka komisije za nestala lica broj 203-00-01/2011-01/03 od dana 21.03.2011.godine; Odluka komisije za nestala lica broj 203-00-01/2011-01-01 od dana 17.03.2011.godine vezano za predaju posmrtnih ostataka; DNA Report protokol broj 13252/10 za lice Rastoder Jusuf; DNA Report protokol broj 13252/10R za lice Rastoder Jusuf; DNA Report protokol broj 13252/10R za lice Rastoder Jusuf; Obdukcioni zapisnik, Medicinski fakultet R.Srbija – Institut za sudsku medicinu „Milovan Milovanović“, broj S.br 932/2010; Zapisnik o pregledu i uzimanju uzoraka za DNK analizu nn posmrtnih ostataka koji su se nalazili u vreći označenoj kao „lokacija x“ od 04.10.2010.g

¹⁴¹ Vještak je nalaz i mišljenje iznio na glavnom pretresu održanom dana 09.06.2017. godine

karaktera koja vi se mogla dovesti u vezu sa mogućim uzrokom smrti. Uzet je uzorak DNK kosti lobanje i utvrđeno je da posmrtni ostaci pripadaju Halili Zupčeviću, sinu Ahmeta.

331. Posmrtni ostaci Ilijaza Ličine su ekshumirani na lokalitetu Crni Potok, opština Srebrenica dana 15.10.2010. godine i isti nisu kompletni. Uzeti su uzorci lijeve palčane kosti radi DNK analize. Ni na ovim posmrtnim ostacima nisu se mogla evidentirati oštećenja perimortalnog karaktera koja bi se mogla dovesti u vezu sa neposrednim uzrokom njegove smrti. Evidentirana su brojna postmortalna oštećenja na kostima koja su nastala nakon njegove smrti kao posljedica djelovanja raznih faktora spoljašnje sredine. Vrijeme smrti se nije moglo utvrditi, a ni način smrti.

332. Na okolnosti koja su lica izvedene kritične prilike iz voza, kao i utvrđivanja identiteta oštećenih, Tužilaštvo je saslušalo porodice oštećenih, kao i druge putnike u vozu, koji su potvrdili da se radi o oštećenim poimenično navedenim u izreci osuđujućeg dijela izreke presude.

333. Činjenica da su pronađeni posmrtni ostaci samo četiri oštećena lica, za Vijeće je očekivano obzirom da su provedeni dokazi iz kojih proizilazi da su nakon ubistva tijela bačena u rijeku Drinu, koja ih je dalje povukla iz kog razloga nikada i nisu nađena. Naime, saglasno standardima uspostavljenim sudskom praksom MKSJ i (MKSR), nije neophodno imati tijelo kao dokaz smrti, budući da se može izvesti zaključak da je žrtva mrtva na osnovu posrednih dokaza, odnosno indicija, pod uslovom da je to jedini razuman zaključak¹⁴².

334. Pred MKSJ-om, takvi dokazi uključuju: svjedok očevidac ustanovio je da je žrtva ubijena (što je ispunjeno u konkretnom slučaju), svjedok je dao iskaz da je žrtva nestala ili da je mrtva, žrtva imenom navedena u smrtovnici koju je izdao lokalni sud¹⁴³, dokaz o incidentima maltretiranja žrtve, dosljednost maltretiranja i nestanka drugih pojedinaca, opću atmosferu bezakonja, mjesto gdje su djela počinjena, dužinu vremena proteklog od nestanka osobe, činjenicu da između te osobe i osoba za koje bi se očekivalo da de im se ona javiti, npr. članova porodice, nije bilo nikakvog kontakta¹⁴⁴, izvještaji lokalne policije koji navode imena žrtava koje su ubijene ili povrijeđene, ili bolnički dokumenti koji pokazuju prijem pacijenata i njihovu kasniju smrt.

335. Primjenom navedenih standarda, a pritom imajući u vidu da dokazivanje smrti kod krivičnih djela počinjenih u toku rata, odnosno oružanog sukoba nesumnjivo može biti

¹⁴² *Brđanin*, presuda Pretresnog vijeća, paragrafi 383-385; *Tadić*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf 240; Milorad Krnojelac, predmet br. IT-97-25-T, presuda Pretresnog vijeća od 15.03.2002. godine, paragraf 326.

¹⁴³ *Stakić*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf 939

¹⁴⁴ *Krnojelac*, presuda Pretresnog vijeća, paragraf 327

otežano, ovisno o raspoloživim dokazima, Vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu da su saslušani svjedoci dali nesumnjiv dokaz o identitetu i broju ubijenih civila kritične prilike. Dakle, Vijeće je imajući u vidu navedene dokaze nesporno utvrdilo da su kritične prilike smrtno stradalo 20 civila nesprške nacionalnosti, poimenično navedeni u izreci osuđujućeg dijela izreke presude, u čijem ubistvu su učestvovali optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica ristić i Miodrag Mitrašinović, te je van razumne sumnje utvrdilo da su ovi optuženi počinili inkriminacije u osuđujućem dijelu izreke presude, čime su počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 12. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog zakona, zbog čega ih je Vijeće i oglasilo krivim.

C. DIJELOVI OPTUŽNICE KOJI SU ISPUŠTENI ILI DJELIMIČNO IZMIJENJENI

336. Vijeće je u činjeničnom opisu izreke presude i to u njenom osuđujućem dijelu, načinilo određene minimalne izmjene, pri čemu je vodilo računa da se time ne naruši subjektivni i objektivni identitet između optužnice i presude.

337. Naime, Vijeće je izvršio intervencije u činjeničnom opisu predmetnog djela na način da je iz činjeničnog opisa u optužnici izostavilo sve okolnosti i činjenice koje nisu u toku postupka dokazane, te je preciziralo određene činjenice koje proizilaze iz provedenih dokaza, pri tome ne narušavajući integritet bića krivičnog djela u konkretnom slučaju.

338. Prilikom ovih intervencija, Vijeće se rukovodilo stavom da su intervencije Suda u činjeničnom opisu djela dozvoljene, vodeći računa da se optužba ne prekorači, odnosno da se optuženi ne dovede u težu procesnu situaciju koja obuhvata težu kvalifikaciju ili veću kriminalnu količinu. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Vijeće smatra da je činjenični opis djela naveden u osuđujućem dijelu presude usklađen sa utvrđenim činjeničnim stanjem, da pravna kvalifikacija djela nije teža po optužene, a izmijenjeni dijelovi optužnice nisu doveli optužene u teži procesno- pravni položaj.¹⁴⁵

339. Tako je Vijeće iz činjeničnog opisa izbacilo dio koji se odnosi na vrijeme trajanja oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, obzirom da za utvrđenje činjeničnog stanja nije potreban vremenski interval u kojem se odvijao oružani sukob na teritoriji cijele države, nego je neophodno dokazati da se u vrijeme i mjestu počinjenja predmetne inkriminacije odvijao oružani sukob, što je Vijeće našlo i dokazanim. Također, iz osuđujućeg dijela je izdvojen optuženi Luka Dragičević, kao i pojedinačne inkriminacije koje mu se stavljaju na teret, obzirom da je isti oslobođen.

¹⁴⁵ Sličan stav zauzelo je Apelaciono vijeće Suda u predmetu Ekrem Ibračević broj S1 1 K 016488 17 Krž od 12.07.2017.godine.

340. Vijeće je činjenični opis događaja, koji se tiče izvođenja civila iz voza, njihovo odvođenje i zlostavljanje u školi i u konačnici njihovo ubistvo, u cjelosti kvalifikovalo, kao ubistvo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog zakona. Naime, Tužilaštvo je inkriminisani događaj kvalifikovalo kao protivzakonito odvođenje i zatvaranje, nečovječno postupanje, mučenje i ubistvo, čime je očito predvidjelo činjenicu da ubistvo kao djelo sa smrtnom posljedicom konzumira sve druge radnje koje nemaju takvu posljedicu, posebno kada u konkretnom slučaju sve ranije poduzete radnje prethode njihovom usmrćivanju, a što je Vijeće ispravilo, obzirom da u skladu sa članom 280. stav 2. ZKP BiH, Sud nije vezan za prijedloge Tužilaštva u pogledu pravne ocjene djela.

D. ODMJERAVANJE KAZNE

341. Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne, polazeći od opće svrhe kažnjavanja propisane članom 33. KZ SFRJ i sljedeći pravila za odmjeravanje kazne predviđena članom 41. KZ SFRJ, cijenilo i uzelo u obzir sve okolnosti i optuženim Obradu Polugi, Novaku Polugi, Draganu Šekariću, Oliveru Krsmanoviću, Petku Inđiću, Radojici Ristiću i Miodragu Mitrašinoviću izreklo zatvorske kazne u vremenskom trajanju od po 13 godina, nalazeći da će se istom u potpunosti ostvariti svrha kažnjavanja.

342. U tom smislu, Vijeće je cijenilo da je djelo naročito teško obzirom da su svi oštećeni bili civili koji su putovali u vozu koji je saobraćao na relaciji Beograd-Bar, koji voz je prisilno zaustavljen, kako bi se iz istog izveli samo punoljetni muškarci nesrpske nacionalnosti, nakon čega su zlostavljani i u konačnici lišeni života.

343. Niti jedna kazna ne može adekvatno odraziti težinu oduzimanja života ovolikog broja ljudi, duševnu bol nanesenu njihovim porodicama. Međutim, ma koliko da je ovaj zločin bio stravičan, postoje i oni koji su počinili teža djela, kao što je krivično djelo genocida ili počinjenje većeg broja masovnih ubistava, kao i sami tvorci i kreatori ovih zločina.

344. Prilikom odmjeravanja kazne Vijeće je imalo u vidu da optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović nisu osuđeni kao organizatori zločina i kreatori monstruoznog plana izdvajanja muškaraca i njihovog ubijanja u Mušićima. Međutim, nakon što su saznali sa kojim su ciljem muškarci izvedeni, oni ni u jednom trenutku nisu izrazili svoje neslaganje sa onim što se dešava, nego su nastavili poduzimati radnje kojim su na drugi način, zajednički učinili predmetno krivično djelo. Da nije bilo njihovih postupaka, oni koji su osmislili plan za ubistvo muškaraca, ostali bi

usamljeni u svojoj namjeri i plan za egzekuciju muškaraca nesrpske nacionalnosti, ne bi ni mogao biti sproveden.

345. Vijeće nije našlo olakšavajuće okolnosti na strani optuženih, a koje bi uticale na odluku o visini kazne. Naime, lične okolnosti optuženih, kao što su činjenice da sada, optuženi izuzev optuženih Petka Inđića i Olivera Krsmanovića imaju djecu, kao i da je optuženi Dragan Šekarić u toku trajanja postupka postao udovac, zanemarive su, imajući u vidu masovnost i težinu zločina za koji su oglašeni krivim.

346. Imajući u vidu navedeno, Vijeće je optuženima Obradu Polugi, Novaku Polugi, Draganu Šekariću, Oliveru Krsmanoviću, Petku Inđiću, Radojici Ristiću i Miodragu Mitrašinoviću izreklo kazne zatvora u trajanju od po 13 (trinaest) godina, nalazeći da je ista srazmjerna težini počinjenog djela i ličnim svojstvima optuženih, te da će se ovim kaznama ispuniti svrha kažnjavanja.

347. Isto tako, Vijeće smatra da izrečena kazna predstavlja adekvatan odraz osude krivičnog djela od strane šire društvene zajednice, te da će kao takva poslati jasnu poruku svim budućim, potencijalnim izvršiocima da i u slučaju ratnih okolnosti, neće proći nekažnjeno i da nisu izvan zakona i pravde obzirom da je poštivanje zakona i općeprihvaćenih pravila ponašanja obaveza svakog pojedinca, ne samo u mirnodopskim uslovima, već i za vrijeme neprijateljstava. Dakle, Vijeće nalazi da će se izrečenom kaznom ostvariti i generalna prevencija.

348. Optuženim Obradu Polugi, Novaku Polugi, Oliveru Krsmanoviću, Petku Inđiću i Radojici Ristiću se u skladu sa članom 50. KZ SFRJ u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje su proveli u pritvoru i to optuženi Oliver Krsmanović u periodu od 05.12.2014. godine do 05.01.2015. godine, a optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Petko Inđić i Radojica Ristić u periodu od 05.12.2014. godine do 05.03.2015. godine i od 13.03.2015. godine do 13.04.2015. godine, po rješenjima Suda BiH broj: S1 1 K 013061 14 Krn 10 od 06.12.2014. godine, broj: S1 1 K 013061 15 Kv 3 od 05.01.2015. godine, broj: S1 1 K 013061 15 Kv 6 od 05.03.2015. godine, S1 1 K 013061 15 Krz 2 od 13.03.2015. godine, kao i vrijeme koje će optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Petko Inđić, Radojica Ristić provesti u pritvoru od 20.10.2022. godine pa nadalje, a optuženi Miodrag Mitrašinović od dana 21.10.2022. godine, a na osnovu Rješenja Suda BiH, broj: S1 1 K 018711 15 Kri od 21.10.2022. godine.

V. NALAZI SUDA – OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

349. Prije svega, Vijeće se na ovom mjestu neće upuštati u detaljno ispitivanje postojanja opštih (*chapeau*) elementa krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva¹⁴⁶ u odnosu na oslobađajući dio izreke presude, obzirom da je optuženi Luka Dragičević oslobođen za radnje koje su mu se stavile na teret, pa bi bilo izlišno upuštati se u detaljnu elaboraciju po pitanju opštih elemenata ovog djela.

350. Tužilaštvo je optuženom Luki Dragičeviću na teret stavljalo izvršenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog zakona, odnosno na teret mu je stavljalo da je navedeno krivično djelo počinio kao *saizvršilac* i to na način da je kao komandant 2. Podrinjske lake pješadijske brigade, po prijemu Naređenja komande TG Višegrad, svjestan da izvršenje te naredbe dovodi do protuzakonitog odvođenja i zatvaranja civilnog stanovništva nesrpske nacionalnosti, te svjestan moguće posljedice nanošenja tjelesnog i duševnog bola i patnje, te u konačnici ubijanja civilnog stanovništva, zadatak za izvršenje naređenja povjerio komandiru Interventne čete Bobanu Inđiću koji je potom zajedno sa Milanom Lukićem okupio oružanu vojnu grupu u cilju realizacije navedenog zadatka.

351. Nakon svestrane analize svih provedenih dokaza, kako iskaza saslušanih svjedoka, tako i uložene materijalne dokumentacije, Vijeće nalazi da Tužilaštvo nije, van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Dragičević počinio navedeno krivično djelo na način kako mu je to optužnicom stavljeno na teret.

352. Naime, za Vijeće nije sporno da je optuženi Luka Dragičević u kritičnom periodu bio komandant 2. Podrinjske lake pješadijske brigade, o čemu su uloženi materijalni dokazi¹⁴⁷ i saslušani svjedoci, među kojim su Damjan Mitrašinović, Krsta Papić, Mićo Jovičić i drugi, a koju činjenicu ni odbrana nije osporavala tokom postupka, kao i da su optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović, bili pripadnici brigade, čiji je komandant bio ovaj optuženi.

353. Također, za Vijeće nije sporno postojanje Naređenja komande TG Višegrad¹⁴⁸, od 21.02.1993.godine, koje je na osnovu zahtjeva vrhovnog komadanta Vojske Republike Srpske proslijeđeno, između ostalih i komandi 2.Podrinjske lake pješadijske brigade, a sve u cilju, kako se to, između ostalog u naređenju navodi, obezbjeđenja dokaza o učešću Muslimana iz

¹⁴⁶Ovaj stav Vijeća saglasan je stavu Vijeća apelacionog odjeljenja u predmetu Vuković Rajko i Ranko br. X-KR-07/405 iznesen u presudi X-KRŽ-07/405 od 30.06.2009. godine, parag. 32

¹⁴⁷T-26- Podaci vojnih obveznika VOB 8, Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite – Odjeljenje za vojne evidencije učesnika, broj 16-03/3.2 – 1 – 835 -732/14 od 11.06.2014. godine sa prilogom (20str.); O-I- 4- Izvještaj o zaustavljanju voza u selu Štrpci, Komanda taktičke grupe Višegrad broj: 01-68/93 od 28.02.1993. godine.RN:04489297

¹⁴⁸ T-24- Naređenje Komande TG Višegrad, broj: str. Pov 01-282/42 – 1 od 21.02.1993. godine

Sandžaka u borbama na teritoriji BiH, te organizovanja i izvođenja akcije u cilju zarobljavanja isti.

354. Međutim, Tužilaštvo nije provelo dokaze na osnovu kojih bi Vijeće, van razumne sumnje, moglo utvrditi da je optuženi Luka Dragičević, zadatak za izvršenje navedenog naređenja povjerio Bobanu Inđiću, niti da je ostvario bilo kakav kontakt sa njim u tom pravcu, niti ima dokaza da je optuženi Dragičević izdao bilo kakvu naredbu u vezi protivzakonitog odvođenja, zatvaranja, mučenja ili ubistva civila na način kako mu je to optužnicom stavljeno na teret.

355. Naime, niko od saslušanih svjedoka nije potvrdio ove navode Tužilaštva, odnosno niti jedan od saslušanih svjedoka ne dovodi u vezu optuženog Dragičevića sa izdavanjem bilo kakvog zadatka u vezi navedenog naređenja komande TG Višegrad ili povjeravanja realizacije istog Bobanu Inđiću, niti se iz provedenih dokaza može van razumne sumnje utvrditi da je ubistvo civila u Štrpcima rezultat upravo navedenog naređenja.

356. Tako svjedok Mića Jovičić koji je bio prisutan navedenim dešavanjima od samog polaska sa Okolišta do dolaska u Mušiče i ubistva civila, ni u jednom trenutku ne dovodi u vezu optuženog Dragičevića sa dešavanjima toga dana, niti navodi da je imao bilo kakav kontakt sa njim u tom pravcu, niti da je čuo da je Boban Inđić ili neko drugi, primio neko naređenje od optuženog Dragičevića a vezano za zaustavljanje voza u Štrpcima i ubistva civila.¹⁴⁹ Tako je odgovarajući na direktna pitanja u tom pravcu ovaj svjedok potvrdio da on lično nije imao bilo kakva saznanja o naređenju taktičke grupe Višegrad od 21.02.1993.godine, niti mu je poznato da je Luka Dragičević izvršenje tog zadatka povjerio Bobanu Inđiću.¹⁵⁰ Također ni svjedok Nebojša Ranisavljić koji je takođe učesnik navedenih dešavanja, niti bilo koji drugi svjedok ne pominju optuženog Dragičevića u tom kontekstu.

357. U spis su uloženi i materijelni dokazi¹⁵¹ čiji sadržaj potvrđuje da je dana 27.02.1993. godine, došlo do prisilnog zaustavljanje i otmice putnika iz voza Jugoslovenskih željeznica broj 671 koji je saobraćao na relaciji Beograd-Bar, a koji događaj je predmet raspravanja u ovom postupku. Međutim, u navedenim dokazima se ne pominje u bilo kom kontekstu optuženi Luka

¹⁴⁹ Transkript od 16.01.2017. godine, str 10

¹⁵⁰ Transkript od 16.01.2017. godine, str 18,19

¹⁵¹ T-19- Akt Javno železničko transportno preduzeće „Beograd“, Sektor za obrambene pripreme i zaštitu, broj, pov. Br. 4/1 – 93 od 01.02.1993. godine; T-20- Informacija o aktivnostima ŽTP-a „Beograd“ na sagledavanju bezbedosne situacije na pruzi Užice – Gostun; saradnja sa organima MUP-a Srbije i vojskom Jugoslavije; T-21- Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za obrambene pripreme i zaštitu, broj 5/1 – 93 , od dana 01.03.1993. godine; T-22- Akt Javnog železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za odbrambene pripreme i zaštitu, broj 22/2 – 94 od 10.02.1994. godine

Dragičević, niti se pominje bilo koja radnja ovog optuženog koja bi se mogla dovesti u uzročnu posljedičnu vezu sa zaustavljanjem navedenog voza, niti ima dokaza da je optuženi Dragičević izvršenje naređenja u tom smislu povjerio na izvršenje Bobanu Inđiću.

358. Bitno je napomenuti da iz navedenih dokaza, također, proizilazi da je i prije navedenog naređenja komande TG Višegrad od 21.02.1993.godine, odnosno prije kritičnog događaja od 27.02.1993. godine koji je predmet ovoga krivičnog postupka, bilo i drugih zaustavljana vozova i odvođenje putnika. Tako iz navedenih dokaza proizilazi da je i dana 28.01.1993. i 12.02.1993. godine izvršeno prinudno zaustavljanje i odvođenje putnika iz voza na dijelu pruge Beograd-Bar koji prolazi kroz Bosnu u mjestu Štrpci, a što sve ukazuje da se sa sigurnošću ne može zaključiti da je navedeni događaj koji je predmet ovoga krivičnog postupka, rezultat upravo ovog naređenja komande TG Višegrad, niti je, a kako je to prethodno navedeno, dokazano da je optuženi Dragičević izvršenje naredbe u tom smislu povjerio na izvršenje Bobanu Inđiću. Također, iz navedenih materijalnih dokaza ne proizilazi da je prisilno zaustavljanje voza kritičnog dana u kritično vrijeme bilo planirano i najavljeno, što je svojim iskazom potvrdio i svjedok S.I., otpravnik vozova, opisujući okolnosti kada su na stanicu došli naoružani vojnici u maskirnim uniformama i prisilili ga da prinudno zaustavi voz.

359. Tužilaštvo je kroz postupak dokazivalo položaj Interventne čete i pripadnost Milana Lukića, Višegradskoj brigadi, čiji je komadant bio optuženi Dragičević, međutim, imajući u vidu zaključak Vijeća o nedostatku dokaza o početnoj radnji optuženog Dragičevića, odnosno njegovog povjeravanja zadatka za izvršenje navedenog naređenja Bobanu Inđiću, Vijeće se nije posebno upuštalo u elaboraciju tih dokaza, nalazeći to bespredmetnim u ovim okolnostima.

360. Imajući u vidu navedeno, Vijeće je našlo da Tužilaštvo nije, van razumne sumnje, dokazalo da je optuženi Luka Dragičević počinio navedeno krivično djelo kao saizvršilac, na način kako mu je to optužnicom stavljeno na teret, odnosno nema dokaza na osnovu kojih bi Vijeće, van razumne sumnje, moglo utvrditi da je optuženi Luka Dragičević, zadatak za izvršenje navedenog naređenja povjerio Bobanu Inđiću, niti ima dokaza da je optuženi Dragičević izdao bilo kakvu naredbu u vezi protivzakonitog odvođenja, zatvaranja, mučenja ili ubistva civila na način kako mu je to optužnicom stavljeno na teret.

361. Na kraju, bitno je napomenuti da je Tužilaštvo na kraju činjeničnog opisa navelo da je optuženi Luka Dragičević, tokom i nakon opisanih radnji izvršenja u više navrata primao detaljna usmena i pismena obavještenja o opisanom događaju, ne navodeći pri tome bilo kakvo dalje postupanje, odnosno nepostupanje optuženog Dragičevića u tom smislu.

362. Iako je nejasno u kom kontestu je isto navedeno, obzirom da je Tužilaštvo optuženog Dragičevića teretilo da je navedeno krivično djelo počinio kao *saizvršilac*, navodeći da je isti naredio, a ostali optuženi izvršili krivično djelo koje im je stavljeno na teret, Vijeće je analiziralo i dokaze dostavljene u tom pravcu, te je utvrdilo da Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Dragičević, kako se to navodi, tokom i nakon opisnih radnji izvršenja u više navrata primao detaljna usmena i pismena obavještenja o navedenom događaju.

363. Naime, niko od svjedoka nije potvrdio da je u više navrata tokom i nakon kritičnih dešavanja, obavještavao optuženog Dragičevića o istim. Tako je svjedok Mićo Jovičić koji je učestvovao u navedim dešavanjima, potvrdio da on nije obavještavao optuženog Dragičevića o događajima vezano za otmicu i ubistvo putnika iz voza u Štrpcima, niti je čuo da je to uradio neko drugi. Jedino je svjedok svjedok Krsta Papić izjavio da je tu noć ili naredno jutro nakon počinjenja počinjenja predmetne inkriminacije, o događajima u školi obavijestio komandu Višegradske brigade. Međutim, da bi Vijeće moglo utvrđivati eventualnu krivicu optuženog po komandnoj odgovornosti, tačnije o poduzimanju ili nepoduzimanju radnji nakon obavještenja o događaju, Tužilaštvo je to bilo dužno opisati u činjeničnom opisu na zakonom predviđeni način, što je u konkrentom slučaju izostalo, iz kog razloga se Vijeće nije ni moglo upuštati u utvrđivanje krivične odgovornosti optuženog Dragičevića, po ovom osnovu.

364. Imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je uz primjenu načela *in dubio pro reo*, oslobodilo optuženog Luku Dragičevića za počinjenje krivičnog djela djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ BiH u vezi sa članom 22. istog zakona, na način kako mu se to optužnicom stavlja na teret.

VI. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

365. Sud je primjenom odredbi člana 188. stav 4. ZKPBiH odlučio osloboditi optužene Obrada Polugu, Novaka Polugu, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojicu Ristića i Miodraga Mitrašinovića, obaveze naknade troškova postupka, obzirom da su isti prema ličnim podacima u spisu lošeg materijalnog stanja, te imajući u vidu da su u dosadašnjem toku postupka troškovi njihovog zastupanja putem branioca po službenoj dužnosti, plaćani iz budžetskih sredstava Suda, to Vijeće cijeni da bi dosuđivanjem obaveze naknade troškova bila dovedena u pitanje egzistencija ovih optuženih i članova njegove porodice, kao i iz razloga što su osuđeni na višegodišnje kazne zatvora, a u vrijeme izdržavanja kazni neće biti u mogućnosti da ostvaruju primanja iz kojih bi mogli plaćati troškove ovog krivičnog postupka. U odnosu na oslobađajući dio presude, Sud je primjenom odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH optuženog Luku Dragičevića oslobodio dužnosti naknade troškova postupka.

VII. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

366. Primjenom odredbi člana 198. stav 2 ZKP-a BiH, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva oštećeni Sahret Babačić, Ifeta Topuzović, Almir Zeković, Đorđije Vujović, Kaće Preljević, Selma Čolović, Nail Kajević, Etem Softić, Bahto Husović, Alija Kapetanović, Edina Bakija, R.M. i drugi se upućuje na parnicu, obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu Vijeću pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, pa bi utvrđivanje visine imovinsko pravnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka. Također, isti oštećeni se u odnosu na oslobađajući dio izreke presude u skladu sa članom 198. stav 3. ZKP BiH upućuju na parnicu.

Zapisničar

Pravni savjetnik - asistent

Dženana Sipović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Vesna Jesenković

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branioci mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpravka presude.

U skladu sa odredbom člana 293. stav 4. ZKP BiH oštećeni presudu mogu pobijati žalbom, samo u dijelu koji se odnosi na odluku Suda o troškovima krivičnog postupka i odluku o imovinsko pravnom zahtjevu.

*Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka.

VIII. ANEX A

DOKAZI TUŽILAŠTVA BIH:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Pantović Zoran	09.11.2015. godine
2.	R.J.	20.11.2015.godine
3.	Radojčić Žejko	07.12.2015 godine
4.	Tucović Vladan	07.12.2015 godine
5.	M.P.	07.12.2015 godine
6.	Ličina Ragip	22.01.2016 godine
7.	Kapetanovic Alija	22.01.2016 godine
8.	Bakija Edin	22.01.2016 godine
9.	S.I.	01.02.2016 godine
10.	R.M.	01.02.2016 godine
11.	Kajević Nail	12.02.2016 godine
12.	Softić Etem	12.02.2016 godine
13.	Husović Bahto	12.02.2016 godine
14.	Čolović Selma	12.02.2016 godine
15.	Mujović Kurgaš Hadija	29.02.2016 godine
16.	Hanić Izudin	29.02.2016 godine
17.	Babačić Sahret	29.02.2016 godine
18.	Vujović Đorđije	29.02.2016 godine
19.	Topuzović Ifeta	29.02.2016 godine
20.	Zeković Almir	29.02.2016 godine
21.	Preljević Kačo	18.04.2016 godine
22.	Buzov Koviljka	16.05.2016.godine
23.	Rastoder Misin	16.05.2016.godine
24.	Čorić Zejna	16.05.2016.godine
25.	Marković Stanica	13 06 2016 godine
26.	Čarkić Dragoljub	13 06 2016 godine
27.	Lakić Igor	11.07.2016.godine
28.	Ilić Kostadin	11.07.2016.godine
29.	Simić Dragan	11.07.2016.godine
30.	Mitrašinović Damljan	05 09 2016 godine (video link – Viši Sud u Beogradu)
31.	Papić Krsta	28.10.2016.godine (video link – Viši Sud u Beogradu), 07.11.2016.godine (video link – Viši Sud u Beogradu)
32.	Jovičić Mićo	23.12.2016.godine; 16.01.2017.godine
33.	ST-1	03.02.2017. godine i 17.02.2017. godine

34.	Božić Dušan	06.03.2017. godine i 27.03.2017. godine
35.	Ilić Milan	21.04.2017. godine
36.	Vasić Nebojša	09.06.2017. godine
37.	Milan Koković	03.11.2017. godine

Svjedoci čiji iskaz je u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH pročitani:

1.	Čitanje iskaza svjedoka Obradović Dragi	16.03.2018.godine
2.	Čitanje iskaza svjedoka Bogetić Zoran	16.03.2018. godine
3.	Čitanje iskaza svjedoka Gručić Radenko	30.03.2018.godine
4.	Čitanje iskaza svjedoka Udovčić Zoran	30.03.2018.godine
5.	Čitanje iskaza svjedoka Bulatović Golub	30.03.2018.godine

Spisak saslušanih vještaka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Vještak Vedo Tuco	09.06.2017. godine
2.	Vještak Dragan Ječmenica	02.03.2018.godine
3.	Vještak Đorđe Alempijević	16.03.2018. godine
4.	Vještak Martin Frančešević	04.03.2022. godine

Materijalni dokazi

Broj	DOKAZ	Uloženo dana
T - 1	Zapisnik o saslušanju svedoka Buzov Koviljka, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije, KTI broj: 2/14 od 23.12.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 2	Zapisnik o saslušanju svjedoka Rastoder Misin, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije, KTI broj: 2/14 od 26.12.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 3	Zapisnik o saslušanju svjedoka Čorić Zejna, Viši sud u Bijelom Polju, broj KI: 31/96 od 05.11.1996. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 4	Zapisnik o ispitivanju svedoka Mitrašinović Damijan, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije, KTI broj: 2/14 od 29.12.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 5	Zapisnik o saslušanju svjedoka Papić Krsto, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 29.04.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 6	Zapisnik o saslušanju svjedoka ST-1, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14, 20.05.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 7	Zapisnik o saslušanju svjedoka ST-1, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14, 19.05.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 8	Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.05.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.

T - 9	Zapisnik o saslušanju svjedoka Božić Dušan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 15.10.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T - 10	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ilić Milan, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0008767 14 od 27.05.2014. godine	Uloženo dana 07.07.2017.
T- 11	Podnesak Višem sudu u Bijelom Polju od JP Željeznice Crne Gore, broj 01-01-5030 od 03.12.2001. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 12	Podnesak Višem sudu u Bijelom Polju od Osnovnog suda u Višegradu, Broj Su – 22/2002 od 04.02.2002. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T - 13	Akt Javno železničko transportnog preduzeća „Beograd“, broj 27/2002 od 07.05.2002. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 14	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za građevinske poslove, Broj: 65/2002 – 15 od dana 06.03.2002. godine, Beograd	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 15	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za organizaciju Vuče i TKP broj: 16/2002-205 od 08.03.2002. godine, Beograd	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 16	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za saobraćajno transportne poslove, služba za poslove vanrednih događaja, broj 284-14/02 od 08.03.2002. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 17	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za odbrambene pripreme i zaštitu broj 4/02 od 07.03.2002. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 18	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Procena političko – bezbednosne situacije u železničkom čvoru Užice, broj 5/93 od dana 27.01.1993. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 19	Akt Javno železničko transportno preduzeće „Beograd“, Sektor za obrambene pripreme i zaštitu, broj, pov. Br. 4/1 – 93 od 01.02.1993. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 20	Informacija o aktivnostima ŽTP-a „Beograd“ na sagledavanju bezbednosne situacije na pruzi Užice – Gostun; saradnja sa organima MUP-a Srbije i vojskom Jugoslavije	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 21	Akt Železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za obrambene pripreme i zaštitu, broj 5/1 – 93 , od dana 01.03.1993. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 22	Akt Javnog železničko transportnog preduzeća „Beograd“, Sektor za odbrambene pripreme i zaštitu, broj 22/2 – 94 od 10.02.1994. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 23	Komisija za prikupljanje informacija o otmici putnika iz voza br. 671 izvršenoj u Štrpcima broj 02-1371 od 27.01.1994. godine, Skušтина Crne Gore, Podgorica, 27.01.1994. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 24	Naređenje Komande TG Višegrad, broj: str. Pov 01-282/42 – 1 od 21.02.1993. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 25	Depeša, Komanda 2. Podrinjske Ipbr, broj: str. Pov. broj 01/102 od 30.01.1993.godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 26	Podaci vojnih obveznika VOB 8, Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite – Odjeljenje za vojne	Uloženo dana 15.09.2017.

	evidencije učesnika, broj 16-03/3.2 – 1 – 835 -732/14 od 11.06.2014. godine sa prilogom (20str.)	
T – 27	Zapisnik o uviđaju, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj P-16-04/2-3-04-2-387/14 od 07.08.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 28	Fotodokumentacija , Državna agencija za istrage i zaštitu, Mušići - Višegrad broj 16-13/1-7-93/14 od 07.08.2014. godine Fotodokumentacija, Državna agencija za istrage i zaštitu, Osnovna škola Prelovo – Višegrad, broj 16 – 13/1 -7-92/14 od 07.08.2014. godine I CD MUPa RS.	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 29	Naredba Suda BiH broj S1 1 K 013061 14 Krn 7 od 04.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 30	Zapisnik o pretresanju stana, drugih prostorija i pokretnih stvari Obrada Poluge SIPA, broj 16-06/1-04-2-27/14 od 05.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T-31	Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta od Poluga Obrada, Državna agencija za istrage i zaštitu broj 16-06/1-04-2-47/14. od 05.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T- 32	Zapisnik o otvaranju i pregledanju priveremeno oduzetih predmeta i dokumentacije od Obrada Poluge broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 23.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T-33	9 fotografija oduzetih uz potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta od Poluga Obrada, Državna agencija za istrage i zaštitu,16-06/1-04-2-47/14 od 05.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T – 34	Fotodokumentacija pretresa stana obrada Poluge Obrada, Džavna agencija za istrage i zaštitu broj 16-10/6-16-FD/14 od 22.12.2014. godine	Uloženo dana 15.09.2017.
T-35	Podaci o upućivanju starješina, Komanda Drinskog korpusa, pov.br.4/3-4 od 10.11.1992.godine	Uloženo dana 13.10.2017.
T-36	Depeša, Komada 2. podrinjske Ipbr, str. pov. br. 71/2 od 27.11.1992. godine, broj 0438-9359;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-37	Akt Komanda Drinskog korpusa, Pov.broj 05/2-148 od 19.03.1996.godine, 04321189;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-38	Depeša, Komanda „TG Višegrad“, str.pov.br. 01-191A/94 od 16.03.1994.godine, 04394679;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-39	Akt Komanda Drinskog korpusa, Pov.br. 4/3-12 od 19.11.1992.godine, 04314986;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-40	Naredba Drinski korpus, broj:05/2-291 od 10.08.1993.godine, 04316087;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-41	Naređenje Komanda TG „Višegrad“, st.pov.br.01-442/94 od 09.10.1994.godine, 04487734	Uloženo dana 13.10.2017.
T-42	Depeša SJB Rudo, br:14-5-17/93 od 27.02.1993.godine, 03637428	Uloženo dana 13.10.2017.
T-43	MUP Republike Srpske – Bijeljina, Informacija o kidnapovanju putnika na željezničkoj stanici Štrpci,	Uloženo dana 13.10.2017.

T-43a	opština Rudo iz brzog voza broj 671 koji se obraća na relaciji Beograd –Bar, Rudo 05.03.1993.godine	
T-43b	Zapisnik o prijemu krivične prijave, Republika Srbija, Sekreterijat Užice, PU 22/93 od 28.02.1993. godine Zapisnik o prijemu krivične prijave, SUP Užice, Priboj, 19.03.1993. godine, PU-22/93	
T-44	Depeša Komanda Drinskog korpusa strogo pov br 18/592 od 28.02.1993.godine, 04270156;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-45	Depesa Komanda Drinskog korpusa, str.pov.br.18/591 od 28.02.1993.godine, 0554-5217;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-46	Akt Glavni štab VRS – Uprava za obavještajno-bezbjedonosne poslove, str.pov.br 31/15-707/93 od 01.06.1993.godine, 0554-5215;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-47	Informacija MUP RS – Bijeljina broj:249/93 od 28.02.1993.godine, 0554-5218;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-48	Molba Glavni stab OS SFRJ, rim 2. uprava str.pov. br. 339-1 od 03.03.1993.godine, 0554-5219;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-49	Depesa MUP Republike Srpske – Služba nacionalne bezbjednosti – Bijeljina, broj:323 od 17.03.1993.godine, 0554-5216;	Uloženo dana 13.10.2017.
T-50	Zapisnik o ekshumaciji, sudsko medicinskoj ekspertizi, Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona, broj:KTA.RZ-14/08 od 11.04.2008.godine, s fotodokumentacijom i skicom lica mjesta,	Uloženo dana 13.10.2017.
T-50a	Zapisnik o utvrđivanju identiteta 2.43 (Zubčević Halil), Ekspertni tim Tuzla, broj protokola 237/10 od 19.03.2010.godine,	
T - 51	Zapisnik o utvrđivanju identiteta 2.45, Ekspertni tim Tuzla, broj: KTARZ-5684 od 23.05.2013.godine, s DNA izvještajem za lice Ličina Ilijaz i izvještajem o sudsko-medicinskoj ekspertizi	Uloženo dana 13.10.2017.
T - 52	- Akt komisije za nestala lica broj 021-01-01/2015-01/67 od 17.04.2015.godine upućeno u Tužilaštvo za ratne zločine - Zapisnik o identifikaciji posmrtnih ostataka za lice Ćorić Rasim, Komisija za nestala lica Vlade R.Srbije, broj:021-01-01/2012-01/15 od 27.03.2012.godine; - Potvrda o smrti za umrlog Ćorić Rasim - Prijedlog za primopredaju posmrtnih ostataka NN lica koje je pronađeno prilikom pretrage terena 2010.godine u reonu jezera Perućac broj 203-00-08/2012-01-013 od dana 27.03.2012.godine. - Odluka o predaji posmrtnih ostataka komisije za nestala lica broj 203-00-008/2012-01-0 11 od dana 27.03.2012.godine - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim	Uloženo dana 30.03.2018.

	<ul style="list-style-type: none"> - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - DNA Report protokol broj 13250/10R za lice Ćorić Rasim - Zapisnik o primopredaji posmrtnih ostataka za lice Rastoder Jusuf, Komisija za nestala lica Vlade R.Srbije, broj:203-00-01/2011-01/05 od 23.03.2011.godine; - Odluka komisije za nestala lica broj 203-00-01/2011-01/03 od dana 21.03.2011.godine - Odluka komisije za nestala lica broj 203-00-01/2011-01-01 od dana 17.03.2011.godine vezano za predaju posmrtnih ostataka - DNA Report protokol broj 13252/10 za lice Rastoder Jusuf - DNA Report protokol broj 13252/10R za lice Rastoder Jusuf - DNA Report protokol broj 13252/10R za lice Rastoder Jusuf - Obdukcioni zapisnik, Medicinski fakultet R.Srbija – Institut za sudsku medicinu „Milovan Milovanović“, broj S.br 932/2010 - Zapisnik o pregledu i uzimanju uzoraka za DNK analizu nn posmrtnih ostataka koji su se nalazili u vreći označenoj kao „lokacija x“ od 04.10.2010.g 	
T - 53	<p>Zapisnik o saslušanju svjedoka Obradović Dragi od dana 07.12.2001.godine</p> <p>Zapisnik o saslušanju svjedoka Obradović Dragi od dana 29.01.2015.godine</p>	Uloženo dana 30.03.2018.
T - 54	Zapisnik o saslušanju svjedoka Zoran Bogetić od dana 22.12.2014.godine	Uloženo dana 30.03.2018.
T - 55	<p>Zapisnik o saslušanju svjedoka Grujičić Radenko broj K br 5/98 od 22.09.2000.godine u Bijelom Polju</p> <p>Zapisnik o ispitivanju svjedoka Grujičić Radenko broj KTI 2/14 od 02.02.2015. godine iz Tuzilastva za ratne zlocine Beograd</p>	Uloženo dana 30.03.2018.
T - 56	Zapisnik o saslušanju svjedoka Udovčić Zoran od dana 06.03.1997.godine pred istražnim sudijom Višeg Suda u Bijelom Polju	Uloženo dana 30.03.2018.

T - 57	Zapisnik o saslušanju svjedoka Bulatović Golub od dana 01.12.2000 godine, pred istražnim sudijom Višeg Suda u Bijelom Polju	Uloženo dana 30.03.2018.
T – 58	Fotografija, potpisao je svjedok Tanović Radivoje	Uložen dana 01.02.2019.godine
T- 58a	Fotografija 3, potpisao je svjedok Tanović Radivoje	Uložen dana 01.02.2019.godine
T-58b	Fotografija 5, potpisao svjedok Tanović Radivoje	Uložen dana 01.02.2019.godine
T-59	Presuda Višeg suda u Bijelom Polju, broj K.br 5/98 od 09.09.2002.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-59a	Presuda Vrhovnog suda Republike Crne Gore Kž broj 102/2003 od 19.11.2010.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-60	Zapisnik o uviđaju Viši sud u Bijelom polju broj K 5/98 od 02.04.2001.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-60a	Zapisnik o uviđaju Viši sud u Bijelom polju broj K 5/98 od 24.09.2001.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-61	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ranisavljević Nebojše broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 20.10.2017.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-61a	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ranisavljević Nebojše broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 31.10.2017.godine	Uložen dana 07.06.2019.godine
T-62	Nalaz i mišljenje vještaka brigadnog generala u penziji Martina Frančeševića o predpotčinjavanju od januara 2022. godine.	Uložen dana 15.04.2022.godine
T-63	Izveštaj Komandae 2. PLPBR služba bezbjednosti o paravojnim formacijama br. 190 od 22.02.1993. godine.	Uložen dana 15.04.2022.godine
T-64	Potvrda Komande 1. Višegradske lake pješadijske brigade o statusu Milana Lukića broj 04224603.	Uložen dana 15.04.2022.godine

T-65	Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Luke Dragičevića od 23.12.2014. godine sačinjen u TBiH	Uložen dana 15.04.2022.godine
T-66	Akt Ministarstva pravde BiH od 16.02.2022. godine broj 08-14-5-9251/21 sa prilogima (Akt Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije broj MP-134/21 od 28.01.2022. godine, Izvještaj MUP-a Republike Srbije-Policijska uprava Užice br. 03.39.2.1 EA/22 od 18.01.2022. godine sa prilogom CD sa foto i video dokumentacijom, Naredba Višeg suda u Beogradu o određivanju uviđaja u opštini Bajina Bašta-jezero Perućac br. Kri.Po.2-1439/2010 od 05.08.2010. godine, Izvještaj o realizovanim aktivnostima u predmetu Perućac-MUP Republike Srbije-Služba za otkrivanje ratnih zločina br. 230-3528/10 od 20.09.2010. godine., Akt Komisije za nestala lica Republike Srbije sa popisom lica čiji su posmrtni ostaci nađeni br. 021-01-01/2011-01/05 od 17.02.2011. godine, Obavijest Višeg suda u Beogradu o utvrđivanju identiteta posmrtnih ostataka za 11 lica br. Kri Po2 1439/10 od 18.02.2011. godine)	Uložen dana 15.04.2022.godine
T-67	2 CD-a međunarodnog suda ICTY (Haški dokumenti) od 14.04.2015. godine.	Uložen dana 15.04.2022.godine

DOKAZI ODBRANE OPTUŽENOG LUKE DRAGIČEVIĆA:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Bogoljub Zarić	11.05.2018. godine
2.	Milan Milićević	25.05.2018. godine
3.	Dragomir Jovanović	25.05.2018.godine
4.	Glibić Srđan	01.06.2018. godine i 29.04.2022. godine
5.	Baranac Srpkó	01.06.2018. godine i 29.04.2022. godine
6.	Savić Veljko	06.07.2018.godine
7.	Mitrašinović Milomir	14.09.2018.godine
8.	Krsmanović Žarko	28.09.2018.godine
9.	ST-2	26.10.2018.godine
10.	LD -1	07.12.2018. godine i 29.04.2022. godine

Spisak saslušanih vještaka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Vještak vojne struke Dragomir Keserović	21.12.2018. godine

Materijalni dokazi

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-I-1	Matični karton na ime Milana Lukića (Ovjerena kopija od 28.11.2018.)	Nema prigovora, osim što tužilac napominje da se radi o jako lošim kopijama	7.12.2018. godine
O-I-2	Jedinični karton na ime Milana Lukića (Ovjerena kopija od 28.11.2018.)	Nema prigovora, osim što tužilac napominje da se radi o jako lošim kopijama	7.12.2018. godine
O-I-3	Nalaz i mišljenje vještaka vojne i bezbjedonosne struke u odnosu na optuženog Dragičević Luku u predmetu broj S1 1 K 018711 15 Kri, decembar 2018.godine	Prigovor relevantnosti	21.12.2018.godine
O-I-4	Izveštaj o zaustavljanju voza u selu Štrpci, Komanda taktičke grupe Višegrad broj: 01-68/93 od 28.02.1993. godine.RN:04489297	Nema prigovora	15.04.2022.godine

DOKAZI ODBRANE OPTUŽENOG OBRADA POLUGE

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Pljevaljić Radivoje	18.04.2019. godine
2.	Komad Milan	24.05.2019.godine
3.	Joksimović Radovan	24.05.2019.godine
4.	Tešović Slobodan	05.07.2019.godine
5.	Božić Goran	05.07.2019.godine
6.	Željko Matović	30.08.2019.godina
7.	Slaviša Jeremić	30.08.2019.godina
8.	Nebojša Kesić	30.08.2019.godina
9.	Momo Lorić	13.09.2019.godine
10.	Aleksandar Fulurija	27.09.2019. godine
11.	Rajko Cvijetković	27.09.2019.godine
12.	G.G.	25.10.2019. godine

Materijalni dokazi

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-III-1	Poziv svjedoku radi saslušanja Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0008767 14 od 08.05.2015. godine		20.12.2019. godine
O-III-2	Pismo na ime G.G.		20.12.2019. godine
O-III-3	Ovjerena fotokopija vojne knjižice na ime Božić Goran broj 628390 od 27.03.1991. godine		20.12.2019. godine
O-III-4	Uvjerenje Odjeljenja za opštu upravu Opštine Višegrad broj : 03-835-1.36/19 od 11.06.2019. godine na ime Božić Marinka		20.12.2019. godine
O-III-5	Podnesak odbrane optuženog Obrada Poluge upućen Sudu BiH od 17.01.2017. godine	relevantnosti	20.12.2019. godine
O-III-5a	Dopis policijske stanice Višegrad broj I-16-09/01-29-16/17 od 19.01.2017. godine		20.12.2019. godine
O-III-5b	Dopis Suda BiH broj S1 1 018711 15 Kri od 23.01.2017. godine	relevantnosti	20.12.2019. godine
O-III-6	Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-834/15 od 25.05.2015. godine od policijskog službenika Tanović Saše		20.12.2019. godine
O-III-7	Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-833/15 od 25.05.2015. godine sačinjena od policijskog službenika Tanović Saše		20.12.2019. godine
O-III-8	Službena zabilješka PS Višegrad broj 13-9/01-832/15 od 25.05.2015. godine od policijskog službenika Jeremić Slaviše		20.12.2019. godine

O-III-9	Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-1166/14 od 26.05.2014. godine		20.12.2019. godine
O-III-10	Informacija PS Višegrad sačinjena od krim inspektora Kesić Nebojše broj 11-9/01-230-84/14 od 07.04.2014. godine		20.12.2019. godine
O-III-11	Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-534/14 od 13.02.2014. godine od policijskog službenika od Matović Željka		20.12.2019. godine
O-III-12	Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-618/14 od 25.03.2014. godine od policijskog službenika Rašić Denisa		20.12.2019. godine
O-III-13	Službena zabilješka PS Višegrad broj 16-9/01-180/17 od 17.01.2017. godine od komandira Zorana Ušćumlića		20.12.2019. godine
O-III-14	Zahtjev za dostavu dokumentacije upućen PS Višegrad 30.09.2019. godine broj 22-5/01-29-185/19		20.12.2019. godine
O-III-15	Akt PS Višegrad broj 22-29-185/19 od 07.10.2019. godine		20.12.2019. godine
O-III-16	Informacija o događajima broj 11-9/01-29-41/14 od 25.03.2014. godine od komandira Zorana Ušćumlića		20.12.2019. godine
O-III-17	Akt MUP-a RS uprava kriminalističke policije Banja Luka broj 02/3-6127/14 od 31.04.2014. godine od načelnika uprave Zorana Mandića		20.12.2019. godine
O-III-18	Akt PS Višegrad broj 11-9/01-254/14 od 04.04.2014. godine od komandira Zorana Ušćumlića		20.12.2019. godine
O-III-19	Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-725/14 od 03.04.2014. godine od Kesić Nebojše		20.12.2019. godine

O-III-20	Službena zabilješka PS Višegrad broj 11-9/01-726/14 od 03.04.2014. godine od Kesić Nebojše		20.12.2019. GODINE
O-III-21	Tri akta policijske stanice Višegrad broj 11-9//1-230-84/14 od 07.04.2014. godine		20.12.2019. godine
O-III-22	Molba Jovičić Miće upućena boračkoj organizaciji Višegrad broj 01-083-A-U/16 od 15.03.2016. godine		20.12.2019. godine
O-III-23	Odluka opštinske boračke organizacije Višegrad o isplati novčane pomoći Jovičić Mići		20.12.2019. godine

DOKAZI ODBRANE OPTUŽENOG NOVAKA POLUGE:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Radoje Knežević	20.12.2019. godine
2.	Rada Knežević	20.12.2019. godine
3.	Petko Poluga	20.12.2019. godine

Materijalni dokazi

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-IV-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka ST-1, Tužilaštvo BiH broj T20 0 KTRZ 000 8767 14 od 20.05.2014. godine (povjerljivi dio spisa!)		17.01.2020. godine
O-IV-1.a	Zapisnik o saslušanju svjedoka ST-1, Tužilaštvo BiH broj T20 0 KTRZ 000 8767 14 19.05.2014. godine (povjerljivi dio spisa!)		17.01.2020. godine

DOKAZI ODBRANE OPTUŽENOG DRAGANA ŠEKARIĆA:

Spisak saslušanih svjedoka

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-V-1	Odgovor Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite Republike Srpske sa provjerama evidencije Vob-8 broj: 16-03/3.2-1-835-100/20 od 01.11.2021. godine.	Nema prigovora	19.11.2021. godine
0-V-2	Dokumentacija vezana za smrt supruge optuženog Dragana Šekarića, Policijska uprava Istočno Sarajevo-Policijska stanica Istočno Novo Sarajevo broj: 16-1/01-2-237/19 od 05.08.2019. godine.	Nema prigovora	19.11.2021. godine
O-V-3	Uvjerenje vojne pošte broj:7094 od 20.02.1996. godine.	Nema prigovora	19.11.2021. godine

DOKAZI ODBRANE OPTUŽENOG OLIVERA KRSMANOVIĆA:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Miladin Savić	17.01.2020. godine
2.	Žarko Jakšić	17.01.2020. godine
3.	Slobodan Andrić	17.01.2020. godine

Materijalni dokazi

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-VI-1	Fotografija iz filma Lepa sela lepo gore (fotografija tenka i 4 lica)		17.01.2020. godine
0-VI-1.a	Fotografija iz filma Lepa sela lepo gore (fotografija se sastoji od 2 odvojene fotografije: na prvoj su prikazana 3 lica u stojećem položaju, a na drugoj 3 lica koja sjede na tenku)		17.01.2020. godine
O-VI-2	Uvjerenje Opštine Višegrad broj 03-835-1.17/17 od 13.04.2017.godine, za lice Oliver Krsmanović.		17.01.2020. godine

ODBRANA OPTUŽENOG RADOJICE RISTIĆA:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Miloje Joksimović	31.01.2020. godine/28.02.2020. (unakrsno ispitivanje!)
2.	Vinko Nikolić	31.01.2020. godine/28.02.2020. (unakrsno ispitivanje!)
3.	Momir Uljar	31.01.2020. godine

ODBRANA OPTUŽENOG MIOBRAGA MITRAŠINOVIĆA:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Radimir Andrić	13.03.2020. godine
2.	Lindo Vojko	11.06.2021. godine

Materijalni dokazi

Broj dokaza	Dokaz	Prigovor	Uveden dana
O-VII-1	Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Miće Jovičića od strane TBiH broj:T20 0 KTRZ 0008767 14 datom TbiH od 17.12.2014. godine.	Nema prigovora	19.11.2021. godine

DOKAZI OPTUŽENIH BOBANA INĐIĆA I VUKA RATKOVIĆA:

OPTUŽENI BOBAN INĐIĆ

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Tanović Radivoje	18.01.2019. godine
2.	Pavlović Slobodan	01.02.2019.godine
3.	Stojanović Želimir	01.02.2019.godine
4.	Matović Dragoslav	15.02.2019. godine
5.	Krstanović Sreten	15.02.2019. godine
6.	Kojić Miroslav	29.03.2019. godine
7.	Ranisavljević Nebojša	10.05.2019. godine i 07.06.2019. godine

OPTUŽENI VUK RATKOVIĆ:

Spisak saslušanih svjedoka

	Ime i prezime svjedoka	Datum svjedočenja
1.	Radomir Andrić	13.03.2020. godine
2.	Radomir Đurić	13.03.2020. godine

IX. ANEX B

Prihvaćene kao dokaza činjenice koje su utvrđene presudom MKSJ, u predmetu utvrđene od strane Pretresnog vijeća MKSJ u predmetima *Tužilac protiv Rasima Delića* i *Tužilac protiv Momčila Perišića*:

- 1) Na zahtjev Savjeta bezbjednosti UN-a, JNA se 19. i 20. maja 1992. formalno povukla iz RBiH / *parag. 79, Tužilac protiv Rasima Delića, br. IT-04-83*
- 2) Stanovništvo BiH 1991. godine činilo je u 43,7% Muslimana, 31,3% Srba, 17,3% Hrvata i 7,7% Jugoslovena i ostalih / *parag. 172, Tužilac protiv Momčila Perišića, br. IT-04-81-T*
- 3) Dana 9. januara 1992. godine Skupština srpskog naroda u BiH proglasila je formiranje Srpske Republike BiH / *parag. 178, Tužilac protiv Momčila Perišića, br. IT-04-81-T*
- 4) Dana 6. i 7. aprila 1992. godine EZ i Sjedinjene Države su priznali nezavisnost BiH / *parag. 182, Tužilac protiv Momčila Perišića, br. IT-04-81-T*
- 5) Vojska Republike Srpske je formalno osnovana 12. maja 1992. godine na 16. sjednici Skupštine srpskog naroda u BiH, a ukinuta je 31. decembra 2001. godine / *parag. 262, Tužilac protiv Momčila Perišića, br. IT-04-81-T*
- 6) Dana 1. juna 1992. godine Predsjedništvo RS usvojilo je Zakon o VRS / *parag. 265, Tužilac protiv Momčila Perišića, br. IT-04-81-T*